

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

15.1.2010 Palkintolautakunta

YLLÄKSEN KYLIEN ARKKITEHTUURIKILPAILU YLEISEN KAKSIVAIHEISEN AATEKILPAILUN ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

SISÄLLYSLUETTELO

1 KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN	5
1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus	5
1.2 Osallistumisoikeus	5
1.3 Palkinnot	5
1.4 Palkintolautakunta	5
1.5 Kilpailun säännöt ja kilpailuohjelman hyväksyminen	6
1.6 Kilpailuaikataulu	6
2 KILPAILUTEHTÄVÄ	6
2.1 Kilpailutehtävän tausta	6
2.2 Kilpailun tavoitteet	7
2.3 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa	8
3 SAAPUNEET KILPAILUEHDOTUKSET JA ARVOSTELU	10
3.1 Saapuneet ehdotukset ensimmäisessä kilpailuvaiheessa	10
3.2 Saapuneet ehdotukset toisessa kilpailuvaiheessa	10
3.3 Kilpailun yleisarvostelu	10
3.3.1 Yleisarvostelu.....	10
3.3.2 Ensimmäisen vaiheen yleisarvostelu.....	13
3.3.3 Toisen vaiheen yleisarvostelu.....	14
3.4 Ehdotuskohtaiset arvostelut	15
3.4.1 Yläluokka	15
3.4.2 Keskiluokka.....	24
3.4.3 Perusluokka.....	27
4 KILPAILUN RATKAISU JA SUOSITUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	29
4.1 Palkinnot ja lunastukset	29
4.2 Suositukset jatkotoimenpiteiksi	29
4.3 Arvostelupöytäkirjan varmennus	31
4.4 Nimikuorien avaus	32

LIITE: TOISEN VAIHEEN KILPAILUEHDOTUKSET

1 KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus

Kolarin kunta järjesti yleisen kaksivaiheisen arkkitehtuurikilpailun, joka koski Yllästunturin pohjoispuolella sijaitsevaa Äkäslompolon kylää ja eteläpuolella sijaitsevaa Ylläsjärven kylää. Kylät sijaitsevat voimakkaasti kasvavassa Yllästunturin matkailukeskuksessa.

Kilpailun 1. vaihe oli aatekilpailu, jossa tehtävänä oli ideoida kilpailualueilla kylätaajamia täydentävää ja parantavaa maankäyttöä ja rakentamista. Kilpailuehdotuksissa oli huomioitava vanhan kylärakenteen ja luonnonympäristön asettamat lähtökohdat ja rajoitukset.

Toiseen vaiheeseen kutsuttiin viisi kehityskelpoisinta ehdotusta, joiden jatkosuunnittelun ohjeet perustuivat kilpailun ideointivaiheesta tehtyihin johtopäätöksiin. Kilpailun tulosten pohjalta Kolarin kunta tulee tarkistamaan ja täydentämään alueiden kaavoitusta ja rakentamisen ohjausta.

1.2 Osallistumisoikeus

Kilpailu oli avoin kaikkien maiden kansalaisille. Ainakin yhdeltä työryhmän ehdotuksen tekijältä edellytettiin oikeutta harjoittaa arkkitehdin ammattia omassa maassaan.

1.3 Palkinnot

Palkintoina jaettiin yhteensä 100 000 euroa. Jatkokilpailuun kutsutut viisi ehdotusta palkittiin kukin 7000 eurolla. Jatkokilpailun jälkeen palkintolautakunta päätti yksimielisesti poiketa kilpailuohjelman mukaisesta palkintojaosta seuraavasti:

1. palkinto	26 000 € yht. 33 000 €
jaettu 3. palkinto	14 000 € yht. 21 000 €
jaettu 3. palkinto	14 000 € yht. 21 000 €
lunastus	5 500 € yht. 12 500 €
lunastus	5 500 € yht. 12 500 €

SAFA peri kilpailusääntöjensä mukaan 7 % palkinnoista ja lunastuksista. Palkinnot jaettiin SAFAn kautta, joka oli hakenut palkintosummalle verovapauden.

1.4 Palkintolautakunta

Palkintolautakuntaan kuuluivat kilpailun järjestäjän nimeäminä:

- Heikki Havanka, kunnanjohtaja
- Kullervo Lauri, osastopäällikkö
- Mika Liikamaa, rakennustarkastaja
- Pekka Möykkynen, kunnanhallituksen jäsen, Ylläsjärvi
- Seija Järvirova, kunnanvaltuuston jäsen, Äkäslompola

Lapin liiton nimeämänä:

- Marjaana Yläjääski, maakunta-arkkitehti

Lapin ympäristökeskuksen/Lapin ELY-keskuksen nimeämänä:

- Antti Pihkala, yliarkkitehti (Kirkkohallitus 1.11.2009 lähtien)

Suomen Arkkitehtiliiton nimeäminä:

- Henrika Pihlajaniemi, arkkitehti SAFA
- Kyösti Meinilä, arkkitehti SAFA

Palkintolautakunnan puheenjohtajana toimi kunnanjohtaja Heikki Havanka ja sihteerinä Jorma Teppo, arkkitehti SAFA, Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy:stä.

Kolarin kunta nimesi palkintolautakuntaan asiantuntijaksi elinkeinoasiamies Tapio Niittyranan. Palkintolautakunta kuului ensimmäisessä arvosteluvaiheessa matkailualan asiantuntijana toimitusjohtaja Heleena Luusuaa Nordic Trend Oy:stä sekä ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa liikenneasiantuntijana suunnittelupäällikkö/yksikön päällikkö Jorma Leskistä Tiehallinnon Lapin tiepiiristä/Lapin ELY-keskuksesta. Asiantuntijat ja palkintolautakunnan sihteeri eivät osallistuneet päätöksentekoon eikä heillä ollut oikeutta osallistua kilpailuun.

Palkintolautakunta kokoontui kilpailun valmisteluvaiheessa kaksi kertaa, ensimmäisen vaiheen arvosteluvaiheessa kaksi kertaa sekä toisen vaiheen arvosteluvaiheessa kaksi kertaa.

1.5 Kilpailun säännöt ja kilpailuohjelman hyväksyminen

Kilpailussa noudatettiin SAFAn kilpailusääntöjä (www.safa.fi) sekä Architects Council of Europe ACE:n arkkitehtuurikilpailuihin liittyviä suosituksia (www.ace-cae.org). Kilpailuohjelma liitteinen oli järjestäjän, palkintolautakunnan ja Suomen Arkkitehtiliiton kilpailutoimikunnan hyväksymä.

1.6 Kilpailuaikataulu

Ensimmäinen vaihe

• kilpailukutsu ja 1. vaiheen aloitus	16.4.2009
• kilpailukysymysten jättö	2.6.2009
• vastaukset kysymyksiin	9.6.2009
• kilpailun 1. vaihe päättyi	18.8.2009

Toinen vaihe

• kilpailun 2. vaihe alkoi	12.10.2009
• kilpailukysymysten jättö	4.11.2009
• vastaukset kysymyksiin	11.11.2009
• kilpailun 2. vaihe päättyi	15.12.2009
• tulosten julkistaminen	29.1.2010

2 KILPAILUTEHTÄVÄ

2.1 Kilpailutehtävän tausta

Ylläs elää voimakkaan kasvun kautta. Lähivuosien investoinnit tulevat olemaan noin 200 miljoonaa euroa, ja vuoteen 2020 saakka on suunniteltu kaikkiaan lähes 700 miljoonan euron investoinnit. Näistä hotelli- ja huoneistohotellirakentaminen kattavat noin 250 miljoonaa, mökkirakentaminen 150 miljoonaa ja rautatie- sekä muu liikenne- ja yhdyskuntatekniikan infrastruktuuri noin 150 miljoonaa euroa.

Ylläksen kehittämissuunnittelussa (Ylläs II kehittämissuunnitelma vuoteen 2020) kaikkein tärkeimmäksi kehittämissasiaksi on noussut tarve laadukkaaseen ympäristön ja rakentamisen varmistamisesta. Voimakasta kasvua ja investointeja tarvitaan, mutta kaikki osapuolet - yrittäjät, kunta, asukkaat ja muut sidosryhmät - korostavat yksimielisesti, että rakentaminen on suunnitel-

tava erityisellä huolella siten, että perusvetovoima luonto ja maisema säilyvät. Kaavoitukselta ja rakentamiselta edellytetään tiukkoja määräyksiä ja rakentamistapaohjeistusta, hyvää suunnittelua, havainnepiirroksia päätöksentekoa varten, jämäkkää rakennusvalvontaa ja laadukasta rakentamista.

Äkäslompolon ja Ylläsjärven perinteiset ja elävät kylät ovat Ylläksen erikoispiirre, jota muissa Lapin matkailukohteissa ei ole. Myös kyliin kohdistuu suuria rakentamispaineita: hotelli- ja muuta majoitusrakentamista, ohjelmapalvelujen tarvitsemia rakennuksia, liikerakentamista, asuntoja, liikenneyhteyksiä ja reittejä. Suunnittelun tekee haastavaksi se, että paineet ovat usein ristikkäisiä: paikallista kulttuuria ja autenttisuutta vaaditaan, kuitenkin asumisen ja palveluiden pitää olla modernia kansainvälistä tasoa. Hotellien pitää sijaita keskellä palveluita, kuitenkin rauhallisessa ympäristössä ja kauniissa maisemassa. Reittien lähtöpisteiden pitää olla keskellä kylää käyttäjien helposti ja turvallisesti saavutettavissa, kuitenkin omassa rauhassaan erillään muista reiteistä.

Äkäslompolon ja Ylläsjärven kylämiljöön säilyttäminen ja kohentaminen on Ylläksen kilpailuvaltti. Erityisesti ulkomaalaiset, mutta yhä enenevässä määrin myös kotimaiset matkailijat arvostavat paikallisen asumisen ja kulttuurin perinteitä. Kylien avulla Ylläs profiloituu aidoksi, pehmeiden arvojen matkailukohteeksi. Kyliä, niiden rakentamista ja toimintoja tulee kehittää, mutta kylien tulee säilyä perinteisen näköisinä, pienimuotoisen perheyrittäytystyyppisen yritystoiminnan alueina. Kylien ulkoisen ilmeen rakentaminen on ajankohtaista keskuksen voimakkaan kehittymisen vaiheessa, jossa Ylläs nyt on. Kyläkuvan kohentamista tarvitaan molemmissa kylissä. Vasta valmistunut Maisematie tasapainottaa ja edistää molempien kylien yhtäaikaista kehittämistä.

Ylläs II kehittämissuunnitelmassa vuoteen 2020 yhdeksi kärkihankkeeksi on nostettu arkkitehtuurikilpailun järjestäminen kylämiljöön kehittämiseksi Ylläksen matkailun tärkeänä vetovoimatekijänä.

Lapin liitto on hyväksynyt 29.9.2008 Ylläksen kylien arkkitehtuurikilpailu -nimisen projektin osarahoitettavaksi Euroopan aluekehitysrahastosta ohjelmakaudella 2007-2013.

2.2 Kilpailun tavoitteet

Ylläksen vetovoimana ovat poikkeuksellisen upeat tunturimaastot, erinomaiset rinne- ja maastohiihtopalvelut ja elävät kylät. 1930-luvun hiihtokursseista alkanut matkailu on edelleen suomalaispainotteista, mutta ulkomaalaisten mielenkiinto on kovassa kasvussa. Ylläksen peruspilarit ovat maastohiihto ja laskettelu talvella ja Pallas-Yllästunturin kansallispuisto reitistöineen kesällä.

Äkäslompolon ja Ylläsjärven kylämaisemat ovat Ylläksen erikoispiirre, jota muissa Lapin matkailukohteissa ei ole. Kylien alkuperäistä kulttuuria ja perinteitä pidetään suurena lisäansiona Ylläksen matkailulle erityisesti kansainvälisten matkailijoiden näkökulmasta.

Tämän päivän liiketoiminta edellyttää pehmeiden, eettisten ja esteettisten arvojen huomioon ottamista kovien business-arvojen rinnalla. Asiakkaat ovat valvutuneita ja edelläkävijät valitsevat mieluummin lomakohteen, joka noudattaa kestävä kehityksen periaatteita ja jonka arvot ne voivat hyväksyä.

Matkailun tulevaisuudessa nähdään haasteita, jotka megatrendeinä vaikuttavat jo tänään:

- ilmastonmuutos
- globalisaatio ja terrorismi
- digitalisaatio ja teknologian nopea kehitys
- väestön vanheneminen
- erilaistuvat elämäntyyli ja yksilöllisyys.

Ylläksellä on tavoitteena, varsinaisen liiketoiminnan ohella, olla edelläkävijä matkailun esteettisissä ja eettisissä asioissa. Näitä ovat

- maisema- ja ympäristöarvot
- rakentamisen laatu

- esteettömyys
- turvallisuus.

Kehittämishankkeen tarkoituksena on parantaa kaikkien Ylläksen yritysten mutta erityisesti Äkäslompolossa ja Ylläsjärvellä toimivien yritysten kilpailukykyä. Hyvällä suunnittelulla luodaan kestäväälle pohjalle rakentuva ja voimakkaasti paikallisia arvoja henkivä matkailukeskus. Omaleimaisella matkailuympäristöllä haetaan profiilia ja sitä kautta ylivoimaista kilpailukykyä alueen matkailu yrityksille.

Ylläksen perinteiset, aidot kylät Äkäslompolo ja Ylläsjärvi ovat keskeinen osa Ylläksen matkailullista imagoa ja perusvetovoimaa. Ylläs tulee kasvamaan voimakkaasti lähivuosina, jolloin on turvattava kylien ominaispiirteiden, perinteiden ja paikallisen kulttuurin säilyminen ja korostuminen kyläkuvassa.

Arkkitehtuurikilpailulla haetaan ratkaisua rajusti kasvavan matkailun ja paikallisen kulttuurin tarpeiden yhteensovittamiseen kestäväällä ja vetovoimaa vahvistavalla tavalla.

Kilpailun tavoitteena on

- luoda mallit Ylläsjärven ja Äkäslompolon kylien kyläkuvan kohentamisesta ja arkkitehtonisesta ilmeestä
- pohjustaa ja luoda ohjeita rakennustapaohjeistuksen laatimista varten esittämällä rakentamisen toteutusmalleja ja havainnollistavia yksityiskohtia kylien arkkitehtonisesta ilmeestä (tienäkymät, kävely-ympäristöt, rakennusten massoittelu ja julkisivujen luonne)
- kehittää Äkäslompolon ja Ylläsjärven kyliä ja kylämiljöötä Ylläksen vetovoimaa vahvistavalla tavalla
- löytää parhaat mahdolliset tavat matkailun ja paikallisten asumistarpeiden yhteensovittamiseen kylien maankäytössä ja rakentamisessa

Kilpailun ensimmäinen vaihe painottuu maankäyttöön ja kaava-suunnitteluun. Kilpailun toisessa vaiheessa haetaan ideoita rakentamisen detaloitumiseen ohjeistukseen.

Kilpailun tuloksia käytetään hyväksi kylien kaava-suunnittelussa, rakennustapaohjeistuksen laatimisessa, rakennussuunnittelussa, rakennusvalvonnassa ja rakentamisessa.

2.3 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa

Kilpailun 1. vaiheessa palkintolautakunta painotti arvioinnissaan seuraavia seikkoja:

- Ideoiden kyläkuvallista sekä arkkitehtonista kokonaisuutta
- Täydentyvän kylärakenteen konseptin toimivuutta, viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä soveltumista kylien ominaispiirteisiin
- Matkailua edistävien yhdyskuntarakenteiden elinkaarikestävyyttä ja energiatehokkuutta
- Toimenpiteiden vaikutusta rakennettuun ja luonnonympäristöön

Ehdotuksissa arvostettiin ratkaisun yleistä laatua ja kylien ominaispiirteiden ymmärtämistä sekä esitettyjen ideoiden kehityskelpoisuutta.

Kilpailun toiseen vaiheeseen valittiin viisi ehdotusta. Palkintolautakunta valmisteli erikseen kullekin ehdotukselle jatkokilpailuohjeet. Ensimmäisen kilpailuvaiheen arvosteluperusteiden lisäksi jatkokilpailussa palkintolautakunta painotti arvostelussaan sitä, kuinka kilpailuehdotuksessa oli huomioitu ensimmäisen vaiheen arvoinnit ja kuinka niiden pohjalta kilpailutyötä oli kehitetty.

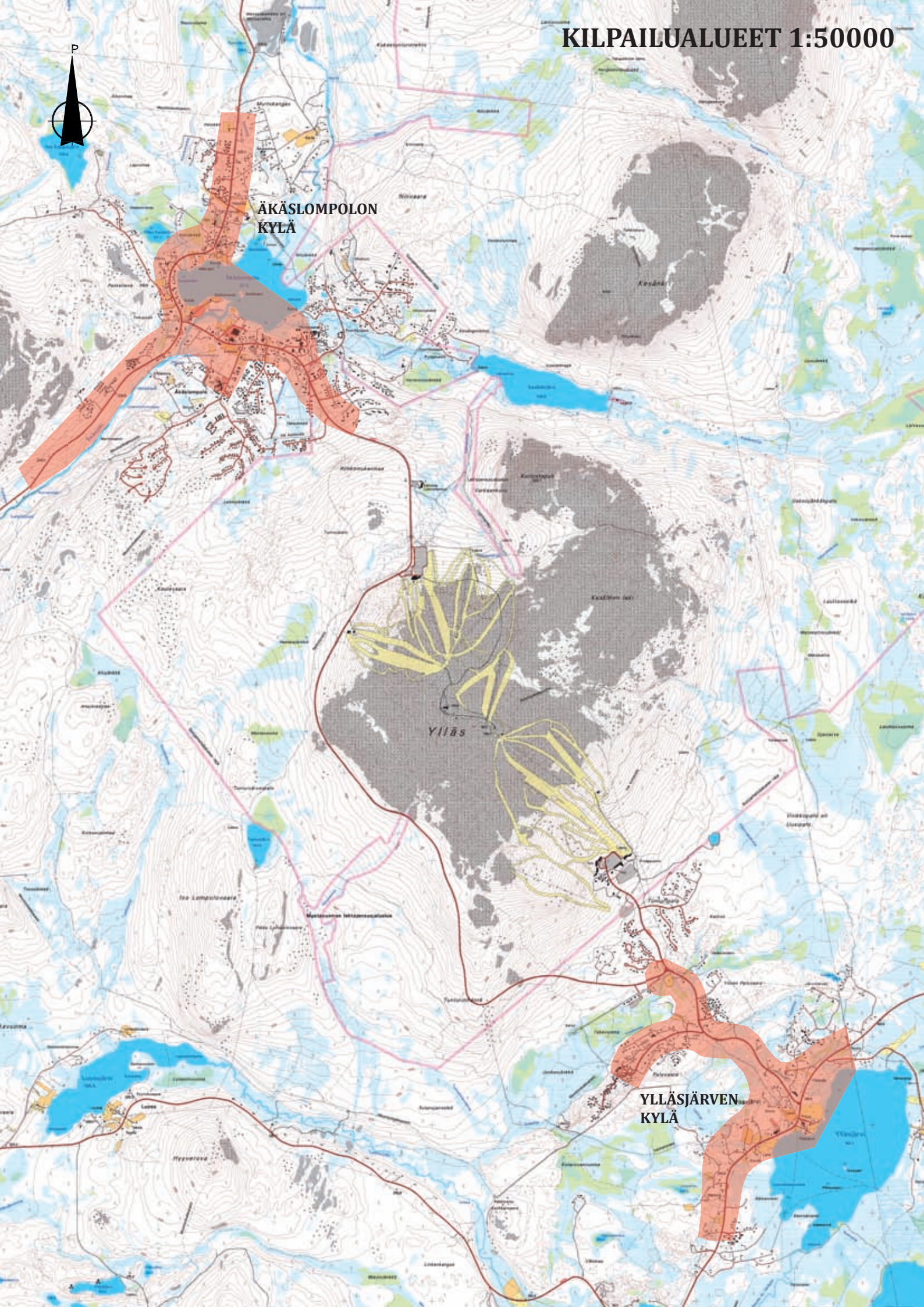

**ÄKÄSLOMPOLON
KYLÄ**

Ylläs

**YLLÄSJÄRVEN
KYLÄ**

3 SAAPUNEET KILPAILUEHDOTUKSET JA ARVOSTELU

3.1 Saapuneet ehdotukset ensimmäisessä kilpailuvaiheessa

Kilpailuun saapui yhteensä 18 ehdotusta. Saapuneet lähetykset tarkastettiin, avattiin ja numeroitiin sattumanvaraisessa järjestyksessä. Kilpailuehdotukset luettelointiin ja avauksesta laadittiin pöytäkirja 1.9.2009.

Kilpailuehdotus "NOITARUMPU" saapui noin viikon muita lähetyksiä myöhemmin. Selvitysten mukaan ehdotus oli kuitenkin jätetty määräaikaan mennessä kuljetusliikkeeseen edelleen toimitettavaksi. Näin ollen viivästyminen johtui kuljetusliikkeestä. Tutustuttuaan kilpailuehdotuksiin ja tehtyyn selvitykseen palkintolautakunta päätti hyväksyä kaikki saapuneet kilpailuehdotukset arvosteltavaksi.

Kaikista kilpailuehdotuksista laadittiin ehdotuskohtainen arvostelu sekä asetettiin työt eri luokkiin. Tämän jälkeen valittiin toiseen vaiheeseen viisi kilpailuehdotusta: ehdotus № 1 "LYLY", ehdotus № 7 "KIEPIT", ehdotus № 13 "PUNOS", ehdotus № 14 "ELÄMÄNPUU" sekä ehdotus № 17 "ISOMUS".

Jatkoon päässeille kilpailuehdotuksille laadittiin jatkokilpailuohjeet. Jatkokilpailu käynnistyi 12.10.2009, jolloin nimimerkkien takana oleville työryhmille toimitettiin toisen vaiheen kilpailuohjelma SAFA:n kilpailusihteerin kautta.

3.2 Saapuneet ehdotukset toisessa kilpailuvaiheessa

Toiseen vaiheeseen saapui viisi kilpailuehdotusta. Saapuneet lähetykset tarkastettiin ja avattiin sattumanvaraisessa järjestyksessä. Nimimerkit numeroitiin ensimmäisen vaiheen mukaisesti. Kilpailuehdotukset luettelointiin ja avauksesta laadittiin pöytäkirja 20.12.2009. Tutustuttuaan kilpailuehdotuksiin palkintolautakunta päätti hyväksyä kaikki saapuneet kilpailuehdotukset arvosteltavaksi.

Toisessa vaiheessa arvostelu keskittyi vertailemaan ehdotuksia ensimmäisen vaiheen kilpailutöihin sekä annettuihin jatko-suunnitteluohjeisiin. Ensimmäisestä ja toisesta vaiheesta laadittiin kilpailun yleisarvostelu sekä ehdotuskohtaisia arvosteluja täydennettiin ja tarkistettiin. Kilpailutyöt asetettiin paremmuusjärjestykseen. Kilpailu ratkaistiin ja tulokset julkistettiin Luontokeskus Kellokkaassa Ylläksellä 29.1.2010, jossa kilpailutyöt olivat myös näytteillä.

3.3 Kilpailun yleisarvostelu

3.3.1 Yleisarvostelu

Kilpailun taso

Ylläksen kylien arkkitehtuurikilpailun lähtökohdat ovat haastavat. Kaksiosainen kilpailu oli jo pelkkänä teknisenä tehtävänä suuritöinen. Lisäksi kilpailualueisiin kohdistuu suunnittelun kannalta monia ristiriitaisia vaatimuksia ja rajoituksia. Yhtäältä uudisrakentamisen tulisi täydentää ja eheyttää Äkäslompolon ja Ylläsjärven alkuperäistä pienimittakaavaista lapinkyläidentiteettiä, toisaalta tarjota nykyaikaiset kansainvälisen tason puitteet kaupalle matkailurakentamiselle, hotellien tulisi sijaita keskustoissa, mutta virkistysreittien läheisyydessä jne.

Kilpailutehtävä pitää sisällään monia muuttujia, joiden yhtäaikainen ratkaiseminen tyydyttävästi on ollut monille kilpailijoille vaikeaa.

Kilpailun taso oli suhteellisen vähäisestä osanottajamäärästä huolimatta hyvä. Kärkeen valitut ehdotukset antavat lupauksia siitä, että Ylläksen kylillä on mahdollisuus säilyttää autenttinen lapinkyläimago samalla kun niistä kehitetään vetovoimaisia matkailun, asumisen ja kaupankäynnin keskuksia.

Kilpailutöiden joukossa oli yksi selkeästi muita parempi ehdotus, jonka konseptit kylien kehittämiseksi olivat tuomariston mielestä onnistuneita molemmissa kylissä. Muissa palkintoluokan töissä kylistä aina toinen jäi konseptiltaan toista vaatimattomammaksi.

Ottamalla voittaneen työn keskeiset rakenneideat lähtökohdaksi ja hyödyntämällä muiden ehdotusten onnistuneimpia yksityiskohtia on mahdollista edetä kyläkeskustojen konkreettiseen suunnitteluun.

Arvostelun pääperiaatteet

Kilpailuehdotukset on jaettu luokkiin seuraavasti: palkintoluokka 5 ehdotusta, keskiluokka 6 ehdotusta ja perusluokka 7 ehdotusta.

Palkintoluokkaan on valittu ehdotuksia, joissa on selkeä perusidea ja joiden tekijät ovat sisäistäneet lapinkylien hengen. Etuna on pidetty myös sitä, että ehdotus on riittävän joustava ja siten muokattavissa perusidean siitä kärsimättä. Parhaiden ehdotusten tekijät ovat oivaltaneet, mitkä ovat kylien keskeisimmät kasvualueet ja keskittäneet voimavaransa niiden kehittämiseen. Konseptiltaan vahvat ehdotukset, jotka eivät ota kantaa olemassa olevaan kylärakenteeseen vaan jäävät siitä irralliseksi vailla luontevaa suhdetta vanhaan, eivät ylety kilpailun terävimpään kärkeen. Monia ehdotuksia vaivasi myös liian kaupunkimainen tai lähiömäinen lähestymistapa, jota tuomaristo ei pitänyt Ylläksen kyliin sopivana.

Kylärakenteeltaan hajanaiset ja yksipuoliset tai mittakaavaltaan ylisuuret totaalityratkaisut, joissa ei ole joustovaraa, on sijoitettu alempiin luokkiin.

Uudisrakentamisen ja vanhan kylärakenteen välisen suhteen ratkaiseminen on yksi kilpailun tärkeimmistä tehtävistä. Parhaisissa töissä uusi tukeutuu järkevästi vanhaan ja pystyy tehokkaasti hyödyntämään olevan tiestön sekä kunnallistekniikan. Korttelit rakentuvat luontevasti vanhojen kortteleiden lomaan niitä täydentäen tai ne muodostavat perinteisiä, muutaman talon pihapiirejä tai niiden variaatioita. Palkituissa töissä uudet korttelit sijoittuvat yleensä rakentamiseen parhaiten soveltuville alueille ja niissä otetaan maastonmuodot ja luonnon olosuhteet huomioon.

Yksi kilpailun tärkeistä tavoitteista Äkäslompolossa on ollut turvallisen ja helposti hahmotettavan kävelykeskustan luominen. Arvostelussa on pidetty tärkeänä myös sitä miten Tunturitie eteläpuolen uudet korttelit nivotaan luontevaksi osaksi Jounin kaupan ja rannan puolen kortteleita. Kolmessa kärkityössä Jounin kauppaa vastapäätä on ehdotettu rakennettavaksi tori, "Lapin Piazza", joka tuomariston mielestä palvelee hyvin edellä mainittuja tavoitteita. Monissa palkitsemattomissa töissä Tunturitie eteläpuolen ja ranta-alueen välinen suhde jää epämääräiseksi eikä kylään muodostu selkeää kohtaamispaikkaa.

Ylläsjärven kylässä tärkeäksi kysymykseksi nousi se, mihin kylän rakentamisen painopiste muodostuu ja toisaalta se miten rakentaminen suhtautuu Iso-Ylläksentiehen ja tulevaisuudessa rakennettavaan rautatiehen ja sen asemanseutuun. Ratkaisut, joissa tulevasta asemanseudusta on tehty monipuolinen ja tiivis toiminnallinen keskus muun kylän rakentuessa väljemmin vanhoihin tiestöihin tukeutuen, on osoittautunut kehityskelpoisimmaksi lähestymistavaksi. Ratkaisu palvelee hyvin kilpailun tärkeää tavoitetta tarjota toimivat palvelut myös ekologisen, autottoman matkailijan tarpeisiin. Myös Ylläsjärven keskustaratkaisun riippumattomuutta rautatien toteutuksesta pidettiin ansiona. Rakentamisen voimakasta keskittämistä aivan Iso-Ylläksentien varteen ei ole pidetty suositeltavana vilkkaan liikenteen aiheuttaman häiriön ja liikenneturvallisuuden vuoksi.

Ranta-alueiden käsittelyssä on nähtävissä ainakin kahta lähestymistapaa. Osassa ehdotuksia järvenrantoihin on keskitetty suuret määrät näkyviä hyödyntävää majoitusrakentamista, osassa töitä rantojen ideointi on jäänyt puutteelliseksi ja niiden potentiaali kokonaan käyttämättä. Palkituissa töissä molempien kylien järvenrannoille on esitetty hienovaraista täydennysrakentamista, lähinnä pienimittakaavaisten hotellirakennusten muodossa.

Kilpailunohjelmassa osallistujille annettiin mahdollisuus ottaa kantaa yleiskaavassa esitettyyn rakentamisen kokonaismäärään, joka oli 195 000 kem². Ne ehdotukset, joissa on noudatettu em. rakentamisen volyyymiä tai jääty hieman sen alle ovat realistisia ja näyttävät tuottavan Ylläksen mittakaavassa tasapainoisinta kylämiljöötä. Monissa ehdotuksissa tämä määrä on ylitetty reilusti ja se on tuomariston mielestä johtanut Ylläksen kylille liian urbaaniin lopputulokseen.

Kyläkohtainen uudisrakentamisen määrä painottuu parhaissa ehdotuksissa yleensä Äkäslompolon puolelle, jossa se on 15 - 25 % suurempi kuin Ylläsjärvellä. Suhde, jossa Ylläsjärvi jää hieman väljemmäksi kyläksi kuin Äkäslompolo, vaikuttaa luontevalta.

Yleiskaavassa esitetty jako rakennettavan kaupallisen majoituspalvelun ja pysyvän asumisen välillä on 1:3. Suhdeluku vaihtelee ehdotuskohtaisesti usein edellistä painottaen.

Toimintojen sijoittamisessa sekoittunutta rakennetta on pidetty hyvänä lähtökohtana varsinkin kylien keskusta-alueilla. Sijoittamalla julkisia ja liike-elämän palveluita yhteen saadaan kyläkeskustoihin selkeä ydin, jossa on elämää aamuvarhaisesta iltamyöhään. Pysyvän asumisen tuominen samaan yhteyteen lisää keskustojen vetovoimaisuutta ja elävyyttä myös sesonkien välisinä aikoina.

Maanomistussuhteet eivät ole olleet ehdotusten arvosteluperuste, vaan tärkeimpänä kriteerinä on pidetty kyläkeskustojen kokonaisuuden tasapainoista kehittämistä.

Ratkaisu tyypit

Kilpailuehdotuksista voidaan erottaa viisi toisistaan poikkeavaa kylärakenteen päätyyppiä: pihapiiri-, kävelyraitti-, pussikatu-, ja nauharatkaisu sekä formalistiset ratkaisut ja näiden eri yhdistelmät ja variaatiot.

- Pihapiiriratkaisu: Uudisrakentaminen hahmottuu sulkeutuvina kortteleina, jotka voivat olla muodoltaan suorakulmaisia tai vapaammin muotoiltuja.
- Kävelyraittiratkaisu: Suunnitelmasta hahmottuu kävelyraittit, jolla on alku ja loppu. Monesti nämä raitit jäävät vaille raitin päässä olevaa motivoivaa aihetta.
- Pussikaturatkaisu: Uudisrakentaminen sijoittuu pääteistä haarautuvien pussikatujen varteen ottamatta enempää kantaa vanhaan kylärakenteeseen.
- Nauharatkaisu: Uudisrakentaminen on sijoitettu pääteiden varsiin kapeana ja pitkänä nauhamaisena rakenteena.
- Formalistiset ratkaisut: Korttelirakenne perustuu johonkin toistuvaan muotoaiheeseen.

Edellämäinuituista ratkaisutyypeistä toimivimmiksi kyläkeskustan rakennemalliksi osoittautuivat pihapiiriratkaisu ja kävelyraittiratkaisu.

Kyläkuva

Parhaissa ehdotuksissa järvenrantojen ja peltoaukeiden maisematilat on säilytetty pääosin vapaina. Niille on tuotu yleiskaavan ohjeistuksen mukaisesti vain hienovaraista täydennysrakentamista, joka varioi vanhaa pihapiiriteemaa jättäen peltoaukean selkeärajaiseksi puistoksi. Samoin näkymät kyläkeskustojen pääteiden varsilta, kortteleiden väleistä järvenselälle ja tuntureille on säilytetty. Äkäslompolossa Jounin kaupan läheisyyteen on tuotu pienimittakaavaista rakentamista, mikä pehmentää suuren kaupparakennuksen hallitsevaa asemaa.

Tuomaristo piti ehdotuksista, joissa uudisrakentaminen vahvistaa ja eheyttää olemassa olevien perinteisten lapinkylien alkuperäisiä ominaispiirteitä. Työt, jotka ovat tavalla tai toisella irti vanhasta kylärakenteesta, tai jotka volyymillään jättävät vanhat kylät alisteiseen, sivustakatsojan asemaan, on sijoitettu alempiin luokkiin.

Perinteinen pihapiirin ympärille rakentuva, lappilainen puurakentaminen harjakattoineen ja hillittyine värimaailmoineen on tuottanut Ylläksen kylään mittakaavaltaan ja tilanmuodostukseltaan harmonisinta korttelirakennetta ja kylämiljöötä. Poikkeaminen tästä peruslinjasta on yleensä heikentänyt ehdotusta.

Toiminnot

Sekoitetun rakenteen lisäksi majoituspalveluiden monipuolisuutta pidettiin tärkeänä edellytyksenä Ylläksen kylän kehittämissavoitteiden kannalta. Matkailun perustuminen pelkästään tavanomaiseen hotellimajoitukseen ei tue kylän kehitystä tavoitteelliseen suuntaan. Kilpailun palkituissa töissä on hyviä esityksiä toisenlaisista majoitusmuodoista, esimerkiksi pihapiiri-yhtiömuodot, joissa yhdistyvät asuin- ja majoitusratkaisut joustavasti eri tavoilla. Kilpailun tavoitteiden toteuttaminen näyttäisi edellyttävän jatkossa kokonaisvisioon perustuvaa matkailurakentamisen tyyppin ja muodon rajaamista ja ohjaamista.

Julkiset tilat

Parhaissa ehdotuksissa kumpaankin kylään on tuotu vain yksi julkinen ulkotila, tori ja siihen liittyvä kävelykuja, joiden yhteyteen tärkeimmät toiminnot on sijoitettu. Äkäslompolossa tämä on tehty onnistuneesti Jounin kaupan kohdalle ja Ylläsjärvellä rautatieaseman yhteyteen. Monissa ehdotuksissa kyläraitin varsille on ripoteltu useita toreja, jotka toteutettuna söisivät pienessä kylässä toistensa toimintaedellytyksiä. Osassa töitä torin/torien sijainti on perustelematon eikä se kasva nykyisestä kylärakenteesta.

Liikenne ja pysäköinti

Yksi kilpailun tavoitteista oli molempien kylän liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantaminen. Joidenkin ehdotusten ongelmiksi nousivat esim. Iso-Ylläksentieltä kääntyvien ajoneuvoliittymien suuri määrä ja niiden liian pieni etäisyys sekä risteyksistä että toisistaan. Eri liikennemuotojen puutteellinen erottelu on johtanut turhiin risteämisiin ja siten liikenneturvallisuuden heikkenemiseen. Myös rakennettavan uuden tiestön määrä on monissa töissä tuhlailtava. Palkituissa ehdotuksissa uusien teiden määrä jää kohtuulliseksi uudisrakentamisen tukeutuessa suurelta osin vanhaan tiestöön. Äkäslompolon osalta pidettiin onnistuneina ehdotuksia, joissa torin seudun ulkosyöttöisen pysäköinnin ”pistot” rauhoittavat torialueen ja siihen liittyvän kävelykujan turvalliseksi kävelymiljöökseksi. Myös kiertoliittymien tuomista vilkkaimpiin risteyksiin on pidetty hyvänä

ratkaisuna. Parhaimmissa ehdotuksissa rakentamisen ja toimintojen sijoittelu kilpailualueelle sekä kylien rakennemalli ja liikennetarkaisu luovat ulkoilureiteille jouhevät yhteydet kylien keskustoista tunturiin.

Ylläsjärvellä rautatien linjauksessa pidettiin tärkeänä, että raidetta on mahdollista jatkaa Kittilän suuntaan. Parhaissa ehdotuksissa rautatielle on jätetty riittävät maa-alueet ja Iso-Ylläksen tien alitus on tuotu maastoeroiltaan edulliseen kohtaan.

Ehdotuksissa on varsin monenlaisia pysäköintiratkaisuja; päätyyppejä ovat tavanomaisten pysäköintikenttien tai pysäköintilaitosten lisäksi pysäköintipuistot, pihakadut ja erityisesti muotoillut pysäköintikadut. Parhaissa ehdotuksissa pysäköinti on jaettu sopivan kokoisiin, kyläkuvallisesti hallittaviin yksiköihin integroimalla se kortteleiden osaksi. Yhdessä palkintotyössä ideoitu pysäköintilato on jatkokehiteltävä innovaatio. Maantasopysäköintiä on pidetty etuna kustannusten ja vaiheittain toteuttamisen vuoksi. Ehdotusta heikentävänä seikkana on vastaavasti pidetty pysäköinnin keskittämistä suuriin pysäköintilaitoksiin tai -kellareihin.

Kadunvarsipysäköinti ei ole suotava vaihtoehto vilkkaasti liikennöidyillä katuosuuksilla; ongelmana on mm. lumen auraus ja kiinteistönhallinnallinen vastuunjako.

Osassa kilpailuehdotuksista tilavaraukset autopaikoitukselle ovat alimitoitettuja, mikä on iso puute, sillä pysäköinnillä on suuri merkitys kylärakenteen muokkaajana.

Vaiheittain toteuttaminen ja kunnallistekniikka

Parhaissa ehdotuksissa on kiinnitetty huomiota kylien pitkäköön toteutusajan vaatimaan vaiheittaisuuteen ja kylärakennetarkaisujen joustavuuteen, mikä jättää tilaa toteutusyksiköiden ja -järjestyksen valinnalle. Yksiköt ovat sopivan kokoisia ja ne muodostavat valmista miljöötä kohtuullisessa aikataulussa. Monissa alempiin luokkiin päätyneissä ehdotuksissa rakentamisen yksiköt ovat yksipuolisia tai ylisuuria, jolloin on vaarana että kokonaisuus jää torsoksi.

Uuden kylärakenteen sijoittamista olemassa olevien kunnallisteknisten järjestelmien läheisyyteen pidettiin kustannustehokkuuden vuoksi järkevänä lähtökohtana.

3.3.2 Ensimmäisen vaiheen yleisarvostelu

Kaikki kilpailijat olivat laatineet suunnitelmat sekä Äkäslompolon että Ylläsjärven kyliin, mikä oli kilpailun järjestäjän toiveena. Parhaiten ovat onnistuneet ehdotukset, joissa kylien mittakaava ja maiseman piirteet on otettu lähtökohdaksi. Kylien keskustaratkaisujen löytäminen ”kylämäisyyttä” tukevana oli eräs kilpailun tärkeimpiä kysymyksiä jatkokilpailussa.

Keskimäärin kilpailutöissä on esitetty uutta rakentamista noin 200 000 kem². Jatkokilpailussa tuli esittää suunnitelman toteuttaminen vaiheittain ja mahdollinen tulevaisuuden visio siitä, miten rakennetta on mahdollista täydentää ja jatkaa.

Järvien ja ranta-alueiden matkailullinen potentiaali oli jäänyt useissa ehdotuksissa täysin hyödyntämättä; toisessa vaiheessa tuli tutkia sopivien asumis- ja matkailupalveluiden sijoittamista ranta-alueille niiden herkän luonteen ja näkymät huomioiden.

Kylien keskustoja voi tiivistää hotellien ja muun kaupallisen rakentamisen avulla. Ylläkselle on suunniteltu teema- tai aktiviteettitihotteja (3-7 kpl) ja 1-2 luxus hotel-resort. Lisäksi on varauduttava rakentamaan apartementshotelleja sekä lomakylämaisiä perhehotelleja. Osan näistä edellä mainituista toivotaan sijoittuvan kylien keskustoihin. Myös pysyvää asumista toivotaan sijoitettavan kylien ydinkeskustoihin, kaupallisen ja julkisen rakentamisen sekaan, jotta ne pysyisivät elävinä myös matkailusesonkien välisinä aikoina.

Vain muutamassa ehdotuksessa oli esitetty kyläaukion, palveluraitin toteuttamista kaupalliseen keskukseen. Jatkokilpailussa toivottiin edelleen tutkittavan palveluaukion, ”Lapin piazzan” sijoittamista ja sen luonnetta, ottaen huomioon ajoneuvoliikenne, pysäköinti ja jalankulkuympäristö sekä pohjoiset olosuhteet.

Ylläksellä on tärkeätä jättää riittävästi tilaa erilaisille matkailua palveleville reiteille ja niiden eritasoisille risteämisratkaisuille maanteiden ja vilkkaimpien katujen kanssa. Moottorikelkkareittien ja koiratarhojen ja -valjakkoreittien ei ole syytä olla asutuksen lähellä. Sen sijaan latuverkon pitää olla helposti loma-asunnoista saavutettavissa. Myös yleisiä P-alueita on sijoitettava reittien lähtöpisteisiin molemmin puolin tunturia.

Äkäslompolon puolella keskustassa tulisi päätien molemmin puolin olla kevyen liikenteen reitit. Ylläsjärven puolella on Kittilä-Kolari -kantatien liikenneturvallisuuksiin liittymien osalta kiinnitettävä huomiota.

Äkäslompolon puolelle on toivottu siirtohissiä tunturiin. Ala-aseman sijoitus ja linjaus tuli esittää.

Ylläsjärven puolelle on yleiskaavassa esitetty rautatievarausta. Suurimmassa osassa ehdotuksista olikin suunniteltu rautatie-

aseman toteutusta Iso-Ylläksentien varteen. Kilpailijoiden oli huomioitava, että rautatietä voidaan myöhemmin jatkaa Leville. Kilpailun järjestäjä toivoi myös kilpailijoiden kannanottoa asuntovaunu-/Camping-alueen sijoittumiseen. Tällä hetkellä se on sijoittuneena Äkäslompolossa Velhoniemeen. Ylläsjärvellä alue on sijoittunut tunturiin hissien ala-aseman alapuolelle ja kylässä pellolle, hotellin yhteyteen.

Esittämistapaan liittyviä huomioita

Kilpailijoiden tuli käyttää viimeisintä päivitettyä peruskarttaa (mittakaava 1:15000). Siitä löytyi esitettynä uusimpia muutoksia, mm. Äkäslompolon puolella Jounin kaupan uusi neliömäinen rakennusmassa sekä Välinivan kaava-alueen tiestö ja rakennuksia.

Lisäksi ehdotuksissa oli värikoodein tai muulla selkeällä merkintätavalla ilmaistava erilaiset toiminnalliset kokonaisuudet (esim. pysyvä asuminen/loma-asuminen, majoituspalvelu/hotelli, putiikki/kaupallinen palvelu jne.) sekä tiestö ja reitit.

3.3.3 Toisen vaiheen yleisarvostelu

Kilpailun toisessa vaiheessa ehdotusten tekijät ovat pääsääntöisesti kehittäneet eteenpäin ensimmäisen vaiheen konseptiaan annetut jatko-ohjeet huomioiden. Ehdotuksessa "Isomus" Ylläsjärven kylän muutokset keskustan muodostuksen ja liikennejärjestelyjen osalta ovat kuitenkin niin suuria, että alkuperäinen idea on hämärtyneet. Uudisrakentamisen laajuudessa tehdyt muutokset ovat ehdotuksissa pääosin oikeansuuntaisia: "Elämänpuuta" ja "Isomusta" vaivannut Ylläsjärven keskuksen ylimitoitus on korjattu; "Punoksessa" Äkäslompolon keskeisen alueen maankäyttö on tehostunut. Toimintojen sijoittelussa muutokset toisessa vaiheessa ovat suhteellisen vähäisiä ja koskevat esimerkiksi lisääntyneitä hotellirakentamista kilpailualueille. Ranta-alueille on sijoitettu jonkin verran lisää rakentamista ja toimintoja. "Kiepeissä" Äkäslompolon rantahotellit Jounin kaupan toisella puolella ulottavat keskustarakenteen onnistuneesti rantaan oikeassa paikassa. Rantasauna kokoustiloineen ja uimapuokama ottavat ranta-alueetta aktiiviseen käyttöön. "Lyllyssä" sen sijaan ranta-alueelle sijoitettu urheiluhalli vaikuttaa irralliselta ja liian isolta paikkaansa. Ehdotuksista "Isomuksen" muutokset korttelirakenteessa ja kävelykeskustan muotoilussa ovat suurimmat: aukoiden määrä on huomattavasti vähentynyt ja niihin liittyvien kortteleiden rakenne on kehittynyt hilamaiseksi. "Punos" on kasvattanut kävelykeskustaa Tunturintiehen nähden poikittaisella raitilla. "Elämänpuussa" erityisesti Ylläsjärven pitkää raittia on elävöitetty ja sen mittakaava on parantunut. Myös rakentamisen osin liian raskas ote, joka vaivasi sekä "Elämänpuuta" että "Isomusta" ensimmäisessä vaiheessa, on toisessa vaiheessa keventynyt. "Kieppien" jo ensimmäisessä vaiheessa pääosin erinomaisesti ratkaistut kyläkeskustat ovat hioutuneet jatkokilpailussa luontevasti edelleen, hyvän rakennemallinsa mukaisesti. Kaikissa ehdotuksissa on keskeisten korttelien muotoilu tarkentunut kylätilojen hierarkian, pintakäsittelyjen ja pysäköintiratkaisujen osalta. "Isomus" on jäänyt kuitenkin tällä tasolla melko keskeneräiseksi. Ehdotuksissa esitetty lapinkylän arkkitehtuuri noudattaa ensimmäisessä vaiheessa valittua linjaa.

Toiseen vaiheeseen annettujen esitysteknisten ohjeiden noudattaminen on osoittautunut tekijöille haastavaksi. Vain yhdessä työssä on onnistuneesti esitetty kerroskorkeudet ja korttelikohtaiset kerrosalat. Useissa töissä tarkennusalueen ulkopuolisilta osin nämä jäävät arvailujen tai tekstissä kerrotun varaan. Myös toimintojen sekä uuden ja vanhan rakenteen erottaminen toisistaan on usein lähes mahdotonta. Joidenkin ehdotusten sisältö jää siksi osin hankalasti tulkittavaksi ja arvosteltavaksi.

Ehdotusten joukosta "Kiepit" erottuu selkeästi muita parempana, ehdotus on ratkaissut molemmat kylät onnistuneesti, lapinkylän henkeä noudattaen. Molempiin kyliin on muotoiltu toimiva, liikenteellisesti hyvin jäsennelty rakennemalli ja selkeästi hahmottuva keskusta kävelyalueineen. Maankäyttö ja toimintojen sijoittelu on luontevaa, uudisrakentaminen täydentää olemassaolevaa kylärakentamista sovittavalla otteella ja eläytyy myös maiseman piirteisiin. Kahdessa muussa palkinnoille nousevassa ehdotuksessa, "Punoksessa" ja "Elämänpuussa", on kussakin toisessa kylässä erityisiä ansioita toisen kylän ratkaisun jäädessä vaatimattomammaksi. Kahdessa lunastetussa ehdotuksessa kylän keskuspaikka ei täysin hahmotu. "Lylly":ssä on vahva rakennekonsepti ja arkkitehtoninen yleisote, mutta sovittautuminen vanhaan kylärakenteeseen ja -miljööseen on ongelmallinen. Arkkitehtuuri on itsერიittoaista ja Ylläksen kylille vierasta. "Isomuksen" konsepti perustuu kyseenalaiseen liikenteellisiin ratkaisuihin, jotka mm. varaavat tie- ja radanvarsialueeksi tarpeettoman suuria keskeisiä alueita. Muutokset ensimmäiseen vaiheeseen ovat niin suuret, että ehdotuksen vahva konsepti ei ole enää kantanut. Ylläsjärvellä rakentamisen voimakasta keskittymistä Tirroniemen läheisyyteen ei pidetty maisemallisista syistä hyvänä.

Äkäslompolossa paras kyläkeskustan ratkaisutapa on "Kieppien" ja "Punoksen" edustama malli, jossa keskeinen paikka hah-

mottuu selkeästi "Lapin aukiona" Jounin kauppaa vastapäätä. Molemmissa ehdotuksissa aukio laajenee palvelujen kävelyalueeksi, "Kiepeissä" kehämäisesti ja "Punoksessa" poikittaisena raittina. Autoliikenne on eriytetty ja pysäköinti integroitu korttelirakenteeseen sopivan pienipiirteisesti, kuitenkin volyymiltään riittävänä. Kevyenliikenteen verkosto ja hiihtoreitit ovat helposti saavutettavia. Jounin kaupan ympäristö ja Tunturintien toinen puoli kytkeytyy molemmissa töissä keskustaan mukaan, "Kiepeissä" tosin huomattavasti jäsennellymmin kuin "Punoksessa". "Kieppien" kehämäiseen rakenteeseen voisi ehkä jatkokehittelyssä yhdistää ajatusta "Punoksen" poikittaisraitista, joka johtaa olemassaolevan Ylläskaltio-hotellin suuntaan. Lähtöleveysuudessa samalle suunnalle lisätään hotellirakentamista, mikä tukisi tämän yhteyden vahvistamista. Tuomariston mielestä kuitenkin ehdotuksista nimenomaan "Kieppien" rakennemalli soveltuu jatkosuunnittelun lähtökohdaksi.

Ylläsjärvellä tuomaristo pitää hyvänä ratkaisuna aktiivisen kylän keskustan muotoilemista Rautatieaseman yhteyteen. Tämä on tehty vahvimmalla otteella "Kiepeissä", jossa keskusta tukeutuu jo olemassaolevaan asuinrakentamiseen radan toisella puolella. Tällä suunnalla on myös edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle. "Elämänpuun" konseptina on Iso-Ylläksentien eteläpuolelle tehty kävely- ja palveluraitti, joka yhdistää Rautatieaseman ja kylän olemassaolevan keskuspaikan Tirroniemen tienoilla. Myös "Kieppien" konseptissa on mukana sama yhteys, kuitenkin huomattavasti kevyemmällä otteella toteutettuna. "Elämänpuun" raitin yhtenä ongelmana on pysäköinnin sijainti kenttänä Iso-Ylläksentien varressa, mikä ei luo kylälle onnistuneinta saapumisnäkömää. Liikenteellisen ratkaisun johdosta myös autoliikenne risteää kävelyraitin kanssa useasta kohdasta. Korttelinmuodostus on keventynyt ensimmäisestä vaiheesta huomattavasti, mutta siinä on kuitenkin aistittavissa pikemminkin etelän pikkukaupungin henki kuin lapinkylämäisyys. "Kieppien" korttelinmuodostustapa on luonteva ja tienvarsimaisemassa on säilynyt metsäinen ilme. Tuomaristo piti tätä tavoiteltavana Iso-Ylläksentien osalta. "Punosta", joka kytkeytyi keskustarakentamisessaan voimakkaasti maantien varteen, ei pidetty Ylläsjärven osalta onnistuneena ehdotuksena. Toinen maisemallinen näkökulma, jota pidettiin kyläkuvassa tärkeänä oli Ylläsjärven peltomaiseman avoimuus Tirroniemen läheisyydessä. Sekä "Kiepeissä" että "Elämänpuussa" tämä on toteutettu kauniisti: peltoalue rajautuu herkällä tavalla uudella pysyvällä tai loma-asumisella sekä "Elämänpuussa" pelloilta nousevan töyrään päälle sijoitetulla päiväkotirakennuksella. Jatkokehittelyssä on syytä pohtia, onko "Kieppien" majoitusta ja asumista yhdistävien metsäisten pihapiirien kokonaisuutta Iso-Ylläksentien varressa tarve tehostaa ja tuoda myös Kittiläntien risteyksen läheisyyteen joitakin palveluita, kuten "Elämänpuussa" on tehty.

Lapinkylän henkeen ovat arkkitehtuurissaan parhaiten eläytyneet ehdotukset "Kiepit" ja "Punos", joiden esittämä arkkityyppiin talohahmoihin perustuva ja puurakentamisen perinteestä ammentava arkkitehtuuri luontevasti yhdistää uuden rakentamisen vanhaan.

Rakennusten värityksestä voidaan kilpailuehdotusten pohjalta todeta, että vain yhdellä, esimerkiksi tervatun puun värillä toteutettu kyläkeskusta luo olemassaolevaan kylään nähden tarpeettoman suuren kontrastin. Parempaan lopputulokseen kylämiljöisiin soveltuvuuden näkökulmasta on päästy ehdotuksissa, joissa on yhdistelty muutamaa harkittua väriä. Ei ehkä niinkään kirkkaita Lapin puvun värejä, vaan pikemminkin "Punoksessa" esitettyä astetta hillitympää väriskaalaa perustuen paikallisen punamullan, keltamullan ja eri tavoin käsitellyn tai harmaantuneen puun sävyihin.

3.4 Ehdotuskohtaiset arvostelut

3.4.1 Yläluokka

Ehdotus № 1 "LYLY"

Ensimmäisen vaiheen arvostelu:

Ehdotus muodostaa uutta, rakeisuudessaan pienimittakaavaista kylärakennetta erillisten pussikatujen ympärille sommiteltuna tiiviinä kudoksina. Vanhan kylärakenteen täydentämiseen ehdotus ei niinkään ota kantaa. Vaikka eri kylien uusissa rakenteissa on samankaltaisuutta, molemmille kylille syntyy lähtökohdiltaan erilainen luonne, joka heijastelee olemassa olevaa kylärakennetta ja maiseman piirteitä: Äkäslompolon keskuksen käsittely on muodoltaan toistuvan rationaalinen verrattuna Ylläsjärven metsäsaarekkeisiin piiloutuviin orgaanisiin kodoksiin. Rakenne huomioi pääosin maastonmuodot. Uusien korttelien väliin jää molemmissa kylissä luontoa ja ehdotus säilyttää näkymiä järville, erityisesti Ylläsjärven kylässä.

Uudessa kylärakenteessa toiminnot on eroteltu siten, että palveluja sijaitsee rakennusten pohjakerroksessa Äkäslompolon puolella järveä kiertävän tien läheisyydessä ja Ylläsjärvellä Iso-Ylläksentien varressa tien toisella puolella. Pysyvä asuminen ja loma-asuminen sijoittuvat omille vyöhykkeilleen. Rakentamisen määrä ja jakautuminen kylien välille vaikuttaa luontevalta,

samoin palvelutoimintojen sijainti. Sen sijaan varsinaisen kylän keskustan tunnun luomisessa on puutteita molempien kylien kohdalla: Pussikatujen palveluille varatut päät Äkäslompolossa jäävät erillisiksi ja pysäköintikenttien ikävästi erottamiksi; kenttämaisesti toteutettuna paikoitusalueet häiritsevät myös kävelyliikennettä pussikadulta toiselle. Jounin kaupan seutu, joka nykyisellään on palvelujen keskittymä, ei yhdisty tarpeeksi uuteen rakenteeseen vaan jää irralliseksi. Korttelirakenne ei huomioi Sivulantien erityisluonnetta. Palvelutoiminnoille tarkoitettuun kyläkudoksen osaan ei näytä syntyvän erityistä raittia tai torimaista tilaa, joka houkuttelisi käyttäjiä; rakenne on täysin samanlainen kuin pysyvään asumiseen varatulla alueella. Raitin ja keskustanmuodostumista tulisi kehittää edelleen. Uusi Ylläksen rautatieasema puuttuu ehdotuksesta; sen sijaintia ja yhdistymistä kylärakenteeseen tulisi myös jatkossa tutkia, huomioiden myös raiteen jatkumisen Ylläkseltä eteenpäin. Rakennusten arkkitehtuuri ja lumen käyttö niiden osana herättää positiivisia mielikuvia ja on yksi kilpailun parhaista. Toisaalta osin kolmikerroksisenkin uuden rakentamisen mittakaavaa saattaisi ehkä osoittautua hieman paisutetuksi suhteessa olemassa olevaan rakentamiseen, jos se olisi esitetty visualisoinneissa vanhan rinnalla. Rakennusten aukeamissuunnan suhdetta ilman-suuntiin sekä ympäröiviin maisemiin, maaston korkeussuhteet huomioiden, olisi syytä tutkia edelleen. Myös olemassa olevat rakennukset olisi syytä tarkistaa uusimmasta lähdeaineiston kartasta ja kehittää korttelirakenteita siten, että oleva rakennuskanta on huomioitu. Tämä koskee erityisesti Äkäslompolon kylää, jossa tekijän pohjakartta on ollut selvästi puutteellinen. Esitystapa on viitteellinen esimerkiksi reittien ja muodostuvien piha- ja ”kylätilojen” osalta, ja jättää tässä vaiheessa paljon kysymyksiä avoimiksi. Työ on kuitenkin hyvin kehityskelpoinen.

Toisen vaiheen arvostelu:

Ehdotuksen uudisrakentamisen määrää on lisätty hieman toisessa vaiheessa: Äkäslompolossa Kuertunturin alarinteelle on sijoitettu pysyvää asumista ja loma-asumista; Ylläsjärvellä Iso-Ylläksentien varren korttelirakennetta on tiivistetty ja jatkettu lisäämällä sekä palvelurakentamista että pysyvää rakentamista. Äkäslompolossa on Lompolontien varteen kirkon eteen kaavailtu palvelurakentaminen poistettu, mikä parantaa kirkon ja suojellun Tanon talon näkymistä kyläkuvassa. Velhoniemessä on uusi hotelli asuntovaunualueen paikalla. Ranta-alueelle toisessa vaiheessa ilmestynyt urheiluhalli on liian iso paikkaansa; parempi paikka sille ja uimahallille olisi Tunturintien toisella puolella kyläkudokseen sovitettuna. Tunturintien ja Sivulantien risteykseen lisätty kaupallisten palveluiden rakennus jyrää altaan olemassaolevia rakennuksia ja on muutenkin irrallinen ja kyläkuvaan heikentävä elementti.

Kyliin keskustoihin esitettyjä korttelirakenteita on tutkittu edelleen pintakäsittelyjen, reitistöjen ja tilahierarkian osalta: kuvat välittävät vaikutelman miellyttävän pienipiirteisestä kävely-ympäristöstä, jossa palvelut ovat helposti saavutettavissa jalan. Pysäköinti on hajautettu pääosin onnistuneesti korttelirakenteeseen. Ehdotusta vaivaa kuitenkin Äkäslompolon osalta edelleen selkeästi hahmotettavan keskuspaikan puute: vaikka yksi korttelisormista sijaitsee nyt Jounin kaupan vastapainona, se jää kuitenkin erilliseksi tien toisen puolen olemassaolevasta palvelurakenteesta. Jounin kaupan seutu olisi kaivannut edelleenkehittelyä ja liittämistä uuteen kaupunkirakenteeseen. Keskustaan esitetyt palvelut jäävät näin esitetyssä muodossa irralliseksi saarekkeiksi. Tämä johtuu osin tekijän lähtökohdasta säilyttää avoimena sormien väliset vihervyöhykkeet järvelle asti, mikä onkin perusteltua maisemallisista lähtökohdista, ja mahdollistaa keskustasta hyvät yhteydet hiihtoladuille ja ulkoilumaastoon. Ylläsjärven keskusta on tiivis paketti uutta rakennetta Iso-Ylläksentien eteläpuolella; kuitenkin uusi irrallinen kylä, joka ei liity vanhaan eikä toisaalta uuteen rautatieasemaankaan muuten kuin laajennusalueensa kautta. Näin aseman mahdollisuudet autottoman matkailukeskuksen ytimenä jäävät hyödyntämättä.

Järvien ranta-alueet ovat myös kilpailun toisessa vaiheessa jääneet toiminnallisesti hyödyntämättä, Äkäsjoen melontakeskusta lukuunottamatta. Liikenteellisesti ehdotus on pääosin toimiva ja Äkäslompolossa keskustan katuverkko toteuttaa onnistuneesti tiivistämisen tavoitetta. Kuervaaran alarinteeseen nouseva yhteys loma-asunnoille vaikuttaa kuitenkin epärealistiselta. Ylläsjärvellä Urheiluhalli on uuteen keskustarakenteeseen nähden toisella puolella maantietä, mistä seuraa turhaa ylitystarvetta. Rautatieasema on irrallinen, samoin gondoliin lähtöpiste.

Lunta hyödyntävä arkkitehtuuri on visualisoinneissa ja katunäkymissä onnistunutta; tiiviin kudoksen raiteilla on viihtyisiä tunnelmia. Toisaalta kortteleiden mitoitus kadunvarsipaikotuksineen on paikalliset lumiolosuhteet huomioiden epärealistinen. Siinänsä ansiokkaan arkkitehtuurin ongelmana on tämän kilpailun osalta sen perustuminen yhteen tai kahteen talotyyppiin, joita on toistettu itseriitteisesti. Vaarana on kyläkuvallisen vaihtelun puute. Loma-asuntotyypin sovittaminen rannesijoituksiin on jäänyt esittämättä. Arkkitehtuurin ja uusien korttelirakenteiden suhde olemassaoleviin kylämiljöisiin jää irtonaiseksi: Äkäslompolossa uusi rakenne ja arkkitehtuuri syrjäyttävät vanhan kylän, Ylläsjärvellä uusi kylä on tehty ”kohteliaasti” vanhan kylän ulkopuolelle metsään. Esitetty rakenne ja arkkitehtuuri voisivat muodostaa positiivisen, tiivistä ja matalaa puurakentamista

hyödyntävän mallin uudelle hiihtokeskukselle Lapissa. Ylläksen kylien täydennysrakentamiseen ehdotuksen ote on kuitenkin vieras.

Ehdotus № 7 ”KIEPIT”

Ensimmäisen vaiheen arvostelu:

Ehdotuksen tekijä on eläytynyt Ylläksen kylien ominaispiirteisiin ja laatinut ehdotuksen, jonka vastaa useisiin tehtävänänsä kysymyksiin. Äkäslompolon keskustaan on kehitetty kaareutuvien umpikortteleiden tiivis kudelma, kun taas Ylläsjärvi on väljempi nauhamainen ja rakenteeltaan harvempi kokonaisuus. Molemmissa kylissä on noudatettu toimintojen sekoittamisen periaatetta: ydinalueilla samassa korttelissa voi olla kaupallisia ja julkisia palveluita sekä asumista ja majoituspalveluita. Ulomilla vyöhykkeillä pihapiireihin on pysyvän asumisen yhteyteen integroitu myös majoituspalveluita. Pysyvän asumisen tuominen keskustoihin pitää ne elinvoimaisina myös matkailusesonkien ulkopuolella.

Äkäslompolon uudisrakentamisen painopiste sijoittuu Ylläksentien ja Sivulantien väliselle alueelle, joka on kyläkeskustan ensisijainen kasvusuunta. Rakennusten mittakaava on Äkäslompoloon sopiva, joskin keskusta-alue on hieman täyteen ahdetun oloinen: riittävän väljää puisto- ja reittiyhteyttä tunturin suunnasta järvelle ei muodostu; järvelle päästäkseen joutuu kulkemaan korttelipihan poikki. Yleensäkin ulkoilun ja kevyenliikenteen eri reitistöjen esittäminen kaipaa täsmäntämistä.

Torin rakentaminen Jounin kauppaa vastapäätä, Tunturitien toiselle puolelle, muodostaa kylään selkeän keskustan ja tapahtuma-aukion, joka tuntuu sijainniltaan ja kooltaan sopivalta. Myös keskustan liikenteellinen ratkaisu vaikuttaa toimivalta. Torin ympäri kulkeva kävelykehä jatkuu luontevasti tien yli Jounin kaupalle ja muodostaa sen kanssa elämysellistä ostos-, oleilu- ja lomailumiljöötä. Kävelykehää kiertävältä autokehältä päästään kortteleiden pysäköintialueille, jotka ovat hieman alimitoitettuja ja vaillinaisesti esitettyjä. Vilkkaasti liikennöity Sivulantien ja Tunturitien risteys kaipaa järjestelyä, joka parantaisi liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta.

Rannan puolen pihapiirien täydennysrakentaminen on harkittua ja se ottaa vanhan rakennuskannan ja sen pienipiirteisyyden huomioon. Järvimaisemaa hyödyntävää rakentamista voisi hieman lisätä esimerkiksi pienten majoitusyksiköiden muodossa niin, että näkymät Tunturitieltä järvelle säilyvät. Myös Äkäslompolon rantaan tulisi ideoida aktiviteetteja, nyt sen toiminnalliset mahdollisuudet on jätetty kokonaan hyödyntämättä.

Ehdotus pohjautuu osittain vanhentuneeseen kartta-aineistoon: Jounin kaupan laa-jennusosa pysäköintialueineen, sekä joenvarren pussikatu on jo toteutettu. Puuttuvat rakennukset tulee lisätä karttapohjaan ja suunnitelma päivittää nykytilanne huomioon ottaen. Myös välittömästi kilpailualueeseen liittyvää vanhaa rakennuskantaa on syytä täydentää karttaan, jotta sen suhde uuteen rakentamiseen hahmottuisi selkeämmin.

Tunturintiellä Röhkömukan kohdalle ei liene syytä tuoda uudisasutusta nyt rakenteilla olevan kevyen liikenteen väylän ja maantien väliin. Paloaseman kortteli tarvitsee tulevaisuuden laajentumisvaran, minkä vuoksi mökkirakentaminen korttelissa ei ole suotavaa.

Ylläsjärvellä rautatieaseman alueesta on muodostettu kylän toiminnallinen keskus, jossa liike-elämän, julkisten palveluiden sekä asumisen ja majoituksen palvelut kohtaavat. Ratkaisu on toimiva ja palvelee hyvin myös autottoman matkailun tarpeita. Aseman alueen viereisissä kortteleissa tarvitaan järjestelyitä, jotta rautatien jatkaminen Kittilän suuntaan olisi mahdollista.

Iso- Ylläksentien varteen sijoitetut kaareutuvat uudiskortteliryppäät ovat sopivan kokoisia yksiköitä ja ne soveltuvat hyvin vaihteittain rakentamiseen. Korttelit ovat toimivia ja sallivat myös yksilölliset rakentamisratkaisut. Autoteiden määrä on saatu puristettua minimiin sijoittamalla kortteleiden pysäköinnit ryhmiin. Osa kortteleista voisi sijaita hieman kauempana pyörätiestä, suojaavan puuston takana. Kashmir- kuvion muotoisen korttelin hahmoa tulisi paikoin sovittaa paremmin olemassa oleviin maastonmuotoihin.

Ylläsjärven täydennysrakentaminen on samaan tapaan onnistunutta kuin Äkäslompolossa. Ylläsjärventien luoteispuolen olemassa olevia rakennusryhmiä on täydennetty pihapiireiksi ja samantyyppisiä perinnepihoja on rakennettu lisää, hienovaraisesti niittyjen reunaan. Pihapiirejä on rakennettu myös rannan puolelle ja monista ehdotuksista poiketen myös Tirronniemen perinnekorttelia on täydennetty rohkeasti, mutta pieteetillä.

Ylläsjärven- ja Kittiläntien varteen tulevien monitoimitalon ja asuinkortteleiden sijaintia tulee harkita, sillä niiden kylän kohdalla aiheuttama liikenne heikentää kantatien liikenneturvallisuutta. Muodoltaan orgaani, kookas monitoimitalo saattaa näyttää järvimaisemassa hieman vieraalta.

Rakennusten arkkitehtuuri on varmaotteista ja se hakee vaikutteensa suomalaisesta puurakentamisperinteestä: harjakattoiset,

suorakaiteenmuotoiset pelkistyneet raken-nukset vahvistavat Ylläksen lapinkyläidentiteettiä. Sen sijaan orgaanisti muotoiltujen, rakennusten ekspressiivinen muotokieli ja voimakas värimaailma esitetystä laajuudessa hieman arveluttavat ja vaativat jatkotarkastelua.

Toisen vaiheen arvostelu:

Tekijä on säilyttänyt molemmissa kylissä ensimmäisen kilpailuvaiheen konseptin olennaiset piirteet ja kehittänyt ehdotusta varmaotteisesti annettujen ohjeiden pohjalta. Ehdotus vastaa paremmin kilpailun tavoitteita ja se on myös realistisempi, kun aiemmin puutteellisesti esitetty vanha rakennuskanta on lisätty pohjakarttaan.

Äkäslompolossa noudatettu uusien kortteleiden rakentamisen periaate, eli pihapiirin ”kieppimäinen”, hahmo on säilynyt ennallaan. Rakentamisen kokonaisvolyymiä on kuitenkin pienennetty ja rakennusmassojen ja kortteleiden ekspressiivistä muodonantoa vähennetty; korttelit tuntuvat istuvan lapinkylään paremmin kuin kilpailun ensimmäisessä vaiheessa. Ydinalueen uloimpien kortteleiden kokoa on puolestaan hieman kasvatettu lisäämällä pihapiireihin säteittäin ulostyöntyviä talomassoja. Toisaalta kortteleiden lukumäärää on vähennetty sulauttamalla kaksi korttelia toisiinsa, mikä osaltaan keventää keskustan aiempaa, ’täyteen ahdetun’ vaikutelmaa. Väljentyneet korttelikudelman antaa aiempaa enemmän tilaa kortteleihin integroiduille autopaikoille. Tiivistynyt korttelirakenne avartaa myös tunturista järvelle kulkevaa puistovyöhykettä ja sen kautta kulkevaa ulkoiluraittia. Raitille on kortteleista kohtuullisen sujuvat yhteydet.

Majoituspalvelujen tarjonnan puolesta ehdotuksesta on tullut monipuolisempi kun keskusta-alueelle on tuotu neljä uutta hotellirakennusta. Äkäslompolon rantaan esitetty pienten hotellien ketju Jounin kaupan ja järven välissä on hyvä oivallus. Näkyvät hotellilta järvelle ovat erinomaiset ja myös näkymä järveltä rantaan päin parane: massiivisen Jounin kaupan hallitseva asema lientyy uusien pienimittakaavaisten hotellien myötä. Hotelliketju ydinkeskustaa kiertävän ”autokehän” jatkeella sitoutuu luontevaksi osaksi muuta keskustaa ja tuo elämää ranta-alueelle, joka nyt toimii lähinnä kaupan takapihana. Sauna- ja kokousrakennus avantouintipoukamiseen ja kokkosaariseen ovat luonteva lisä hotellitoiminnan tukena sekä kiinnostava autokehän päätepiste järven rannassa. Massoittelemien pienipiirteisyys on hotellirakentamiselle oikea lähestymistapa herkässä ranta-alueissa, tosin hotellien muotoilussa ja mitoituksessa on lievää epärealistisuutta.

Velhoniemeen on osoitettu lisää rakentamista. Säteittäiset korttelit eivät täällä näytä niin luontevilta kuin keskusta-alueella eivätkä yksityistalon tontille esitetyt uudisrakennukset liene realistinen idea. Camping-alueen siirtäminen Velhoniemestä Äkäslompolon varteen on ajatuksena tutkimisen arvoisin, vaikka se jääkin varsinaisen kilpailualueen ulkopuolelle.

Keskusta-alueen liikenneturvallisuus parane Tunturitien ja Sivulantien risteykseen rakennettavan liikenneympyrän myötä. Sama järjestely lisää myös Tunturitien ja Ylläksentien risteyksen tieturvallisuutta. Niin ikään Jounin kaupan ja torin väliselle Tuntiritien osuudelle olisi syytä esittää liikennettä hidastavia rakaisuja, esim. korotettu tien osa.

Siirtohisiaseman sijainti on onnistunut. Ydinkeskustan painopisteessä, lähellä toria, virkistysreittien risteyksessä asema on hyvin saavutettavissa kaikista tulosuunnista. Pysäköintialue aseman yhteydessä palvelee paitsi siirtohisin käyttäjiä myös virkistysreiteille lähtijöitä.

Ylläsjärven puolella suurimmat muutokset on tehty aseman seudulla, jonka kehittämisessä on otettu huomioon tulevaisuuden tarve jatkaa rautatietä Kittilän suuntaan. Raidelinjaukselle on raivattu tilaa poistamalla kaksi liian lähelle rataa jäävää korttelia sekä pienentämällä yhtä Iso-Ylläksentien pohjoispuolen korttelia.

Aiemmin erillisinä hahmottuneita radan varren kortteleita on siirretty lähemmäs vanhaa rakennuskantaa ja muokattu niin, että niistä on tullut kiinteämpi osa olevaa kylärakennetta. Asemalta alkava, korttelit toisiinsa sitova lenkkitie on liikenteellisesti aiempaa sujuvampi yhtyessään idässä kokoojakatuun. Vanhaan kylärakenteeseen tukeutuva uusi aseman seutu hyödyntää tehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria. Alueella on kasvunvaraa myös tulevaisuutta varten.

Kiertoliittymän rakentaminen Kittiläntien ja Iso-Ylläksentien risteykseen parantaa tiealueen liikenneturvallisuutta; samoin hotellille (aiemmin monitoimitalolle) ja rannan uudelle Camping-alueelle johtavan liittymän siirto kiertoliittymän osaksi.

Esitystapa on selkeä ja eri toiminnot ja niiden laajuus on esitetty aiempaa havainnollisemmin kilpailuasiakirjoissa; ainoastaan liikenteen reittien erittely on jäänyt hieman puutteelliseksi.

Ehdotus № 13 ”PUNOS”

Ensimmäisen vaiheen arvostelu:

Ehdotus ottaa herkäällä tavalla olemassa olevan kyläkuvan huomioon ja on saanut selvästi inspiraationsa lappilaisen kylän näen-

näisestä sattumanvaraisuudesta, jossa rakennukset eivät ole sotilaallisessa koordinaatistossa vaan etsivät paikkaansa maaston, tuulien ja näkymien kääntelemänä. ”Punos” sovitautuu hienovaraisesti vanhojen kylien rakenteisiin ja täydentää niitä kullekin paikalle räätälöidyllä, hieman erilaisella korttelityypillä. Rakennusten mittakaava, alueiden rakeisuus ja aittamainen rakentamisen perusyksikkö, jota yhdistellään ja kytketään eri tavoin suuremmiksi kokonaisuuksiksi, tuntuvat luontevilta ja sopivat vanhaan. Kaiken kaikkiaan ehdotus näyttää kevyillä toimenpiteillä tehdyttä, vaikka todellisuudessa uutta rakentamista on saatu sijoitettua alueelle jopa hieman ohjeellista mitoitusta enemmän.

Äkäslompolossa sympaattisen vähäeleisesti toteutettu keskusta-alue palveluineen on sijoitettu oikeaan paikkaan ja visualisointi antaa viitettä siitä, että rakennusten väleihin voisi syntyä sopivan pienimittakaavaisia kylätiloja palvelujen käyttäjille. Jounin kauppaa on sopivasti täydennetty käsityöläismakasiineilla ja samalla pehmenetty näkymää järveltä päin. Toiminnallinen kyläkeskusta on kuitenkin alueeltaan liian pieni ja muuttuu turhan nopeasti matalatehoiseksi pysyvän asumisen alueeksi. Ylläsjärven kyläkeskusta sijoittuu nauhamaisesti Iso-Ylläksentien varteen Kittiläntien ja uuden rautatieaseman välille. Rakenne tiivistää vanhaa ja sekoittaa sopivasti asumista ja palveluja. Rakentamisen ja metsämaiseman vuorottelu ja rakentamisen dynamiikan – tihentymien ja harventumien – vaihtelu on luontevan oloista ja tekee saapumisnäkyvästä Ylläsjärvelle mielenkiintoisen. Rautatieaseman tienoille syntyy raittimaista tilanmuodostusta rakennusten väliin, muualla kävelyraitti kulkee enemmänkin maantien laidalla joko luonnon ja tien tai rakennusten ja tien välissä. Tätä raitin muodostumista ja sen positiivista luonnetta olisi syytä tutkia molempien kylien osalta edelleen: nyt ajatus raitista on osin vain kartan värin varassa ja sen toimiminen oikeasti kyläkuvassa vilkkaan liikenteen, autojen ja lumikasojen seassa jää kyseenalaiseksi. Kävelyraittia olisi hyvä tutkia hieman kauemmaksi tiestä siirrettyinä, jolloin sitä voisivat erottaa tiestä rakennukset ja/tai muut elementit. Myös lampien rykelmä, joka sijoittuu Iso-Ylläksentien pohjoispuolelle, olisi hyvä ottaa huomioon suunnitelmassa.

Asuinrakentaminen on onnistunutta ja innovatiivista eri korttelityypeissään, jotka on mietitty erilaisia ympäristöjä täydentämään. Näitä ovat metsä- ja peltokorttelit ja rinteisiin sovitetut ”mörönpesät”. Majoituspalveluja on sekä keskustassa että luonnon helmassa. Pitäytyminen pienessä rakeisuudessa, joka sinänsä on oikea valinta, on jättänyt hotelli- ja majoitusrakentamisen mittakaavallisesti majatalon kokoluokkaan. Myös suurempien majoitusyksiköiden mahdollisuutta olisi hyvä tutkia jatkossa, ehdotuksessa esitettyä rakentamistapaa soveltaen. Ehdotus säilyttää huolellisesti näkymät järville ja tuntureille ja myös järviä ympäröivät kylämiljööt. Varovaisuuden kääntöpuolena järven ja rannan matkailullinen potentiaali jää täysin hyödyntämättä: toisessa vaiheessa tulisi tutkia sopivien matkailupalvelujen sijoittamista ranta-alueille niiden herkän luonteen ja näkymät huomioiden. Ehdotuksessa on paljon ansioita ja kehityspotentiaalia. Arkkitehtoninen yleisote on kilpailun parhaimmistoa ja esitystapa kaunis, mutta erityisesti reittien osalta vaikeaselkoinen. Ehdotukselle luonteenomaiset koordinaatiston muutokset toimivat pääosin hyvin; joissakin kohdissa sommittelutapa on kuitenkin johtanut hankalankin näköisiin ratkaisuihin, esimerkiksi rakennusmassoissa. Tarkempaa otetta kaivattaisiin muun muassa alueen osien käsittelyn ja eri liikennemuotojen reittien esittämiseen.

Toisen vaiheen arvostelu:

Ehdotuksen uudisrakentamisen laajuus on kasvanut selostuksen mukaan liki 50 000 k-m² kilpailun toisessa vaiheessa. Osan kokonaiskerrosalasta on ilmoitettu olevan tulevaisuuden kasvulle suunniteltua laajentumisvaraa, mikä ilmeisesti tarkoittaa kylien lievealueiden rakentamista myöhemmässä vaiheessa. Kerrosalan kasvu on saatu aikaan pääosin Äkäslompolon keskustaa tehostamalla, mikä olikin toivottua, sekä ripottelemalla hotellirakennuksia eri puolille kilpailualueetta Ylläsjärvellä. Tarve näille kaikille osin etäällä palveluista sijaitseville hotelleille on kyseenalainen. Ylläsjärven puolelle ilmoitettua lisäystä asuinrakentamisen laajuudessa ei suunnitelmakuvista löytynyt, lieneekö syynä laskuvirhe jommassa kummassa kilpailuvaiheessa?

Äkäslompolossa keskusta-aukiota on kehitty edelleen jatkamalla sitä Tunturintielle poikittaisena raittina etelään. Tämä laajentaa Äkäslompolon aktiivista kävelykeskustaa mukavalla tavalla. Raitti kuitenkin hieman ”haihtuu ilmaan” Sivulantien varteen johtamatta mihinkään. Jonkinlainen hahmotettava pääte olisi ehkä ollut tarpeen, esimerkiksi yhdistettynä toiminnallisesti gondolihissin pääteasemaan tai olemassaolevaan Ylläskaltio-hotelliin. Vaikka onkin häiriöiden välttämiseksi perusteltua sijoittaa ohjelmapalvelukeskus varsinaisen keskustan ulkopuolelle, yhteys sille voisi olla selkeämpi. Äkäslompolon keskustassa palvelu- ja hotellirakentamisen kasvattamiseksi esitetyt isot rakennusmassat eivät oikein istu muutoin hienosti ideoitujen, perustaloyskiköistä koottujen muunnelmien lomaan; pääosin ne on kuitenkin sijoitettu taitavasti siten, että ne raitilta katsottuna hahmottuvat todellisuutta pienempinä. Muutenkin toisessa vaiheessa tekijän muotovaranto on ehkä hieman karannut isojen rakennusten osalta käsistä ”arkku”-, ”vonkale”- ja ”poronsarvi”-taloihin; toisaalta tämän rakennusmuotojen vaihtelun voi myös nähdä positiivisena vaihteluna kyläkudoksessa. Säilytetty peltoaukea – puistovyöhyke – myötäilee kauniisti puron vartta.

Järven puolen täydennysrakentamien on hieman haparoivaa. Jounin kaupan parkkialue näyttäisi jäävän liian pieneksi. Samoin Järvihotelli kaupan takana on pienen oloinen, eikä näytä aivan istuvan paikkaansa, vaikka periaatteessa maisemoikin isoa kaupparakennusta järven suuntaan.

Ylläsjärven keskustan ongelmana on edelleen sen sitoutuminen liian tiiviisti vilkasliikenteisen maantien, Iso-Ylläksentien varteen. Kävelyraitissa on mittakaavallisesti onnistuneita osia, joista visualisoinnit välittävät viihtyisän elävää tunnelmaa maaston mukaan kääntyilevine taloineen. Mitoitus on kuitenkin ongelmallinen: rakennukset tulevat paikoin aivan liian lähelle Iso-Ylläksentietä. Tätä samaa ongelmaa esiintyy paikoin myös Äkäslompolossa Tunturintien varrella. Molemmin puolin Iso-Ylläksentietä kulkevaa raittia vaivaa jonkinasteinen ”päättämättömyys” kuten myös koko kilpailuehdotusta. Toiminnot on sijoitettu suuressa mittakaavassa oikeisiin paikkoihin, mutta lähemmin tarkasteltuna ne voisivat yhtä hyvin tai paremminkin olla toisin. Tätä kuvastaa gondoli-hissin pääteasemalle annetut neljä sijoitusvaihtoehtoa. Sattumanvaraisuuden viehätys kääntyy paikoin itseään vastaan ja yleisvaikutelma on ehkä kuitenkin, viehättävyydestään huolimatta, hieman jäsentymätön. Äkäslompolossa ja osin Ylläsjärvelläkin pieninä yksiköinä ympäri kilpailualueita ripoteltua asuin- ja loma-asuntorakentamista on jo ehkä liikaa: laajemmat luonnontilaiset alueet hiihtolatuksen tarpeisiin ovat melko harvassa.

Ehdotuksessa tutkittu raitin maisemallinen käsittely kiveys- ja sorareitteineen, kivilouhikkoineen ja luonnonkasveineen on kaunis. Talvella tämä jäsentely peittyy lumen alle ja silloin raitin koettavuus ja houkuttelevuus kävelijän kannalta on rakennusten ja puuston rajaavaan vaikutuksen, maisemaan avautuvien näkymien sekä raitin varren toimintojen varassa. Äkäslompoloon kaavailtu raitti ei nyt esitetyssä pituudessa vaikuta uskottavalta. Liikenne- ja pysäköintiratkaisut toimivat pääosin. Raitit Iso-Ylläksentien ympärillä ovat kuitenkin ongelmalliset. Äkäslompolon Lapin aukion liikkeiden huoltoliikenne kulkee kävelyalueen kautta, mikä ei ole ratkaisuna toimivin. Asiakkaiden vaatimat paikoitustilat tulee selkeästi erottaa asukkaiden ja lomaa-asuntojen pysäköinnistä.

Rakennusten arkkitehtuuri on visualisoinneissa yksinkertaisen kaunisti: Ehdotuksen voima on uuden rakentamisen sovittamisessa vanhan lomaan - Ylläksen olemassaolevat kylät evät katoa uusien talojen ja raittien myötä vaan vahvistuvat.

Ehdotus № 14 ”ELÄMÄNPUU”

Ensimmäisen vaiheen arvostelu:

Monipuolisesti tutkittu ehdotus, jossa uudis- ja täydennysrakentamista on ideoitu ansiokkaasti molemmissa kylissä lähes koko kilpailualueen laajuudelta. Rakentaminen tukeutuu yleensä järkevällä tavalla olemassa olevaan tiestöön sekä ottaa huomioon vanhan rakennuskannan. Ideat kylien keskeisten alueiden rakentamistavaksi muistuttavat toisiaan: päätien rinnalle ehdotetaan rakennettavaksi kävelyraitti, jonka varteen majoituspalvelut, loma-asuminen sekä kaupalliset ja julkiset palvelut sijoittuvat. Pysyvä asuminen on sijoitettu yleiskaavassa osoitetuille alueille, erilleen tiivistä keskustan loma- ja palvelurakentamisesta, täydentämään nykyisiä asuinalueita. Asumisen tuominen myös keskustoihin, auttaisi niitä pysymään elävinä myös matkailuseurakien ulkopuolella.

Äkäslompolon Tunturintien viereinen pitkä kävelyakseli monitoimitalolta kauppakeskukseen vaikuttaa liian pitkältä ja kaupunkimaisilta. Kauppakeskuksen ja Jounin kaupan väliin esitetty tori jää jäsentymättömäksi ja Tunturintien halkomaksi. Kauppakeskuksen pienentäminen tekisi tilaa toimivammalle torille. Samoin monitoimitalon massoittelu voisi olla pienipiirteisempää, jolloin suuri rakennus paremmin istuisi kyläkuvaan. Sen sijaintia ydinkeskustan osana voisi harkita. Myös järvinäköalahoitellit vaikuttavat pohjakaavioina melko pitkältä kylän vanhaan rakeisuuteen verrattuna.

Kauppakeskuksen takana olevat loma-asuntokorttelit ovat sopivan kokoisia, mutta kortteleiden ankara järjestys näyttää lapinkylään hieman jäykältä. Kortteleiden väliin jätetty puronvarren puisto palvelee hyvin kortteleiden yhteisenä virkistysalueena. Ehdotuksen pohjana on käytetty osin vanhentuneita karttapohjia eikä suunnitelma lähde aina vallitsevasta tilanteesta: Äkäslompolon Välinivan alueen pussikatu on pääosin jo rakennettu, samoin Jounin kaupan alue pysäköintialueineen - osa ehdotetuista ideoista jää torsoksi.

Useista ehdotuksista poiketen Äkäslompolo -järven rantaan on ideoitu runsaasti sinne sopivia toimintoja, mutta varsinainen rakentaminen jää varovaiseksi. Sitä voisi hieman lisätä esimerkiksi pienten majoitusyksiköiden muodossa.

Paskatievan rinteiden maisemahotelli on näkymiensä puolesta oivallinen, mutta vaikuttaa häkellyttävän suurelta - todellinen koko ei käy ilmi asiakirjoista. Suunnitelma kaipaa tarkentamista, jotta sen mittakaava ja suhde ympäristöön olisivat arvioitavissa. Korkea hotellinrakennus rinteessä voisi näyttää järven suunnasta liian dominoivalta. Hotelli tulee liian lähelle alarinteen pienaloja; sen siirtäminen hieman ylempään rinteeseen parantaisi asujaimiston yksityisyyttä.

Velhoniemen B&B -majoitusalue on sijoitettu nykyiselle asuntovaunualueelle, joka tulee ottaa suunnitelmassa huomioon esittämällä sen järjestelyt uuden rakentamisen osana tai osoittaa sille korvaava sijoitusvaihtoehto muualta kylästä.

Ylläksentien varren loma-asuntokorttelit on sijoitettu sopivan kokoisina ryppäinä Äkäsjoen rinteeseen, mutta niiden sijaintia suhteessa tiehen voisi tarkistaa, jotta tien ja rakennusten väliin jäisi maisemakuvan säilymisen kannalta riittävästi puustoa.

Primitiivisen hissittelukeskukseen käyttötarkoitus kiihottaa mielikuvitusta, mutta kaipaa lisävalaistusta. Rakennusten muodonanto viittaa teolliseen toimintaan.

Ylläsjärvellä suurin osa uudisrakentamisesta on osoitettu Iso- Ylläksentien rinnalle rakennetun keskustaraitin varteen. Uusi raitti rautatieasemalta järvelle antaa hyvät mahdollisuudet kehittää houkuttelevaa jalankulkuympäristöä irrallaan autoliikenteestä. Raitin pohjoispään rautatieaseman alueesta on tehty Ylläsjärven toinen painopiste, jonne tärkeimmät joukkoliikenne- ja kaupalliset palvelut on keskitetty. Ratkaisu on toimiva ja palvelee myös ekologisen matkailun tarpeita. Maastonmuotojen puolesta raidelinjan sijainti pohjoisempaan, alikulun kohdalla, jossa maastossa on luonnollinen tasoero, olisi suotuisampi. Raidelinjan jatkaminen Kittilän suuntaan tulee ottaa jatkosuunnittelussa huomioon.

Myös Ylläsjärven keskustaraitti on mittakaavaltaan ylisuuri. Sen, osin esitystavasta johtuvaa, kaupunkimaista ja suoraviivaista luonnetta tulisi pehmentää rytmittämällä kortteleita vihervyöhykkeiden avulla sekä linjaamalla raitti luontevammin maaston ja tiestön mukaan. Pitkän korttelinauhan volyyymiä tulisi tiivistää rakennettavuudeltaan maaston edullisimpiin kohtiin. Raitin varrelle, loma-asumisen sekaan sijoitetut, vanhusten palvelut ja erikoisliikkeet elävöittävät pitkää raittia.

Ylläsjärven puolen hotelli on sinänsä luonteva pääte raitille, mutta se tunkeutuu liikaa peltomaisemaan ja jää liian lähelle viereistä pihapiiriä. Jatkovaiheessa tulisi tutkia hotellin vaihtoehtoista sijoituspaikkaa. Ravintola vanhan hotellin yhteydessä hyödyntää kauniisti järvinäkymän.

Kävelyraitin eteläpäässä oleva päiväkotipiha on sijainniltaan onnistunut ja palvelee hyvin viereisten, pysyvän asumisen kortteleiden tarpeita.

Pysyvä asuminen Ylläsjärventien luoteispuolella rakentuu sopivan kokoisina ryhminä metsän reunoihin jättäen peltoaukeat vapaiksi. Asuinkortteleiden väliin osoitettu puistoalue jäsentää luontevasti kylärakennetta.

Tirronniemen alue on suunnitelmassa jätetty koskemattomaksi, vaikka se kestäisi jonkin verran hienovaraista täydennysrakentamista. Sauna-kylpyläkeskus on luonteva ja sopivan kokoinen toiminto järven rannassa, mutta hieman liian suoraviivainen rantamaiseman osana.

Ehdotuksessa esitetyt liikenteen järjestelyt ovat osin puutteellisia. Varsinkin keskustojen kävelyakselien pysäköintijärjestelyt kaipaavat täsmenmistä. Nyt esitetty konsepti viittaa pihakatu-, ei niinkään kävelyraittiratkaisuun.

Autoliikenteen, kevyen liikenteen sekä ulkoilureittien linjaukset ja niiden suhde toisiinsa kaipaavat jäsentämistä. Moottorikelkkareittien sijoittamisessa tulee ottaa huomioon kelkkailun aiheuttamat meluhaitat. Niiden linjaus kyläkeskustojen kautta järvien yli ei ole suotavaa. Samasta syystä Äkäslompolon tori koiravaljakoiden ja kelkkojen lähtöasemana on arveluttava ratkaisu. Ehdotuksen arkkitehtuuri nousee suomalaista puurakennusperinteestä ja se vaikuttaa Ylläkselle hyvin sopivalta. Perspektiivikuvien kuvakulmien sijainti jää arvailun varaan.

Toisen vaiheen arvostelu:

Tekijä on ansiokkaasti kehittänyt molempien kylien alkuperäistä kävelyakselikonseptia annettujen ohjeiden pohjalta ja ehdotus on tullut lähemmäksi kilpailulle asetettuja tavoitteita. Olemassa olevan rakennuskannan päivittäminen pohjakartaan on johtanut muutoksiin ehdotuksessa ja lisännyt sen realistisuutta.

Kävelykatuakseleita on kehitetty molemmissa kylissä ja niiden Ylläksen kylille vierasta, kaupunkimaista luonnetta on vähennetty rakentamisen volyyymiä ja rakeisuutta pienentämällä.

Äkäslompoloon, Jounin kauppaa vastapäätä avattu, liikenteeltä rauhoitettu torialue, 'Lapin piazza' muodostaa kylään kaivatun kohtaamispaikan ja yhdessä siihen liittyvän kujun kanssa se luo ydinkeskustaan kohtuullisen miellyttävää kävely- ja ostosmiljöötä. Bussipysäkit ja taksien saattoliikennetaskut Tunturikadun varressa ovat toimiva osa torialueen liikennejärjestelyä ja ne palvelevat hyvin autottoman matkailijan tarpeita. Kävely-yhteys Jounin kaupalta torille on on aiempaa määrätietoisempi ja turvallisempi. Se liittyy uuden kävelykeskustan ja rannan kauppakeskuksen toisiinsa luontevaksi kokonaisuudeksi. Yhteys jatkuu juohevasti virkistysreitillä etelän puistoalueen kautta tunturin suuntaan. Kävelyraitin Äkäsjoen suuntautuvan jatkeen liittäminen raitin alkupäähän ei sen sijaan tunnu luotevalta: puistovyöhykkeen kohdalla raittiin tulee epäjatkuvuuskohta, jota törmäminen pysäköintialueeseen ikävästi korostaa. Pitkän kävelykujan voisi lopettaa puiston kohtaan. Kävelyalueen kerrosluku, joka vaihtelee 1 ja 1½ kerroksen välillä, vaikuttaa ehkä turhan matalalta. Näkymä kauppakujalta tuo mieleen lähiöostarin. Mo-

nitoimihallin ja sisäpelitilojen tuominen Ylläksentien risteyksestä torin lähelle, etelän puistoalueen yhteyteen on hyvä oivallus ja se lisää keskustan toiminnallista monipuolisuutta ja siten alueen elävyyttä myös matkailusesonkien ulkopuolella. Tasakattoisten ja suurten hallirakennusten toivoisi kuitenkin olevan massoitteeltaan paremmin kylämiljööseen sopivia.

Kävelykeskustan eteläpuolen asuin- ja majoituskortteleiden jäsentely on muuttunut, kun olemassa oleva rakennuskanta on lisätty karttaan. Uudet korttelit ottavat kauniisti luonnon olosuhteet huomioon myötäillessään purojen varsia. Korttelit rajaavat keskustaan luontevan puistoalueen antaen tilaa virkistysreittien linjaamiselle. Toisaalta suuri puisto keskustan tärkeimmällä laajentumisalueella vie tilaa rakentamiselta ja tekee ydinkeskustasta hieman tehottoman.

Järven puolelle sijoitettu majatalokortteli noudattaa rannan puolen pientä mittakaavaa ja hyödyntää järvinäkymää. Rantaan on ideoitu lisää aktiviteetteja ja osa toiminnoista kuten saunaniemi sekä kulttuuri- ja käsityöläiskortteli on siirretty paremmin saatavattaviksi, lähemmäs kaupallista keskustaa. Käsityöläiskorttelin pienten rakennusten ryhmä sopii toimintona Jounin kaupan läheisyyteen ja pehmentää sen hallitsevaa asemaa järvimaisemassa. Rantaan rakentaminen jää edellen varovaiseksi ja sitä voisi olla vanhaa täydentämässä hieman runsaamminkin.

Leirintä- ja asuntovaunualueen siirtäminen pois Velhoniemestä hotelli Ylläskallion yhteyteen sen takana olevalle pellolle voi olla toimiva ratkaisu, varsinkin kun uuden alueen viereen on suunnitteilla toinen hotelli.

Paskatievan rinteeseen hotellikylän mittakaavaa pienennetty ja sitä on siirretty kauemmas olevista rakennuksista, mikä parantaa alamäen asuinkortteleiden yksityisyyttä. Hotellikompleksin koko jää vieläkin arvoitukseksi.

Siirtohissi Äkäshotellin läheisyydessä tuntuu jäävän liian syrjään, kun kylän painopiste siirtyy tiivistyvän keskustan myötä lähemmäksi. Sijainti lähempänä torialuetta palvelisi tulevaisuudessa paremmin koko kyläaluetta.

Ylläsjärven rakentamisen volyymiä on kevennetty, mutta se on edelleen yksi kilpailuehdotusten tehokkaimmista ja vaikutelmaksi jää kaupunkien 'tiivis-matala' -rakentamisen tuntu, joka vaikuttaa hieman vieraalta Ylläsjärvellä. Kävelyakselia on jäsennetty puistovyöhykkein, mikä vähän keventää raitin urbaania vaikutelmaa kuten myös rakennusmassojen pienentäminen. Korttelit ovat nyt tiiviimpiä ryppäitä ja suojaisempia tuulta vastaan. Ne soveltuvat myös aiempaa paremmin vaihteittain rakentamiseen. Aseman alueen korttelit jäävät edelleen liian lähelle vilkkaasti liikennöityä Iso-Ylläksentietä. Raitin kortteleiden hahmoon ja raitin linjaukseen on pyritty saamaan luonnollista polveilua, mutta siihen on jäänyt samaa kulmikasta epäjatkuvuutta kuin Äkäslompolon kävelykujassa. Koko ehdotusta hieman vaivaa rakennusten sitominen miltein poikkeuksetta täysin suorakulmaisen koordinaatiston mukaisiin kortteleihin, mikä tuntuu maastoa myötäilevälle lapinkylän rakenteelle vieraalta.

Iso-Ylläksentien risteyksen tuntuman monitoimitalon ja palveluasuntojen sijainti on onnistunut ja ne muodostavat yhdessä Pihvikeisarin ravintolakeskittymän kanssa luontevan toiminnallisen tihentymän, joka sitoo Iso-Ylläksentien eri puolet toisiinsa.

Hotellin siirtäminen peltoaukealta monitoimitalon entiseen sijaintipaikkaan on maisemallisesti aiempaa perustellumpi ratkaisu, vaikka näkymien puolesta uusi sijainti ei liene paras mahdollinen.

Liikennekaaviot on laadittu pedantisti ja ne osoittavat, että liikenteen järjestelyt ovat pääosin onnistuneita. Ne näyttävät myös, että mm. pysäköintijärjestelyt ovat osin sekavia ja puutteellisia. Laajat parkkikentät päätien varressa ovat liian hallitsevia. Irrallaan korttelirakenteesta kadun varressa tai kortteleiden välissä ne näyttävät jäsentymättömiltä. Pysäköintialueille ajo tapahtuu usein mutkallisesti toisen korttelin lävitse ja kävelyakselin poikki. Ylläsjärventien liittymien vähentäminen on oikeansuuntainen ratkaisu ja parantaa kylän liikenneturvallisuutta.

Junaradan linjausta on muutettu ja asemanseudun korttelia muokattu niin, että radan jatkaminen Leville on mahdollista, mutta sen sijainti ei edelleenkään ole tien alituksen kannalta paras mahdollinen.

Havainnekuvien anti on aika vähäinen. Osa niistä on laadittu suunnitelman vähemmän tärkeiltä alueilta eivätkä ne tuo ehdotukselle lisäarvoa. Tarkastelija jää kaipaamaan perspektiivikuvia mm. Äkäslompolon keskustorin alueelta, nyt se jää arkkitehtuuriltaan arvoitukseksi.

Ehdotus № 17 "ISOMUS"

Ensimmäisen vaiheen arvostelu:

Ehdotus perustuu vahvaan konseptiin poikittaisten aukkioiden sarjasta, jotka luovat molemmille kylille toiminnallisen, eri teemoihin liittyviä palveluja tarjoavan keskuksen. Äkäslompolossa aukiot sijoittuvat Tunturintien ja Tiuranjärventien varrelle sen yli jatkuen; Ylläsjärvellä Ylläsjärventien ja Iso-Ylläksentien varrelle. Äkäslompolossa aukioista korostuu muita enemmän keskeinen, Jounin kauppaan liittyvä aukio, jonka ympärillä on suuremman volyymin rakentamista, muun muassa liikuntakeskus ja pysäköintilaitos. Ylläsjärvellä pääaukiot ovat Tirroniemen kohdalle sijoittuva kulttuuriauukio kookkaine monitoimitaloineen

sekä kylärakenteen päättävä uuden rautatieaseman aukio. Aukioiden laidalla palvelujen rinnalla on hotelleja ja toisessa kerroksessa liikkeiden ja ravintolajen päällä B+B-majoitusta sekä asumista. Sekoittunut rakenne tuo keskustaan elinvoimaisuuden ja palveluille asiakkaita. Asunto- ja loma-asuntorakentamista on sijoitettu keskusta alueiden ulkopuolelle metsäkortteleina ja rinnemökkeinä.

Konsepti on tehokas ja kehityskelpoinen. Sen ansioita ovat joustavuus ja vaihteittain toteuttamisen mahdollisuus: aukioista voidaan toteuttaa vain osa ja silti voidaan tarjota valmista ympäristöä niin turisteille kuin asukkaille. Kapasiteettitarpeen kasvaessa voidaan rakennetta jatkaa uusilla aukioilla. Näin esitettynä keskusta- ja palvelurakentamisen volyyymi on kuitenkin ylimitoitettua, varsinkin Ylläsjärven puolella. Molemmat kylät on esitetty nyt yhtä aktiivisina keskuksina, vaikka niiden luonteet ovat todellisuudessa erilaiset. Keskustojen käsittelyä olisi syytä keventää ja rakentamisen määrää selvästi vähentää. Esitetty Ylläsjärven monitoimitalo vaikuttaa täysin ylimitoitetulta ja se Tirroniemen kohdalle sijoitettuna muuttaisi perinnemaisemaa ja kyläkuva radikaalisti. Tirroniemeä vastapäätä olevan peltoaukion raskas rakentaminen ei huomioi perinteistä kylämaisemaa. Olemassa olevaa vanhaa rakennetta ja kylälle ominaista maisemaa tuhoutuu uuden massiivisen rakentamisen tieltä. Myös Äkäslompolossa Jounin kaupan aukion rakennukset näyttävät pohjakaavioina kookkailta; niiden kerroslukua tai arkkitehtonista luonnetta ei ole esitetty. Ehdotuksen ongelmana on myös sommittelun jäykkyys: Aukiot on muotoilu rationaalisen sovitteisesti aina järville ulottuvia akseleita myöten. Suhde ympäröivään luontoon maastonmuotoineen jää näin vieraaksi ja hankalaksi. Tekijät ovat ehkä tavoitelleet tällä kontrastia, rakennetun ympäristön ja luonnonelementtien toisiaan korostavaa rinnastusta, rajattuja näkymiä. Systeemin noudattamiseen ja sommitteluun olisi kuitenkin saatava jatkossa lisää rentoutta: "ehdotus kaipaa ravistamista". Myös aukioiden välipätkien rakentamista tulisi keventää ja elävöittää; nyt rakennukset jatkuvat osin muurimaisena nauhana miltei kiinni tiessä. Lomarakentamisen sijoittelu rinteeseen on onnistuneempaa ja maastoa mukailevaa. Periaatteessa kelpojen metsäkorttelien ongelmana on niiden toistuminen monotonisen samanlaisina kautta kilpailualueen. Kokonaisuus on liian jäykkä ollakseen luonteva. Toisessa vaiheessa kortteleita tulisi työstää eteenpäin muun muassa maastonmuotojen mukaan ja esittää mahdollisia paikallisia variaatioita eri osissa kilpailualueita.

Rannan ja myös jokivarren hyödyntäminen matkailijoiden käyttöön on hyvä idea ja se on jäykkää koordinaatistoa lukuun ottamatta tehty hienovaraisesti Äkäslompolossa. Ylläsjärvellä otetta vuorostaan olisi ehkä syytä keventää: pitkät rakennukset rannan puolella tukkivat näkymiä. Keskeisen haasteen konseptille asettavat tässä vaiheessa liikenne ja teiden yli jatkuvat aukiot. Erityisesti kantatien ylittävät aukiot ovat Ylläsjärven puolella liikenneturvallisuuden kannalta arveluttavia. Tiheät kiertoliittymät eivät ongelmaa poista, vaan hankaloittavat alueen läpi kulkevaa liikennettä. Konseptia voisi ehkä kehittää siten, että vain keskeisimmät aukioista kulkisivat tien poikki ja muut sijoittuisivat kokonaan tien toiselle puolelle, kumpi puoli sitten onkin kyseiseen paikkaan osuvampi. Visuaalisen jatkumoiden keinoja ja eräänlaisia aukiopareja tien yli voisi myös tutkia. Samoin tulisi tarkastella aukioiden välisen reitin luonnetta jalankulkijan perspektiivistä. Aukioiden ja niille sijoittuvien toimintojen kytketymistä erilaisiin reitistöihin tulisi kehittää. Esitetty ajatus latomaisista pysäköintitaloista on mielenkiintoinen; sen sijaan suoremman volyymin laitospysäköinti tuntuu kylämiljööseen sopimattomalta ratkaisulta.

Visualisoinneissa esitetty arkkitehtuuri on vielä tässä vaiheessa sopivastikin kaaviomaista, mutta periaatteiltaan lupaavaa ja edelleen tutkittavaa.

Toisen vaiheen arvostelu:

Ehdotus on muuttunut toisessa vaiheessa huomattavasti, jopa niin että alkuperäinen, vahva idea on heikentynyt. Rakennusten mittakaavan ja rakeisuuden suhteen muutos on ollut parempaan suuntaan; samoin pienentynyt uudisrakentamisen laajuus vastaa paremmin tulevaisuuden näkymiä, ainakin Ylläsjärven osalta. Äkäslompolon keskustassa rakentaminen on kokonaisvolyymitaan jo ehkä liiankin vaatimatonta tärkeimmän alueen kehittämiseksi: kahta pääaukiota lukuunottamatta aukiot, joita raajaa vain muutama rakennus, vaikuttavat liian pieniltä. Etäällä toisistaan sijaitsevien aukioiden välinen jalankulkyhteys on heikko ilman erityisiä mielenkiinnon kohteita. Näin ollen aukioiden tarjoamien palvelujen vetovoima ja elinkelpoisuus on kyseenalainen, ainakin jalan liikkuvien turistien näkökulmasta. Gondoliasema liittyy hyvin yhteen "Napapiirin" aukioon, tosin sen yhteys keskustaan on heikko. Kiertoliittymä ei istu aukion laidalle. Suurempien aukioiden tilarakenne on mukavan pienimittakaavaisena hilana mielenkiintoinen yhdistelmä palveluja ja asumista. Huoltoliikenne sekä ajoreitit pysäköintipaikoille ovat kuitenkin jääneet esittämättä ja ehdotus on tältä osin hyvin keskeneräinen. Oivaltava idea pysäköintiladosta istuu hyvin aukiokokonaisuuksiin. Akselin "nyrjähdys" Jounin kaupan kohdalla vaikuttaa oudolta. Pienimittakaavainen palvelurakentaminen Jounin kaupan ympärillä maisemoi suurta rakennusta järven suunnalta ja lisää alueen painopistettä. Äkäslompoloa vaivaa kuitenkin monikeskuksisuus.

Ylläsjärven osalta ehdotusta on vaikea tunnistaa alkuperäiseksi; niin suuria ovat muutokset kokonaiskonseptissa, toimintojen sijoittelussa ja liikennetarkoituksissa. Voimakas tukeutuminen vilkasliikenteiseen Iso-Ylläksentiehen ja maantien ylittävät aukiot ovat ehdotuksesta poistuneet, mikä parantaa liikenneturvallisuutta. Rakeisuudeltaan ja volyymitaan reippaasti pienentyneitä aukioita on jäljellä kolme. Rautatie on johdettu pistoraiteena lähelle Tirroniemeä; rautatieasema, linja-autot ja gondoliinipääteasema Iso-Ylläksentien toisella puolella tekevät aukiota ja sen vastinparista tien toisella puolella liikenteellisen solmukohdan palveluineen. Asema tuo elämää olemassaolevan kylän painopisteeseen ja sijoittaa myös kylän keskustan kehittymisen jatkossa lähelle järveä. Pistoraiteen toteuttamiseen ja sillä liikennöintiin liittyy kuitenkin ilmeisiä haasteita. Raidelinjaus määritteli Iso-Ylläksentien varren eteläpuolen rakentamattomaksi, metsäiseksi vyöhykkeeksi. Tämä ei olisi välttämättä huono asia. Toisaalta rata ja maantie yhdessä jakavat kylän etäämmällä järvestä voimakkaasti kahteen puoliskoon; asettaako tämä turhia rajoituksia kylän tulevalle kehittymiselle? Kulku puolelta toiselle vaatinee ainakin tulevaisuudessa yli- tai alikulkuja. Toinen raju liikenteellinen ratkaisu on Kantatien siirto Iso-Ylläksentien risteyksestä alkaen vajaan kilometrin matkalta kaemmas rannasta. Vanha tielinjaus on muutettu kevyenliikenteen raitiksi. Tielinjauksen siirto luo keskeiselle alueelle rakentamisalueita, joilta on suurempi yhteys järven rantaan. Tekijä onkin sijoittanut tälle alueelle kaksi järvelle aukeavaa raittimaista aukiota, joiden ympärille ripotellut pienimittakaavaiset rakennukset tarjoavat erilaisia paikallisia asukkaille ja matkailijoille suunnattuja palveluja sekä majoitustiloja. Joidenkin lueteltujen toimintojen sijoittaminen omakotitalon kokosiin rakennuksiin vaikuttaa epärealistiselta. Huoltoa, ajoreittejä ja pysäköintiä ei ole täysin tutkittu. Rannan kevyenliikenteenväylän luonne muuttuisi tien siirrosta varmasti houkuttelevammaksi ja kävely-yhteys lähekkäin toisiaan sijaitsevien ranta-aukioiden välillä on toimiva. Toisaalta voi kysyä, saavutetaanko lopulta kalliin tien siirron avulla mitään uutta: turvallinen yhteys rannalle kaavailluille pienpalveluille ja rannan kevyenliikenteen väylälle voitaisiin toteuttaa huomattavasti edullisemmin esimerkiksi kevyellä silta-ratkaisulla. Nyt ylikulkusiltaa tarvitaan yhdistämään ranta-aukioita siirretyn kantatien yli rautatieaseman puolelle. Ilman tien siirtoa kaikkia kolmea aukiota yhdistämään voisi rakentaa toimivat kävely- ja hiihtoreitit keskemäs peltoaukeaa.

Uusi Ylläsjärven keskustarakentaminen täyttää nykyisellään avoimen peltomaiseman Tirroniemen luota ja muuttaa voimakkaasti avoimiin rantanäkymiin perustuvaa kyläkuvaa ja kylän tilallista luonnetta. Hyvin suunniteltuna muutos voisi olla myös positiivinen. Tekijän ote ei kuitenkaan vakuuta ja ratkaisu on jäänyt keskeneräiseksi. Korttelien muotoilu ja kokonaisuus on hie-man hapuilevaa. Kylän keskuspaikka ei oikein hahmotu.

Asumista ja loma-asumista sijoittavat korttelimuodot ovat monipuolistuneet, paikoin sijoittelu on vieläkin hieman jäykkää. Järvien ranta-alueille on ideoitu toimintoja ja myös Äkäsjoen varren aktivointi on positiivista; aukioyhdelmä joen partaalla jää kuitenkin ahtaasti liikennealueiden saartamaksi. Kirkko piilottuu kyläkuvassa uusien rakennusten taakse. Visualisoinneissa ja leikkauksessa esitetyn arkkitehtuurin voisi kuvitella sopivan paikkaan. Tavoitteena ehdotuksessa on ollut kylien rakenteen tiivistäminen, jolloin mahdollisimman paljon ympäröivää luontoa jäisi koskemattomaksi. Nyt keskusta-alue jää varsinkin Äkäslompolossa tehottomaksi uuden rakenteen levitessä pitkälle pohjoisen suuntaan, mikä ei tue pyrkimyksiä energiatehokkuuteen ja kevyen liikenteen varaan rakentuvaan kylään. Ehdotuksen keskeiset ideat perustuvat Ylläsjärvellä liikenteellisiin ratkaisuihin, jotka ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti kyseenalaisia.

3.4.2 Keskiluokka

Ehdotus № 3 "ENSILUMEN ODOTUS"

Ehdotus on tutkittu ja kaavoitushenkisyydessään havainnollisesti esitetty. Lähtökohtana on ollut luoda kummallekin kylälle tiiviit ja tehokkaat keskustat toreineen ja kävelyalueineen, joita täydentävät matalammat asuin- ja lomarakentamisen alueet. Visio tuo Ylläkselle rautatien lisäksi paikallisen raideliikenteen. Peltoalueita ja ranta-alueita on säästetty runsaasti maisema-, perinnemaisema-, järvi- ym. puistoina näkymien säilyttämiseksi. Kilpailualue on jaettu huolellisesti eri toimintoille varattuihin alueisiin, joille on kullekin luotu oma yhtenäinen ilmeensä ja rakennustapansa. Tämä on kuitenkin osin johtanut kokonaisuuden tilkkutäkkimäiseen ilmeeseen. Kyläkeskustojen sijoituspaikat ovat luontevat, mutta rakentamisen määrän painottumista Ylläsjärven puolelle pidettiin huonona. Vaikka näkymiä järvelle säily, ehdotus ei säilytä Ylläksen kylien henkeä olemassa olevaa täydentäen, vaan muuttaa kylien luonteen kokonaan. Vaikka kyläkeskustoihin syntyy sinällään miellyttäviä kaupunkitiloja aukioineen, niiden urbaani luonne on Lapin kylille vieras ja rakennusten korkeus ylimitoitettu. Myös esitetty arkkitehtuuri ei kaupunkimaisena vastaa kilpailun tavoitteisiin.

Ehdotus № 6 "KYLÄMAISEMASSA, MAISEMAKYLÄSSÄ"

Ehdotus on omista lähtökohdistaan hyvin huolellisesti tutkittu ja siinä on monia hyviä oivalluksia. Äkäslompolon uudisrakentaminen on keskitetty lähes kokonaan Sivulantien ja Ylläksentien väliselle alueelle, joka on kylän tuleva kasvusuunta. Ehdotettu rakentamistapa on tehokasta ja arkkitehtuuriltaan lennokasta, mutta mittakaavaltaan liian kaupunkimaista, eikä se kaikessa tyylikkyudessaan tue Äkäslompolon lapinkyläidentiteettiä. Rakentamisen yksiköt parkkiluolineen ovat suuria ja niiden vaihteittain toteuttaminen on vaikeaa, jolloin kokonaisuus on vaarassa jäädä torsoksi.

Kylän kohokohta on kaarevasti muotoiltu keskusaukio, "pala tunturiluontoa", jonne ulkoiluverkon pääväylä tuo hiihtäjät kohti keskelle kylän kaupallisia palveluita. Hiihtoreitin painaminen tien ali parantaa liikenneturvallisuutta, mutta aiheuttaa ramppijärjestelyineen keskusaukiolle syvän painanteen, joka ei välttämättä muodosta positiivista ja esteetöntä lomailumiljöötä. Tunturitien alittava kevyen liikenteen pääväylä sitoo rannan puolen uuden kaupan suuryksikön korttelisommitelman osaksi. Jounin kaupan laajennusosan purkamisen pysäköinnin tieltä ja samanlaisen keskittymän rakentaminen hieman lähemmäs rantaa ei ole realistinen vaihtoehto.

Rannan täydentävä rakentaminen on vähäistä; järvimaisemaa olisi voinut hyödyntää pienimittakaavaisella rakentamisella vanhojen kortteleiden yhteydessä.

Liikenneaukion sijainti on keskeinen ja se toimii hyvin saattoliikenteen, pysähtymispaikkana. Aukiolta on luontevat yhteydet vastapäiselle Jounin kaupalle sekä kauppakujalle.

Ulkosyöttöinen pysäköintijärjestely rauhoittaa hotellikatu-keskusaukio-kauppakuja- akselin kokonaan kävelyille. Kellaripysäköinnin ansiosta keskusta-alueesta on saatu hyvin kompakti kun pysäköintikentät eivät syö rakennusala, mutta raskaat laitospysäköinnit ovat kaupunkimaisia ja kalliita.

Tekijä on sijoittanut keskustaan myös pysyvää asutusta, mikä pitää kylää elävänä myös sesonkien ulkopuolella.

Ylläsjärvelle tekijä ehdottaa kokonaan uuden, tiiviin kyläkeskuksen luomista Iso- Ylläksentien varteen. Ajatuksena on säästää luonnonympäristöä tekemällä rakentamisen "jalanjäljestä" mahdollisimman pieni. Uuden rautatieyhteyden päätteeksi sijoitettu ankaran formalistinen puukaupunki umpikortteleineen on Ylläsjärvelle vieras elementti, joka ei tue kylän yhä säilynyttä, pienipiirteistä lapinkyläidentiteettiä.

Sisämaahan toteutettu rakentaminen jättää järvimaiseman mahdollisuudet käyttämättä. Autopaikoituksen ympäröimä umpikorttelisto on lomailumiljöönä kyseenalainen. Huoneistojen ikkunoista avautuu näkymä vastapäisen rakennuksen seinään, parkkipaikalle tai tielle!

Pysäköinnin keskittäminen suuriin yksiköihin, rakennusten kellareihin on Ylläsjärvelle epärealistinen ja kallis ratkaisu.

Ehdotus № 9 "2050"

Ehdotus ennakoii kylille voimakasta kasvua 40 seuraavan vuoden aikana ja on rakennusmäärältään kilpailun laajimpia. Periaatteena on tehdä tiivistä ja matalaa; rakentaminen hyödyntää hengästyttävän tehokkaasti melkein koko ohjeellisen kilpailualueen ja jatkuu myös sen ulkopuolelle. Mielenkiintoisen ehdotuksen luettavuutta hankaloittaa uuden ja vanhan rakentamisen esittäminen samalla värillä. Kylien tulevaisuuden kasvun esitetty volyyymi ja sen realismi arveluttavat; ainakin ehdotuksessa olisi ollut hyvä esittää laajan rakentamisen vaihteellisuus. Maisemista ja maastonmuodoista on työssä saatu osin hyviä aiheita irti, osin uuden rakentamisen runsaus peittää maisemia, varsinkin Äkäslompolon puolella. Vanhat Ylläksen kylät katoavat uuden tiiviin rakenteen joukkoon. Harmaantuvaan puuhun perustuva arkkitehtuuri on kiinnostavaa ja tiiviiden kortteleiden, kujien ja maastonmuodot hyödyntävien rinnekatujen tunnelma hyvä, vaikkakin tuo mieleen italialaisen pikkukaupungin. Idea Äkäslompolon jokivarsitaloista on hyvä. Erilaisia korttelimuotoja on esitetty runsaasti ja tutkittu ansiokkaasti, toisaalta muotojen paikallisuus ja tiiviin rakenteen toimivuus talvella lumen kanssa jää kyseenalaiseksi. Eri liikennemuotojen reitistöt on tutkittu; sen sijaan pysäköinti on jäänyt kokonaan esittämättä ja sen lisääminen tiheään korttelirakenteeseen muuttaisi ehdotusta suuresti.

Ehdotus № 11 "SOLAR VILLAGE"

Ehdotus perustuu nimensä mukaisesti ympäristöarvojen huomioimiseen, aurinkoenergian ja olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntämiseen. Uusien reittien rakentaminen minimoidaan ja vanhojen reittien varrelle sijoitettavaa rakennuskantaa täy-

dennetään. Osin ajatus kääntyy itseään vastaan – Iso-Ylläksentien varsi vaikuttaa jo hieman tukkoiselta kolmikerroksisten rakennusten rajatessa tietä voimakkaasti. Ratkaisusta seuraa myös liiallinen määrä liittymiä pääteiden varsilla. Ylläsjärvellä palvelurakentamisen alueet sijoittuvat Tirronniemen kohdalle tiivistymänä Ylläsjärventien toiselle puolelle ja nauhana rinnekeskukseen vievän tien toiselle laidalle. Rautatieasema on sijoitettu keskustan tienoille lähelle järveä; rautatietä ei kuitenkaan ole esitetty ja vaikea sitä olisi tuohon paikkaan johtaakaan. Äkäslompolon puolella palvelujen alueet ovat uusi keskusta Jounin kauppaa vastapäätä sekä irrallinen nauha suhteellisen suurikokoisia palvelurakennuksia rinnekeskukseen vievän tien varrella. Myös järven rannalle on ripoteltu virkistyspalveluja erillisinä rakennuksina. Asuinrakentaminen on ehdotuksessa toteutettu neliöpohjaisina, pieninä rakennusmassoina, joita on sijoitettu ryppäinä sekä vanhaa rakennetta täydentämään että osin uusille rakennuspaikoille. Pienimittakaavainen, maastonmuodot huomioiva asuinrakentaminen on ehdotuksen parasta antia: Äkäslompolossa Kolarintien rinteeseen täydennysrakentaminen on erityisen onnistunutta, samoin Ylläsjärvellä kilpailualueen eteläpään rennosti muotoillut asuinryppäät ovat luontevia. Keskeisten alueiden käsittely kuitenkin ontuu ja rakennusten sijoittelu ja muotoilu on osin jäsentymätöntä, osin formalistista. Äkäslompolon keskuksessa mittakaava vaihtuu äkinäisesti kolmikerroksisestakin palvelurakentamisesta yksi- ja kaksikerroksisten pientalojen mattoon liian keskeisellä paikalla. Mökki-rakentamisen luonnetta esittävät visualisoinnit ovat sympaattisia.

Ehdotus № 12 "YLLÄKSEN RAITTI"

Äkäslompolossa uudisrakentaminen on sijoitettu nauhamaisesti järven ympärille Tunturitien ja Tiurajärventien varteen ja vähäisessä määrin muulle kilpailualueelle. Tekijä on halunnut korostaa järvimaiseman merkitystä kylää yhteen kokoavana tekijänä. Täydennysrakentamisen mallina on käytetty suojeltua Tanon taloa, jolla kylän raittia on tiivistetty. Tunturitien rinnalle on luotu mutkittileva "käyskentelyraitti", jonka varteen on rakennettu etelään aukeavia pihapiirejä. Ratkaisu on takaperoinen kääntäessään selkensä kylätielle. Raitti toimii käytännössä pysäköintikatuna eikä synnytä viihtyisää ja toimivaa kävelymiljöötä. Raitin varren pihapiirit ovat sijainniltaan perustelemattomia vailla suhdetta vanhaan kylärakenteeseen. Kylään ei muodostu selkeää keskustaa.

Ylläsjärvelle, Iso- Ylläksentien varteen on kehitetty samantyyppinen kylärakenne kuin Äkäslompoloon: nauhamainen, samalla talotyyppillä toteutettu rakentaminen jatkuu liian samanlaisena koko matkan Kittiläntien risteyksestä liikenneympyrälle. "Tiiviis- matala" tien viereen rakentaminen on liian totaali ja urbaani rakentamisen malli Ylläsjärvelle. Hidaskadun ja Iso- Ylläksentien väliset tontit eivät ole parasta lomailumiljöötä: rakennukset jäävät liikenteen saartamiksi. Suojaavan puuston jättäminen tien ja rakentamisen väliin sekä ylipitkän talonauhan katkaiseminen puistovyöhykkeillä parantaisivat ehdotusta.

Rautatieaseman sijoittaminen lähelle Kittiläntien risteystä on virhe. Aseman ja junaliikenteen edellyttämät aluevaraukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ehdotuksessa esitetyt. Raidelinjan jatkaminen Kittilän suuntaan on tehty mahdottomaksi.

Rakennusten "Tanon talo -arkkitehtuuri sopii sinänsä hyvin Ylläkselle, mutta on liikaa toistettuna yksipuolinen ratkaisu. Runsas värien käyttö korostaa uudisrakentamisen erillisyyttä muusta Ylläksestä.

Perspektiivikuvassa esitettyä säteittäistä korttelia ei löydy rakennekartasta.

Ehdotus № 15 "KAKSOSET"

Täydentävä ja sovittava, pääosin realistisen oloisesti toteutettu ehdotus. Lisärakentaminen hyödyntää olemassa olevaa infrastruktuuria ja on asumisen osalta pienimitta-kaavaista ja synnyttääkin useissa paikoissa positiivisesti vanhaa täydentävää rakennetta. Ehdotuksen kompastuskivi on kuitenkin palvelu- ja hotellirakentamisen sijoittaminen omille alueilleen asumisen ulkopuolelle suuriin rakennusyksiköihin, jotka eivät ole missään suhteessa niin olemassa olevaan kylämiljööseen kuin uuteen, pelkästään asumiseen eriyettyyn kylärakenteeseen. Uusi pienimittakaavainen rakenne tukee vanhaa visuaalisesti, mutta ei toiminnallisesti. Matkailijoille ja pysyville asukkaille ei synny elävää, palveluja tarjoavaa kyläkeskustaa. Äkäslompolossa tämän korvaa massiivisten palvelulaitosten alue Sivulantien varrella. Ylläsjärvellä uusi, etäämmälle järvestä sijoit-tuva rannansuuntainen raitti, joka on luotu olemassa olevia pieniä teitä yhdistelemällä ja täydennysrakentamalla, on hyvä idea. Raitti on kuitenkin varattu vain pysyvään asumiseen ja jätetty ilman palveluja, erillistä liike- ja palvelurakennusta lukuun ottamatta. Majoittumisen, palvelujen ja asumisen sekoittaminen olisi synnyttänyt toimivaa kyläympäristöä. Rautatieasema on sijoitettu yksinään kylärakenteen ulkopuolelle, tien toisella puolella sijaitsevan ison hotellin kaveriksi. Ehdotus on tehty huolellisesti maisema- ja rakennuspaikka-analyysyjä myöten. Eri liikennemuotojen reitit on tutkittu ja esitetty selkeästi. Tarkka esittäminen kääntyy kui-

tenkin visualisoinneissa tekijää vastaan; periaatteessa hyvät lähtökohdat harjakattoineen ja paikallisine värityksineen ja materiaaleineen latistuvat osassa kuvia lähiöarkkitehtuurin tasolle.

3.4.3 Perusluokka

Ehdotus № 2 "LYNX"

Esitetyllä uudisrakentamisella ei ole kovin luontevaa suhdetta Äkäslompolon vanhaan kylärakenteeseen. Ylipitkät rakennukset ja niiden typologia ovat vieraita lapinkylämiljöössä. Useiden koordinaatistojen sommitelma tekee kyläkuvasta hajanaisen ja suuret "kävelykatupihat" vaikuttavat jäsentymättömiltä ja tuulisilta. Selostus on osin ristiriidassa varsinaisen suunnitelman kanssa: esimerkiksi suurten pysäköintikenttien todetaan olevan sopimattomia lappilaiseen kyläkuvaan, mutta suunnitelmassa autopaikoitus on kuitenkin toteutettu juuri sellaisena.

Ylläsjärvellä Kittiläntien ja Iso- Ylläksentien varteen on sijoitettu neljä, olevasta kyläkuvasta voimakkaasti erottuvaa suurta rakennusta, joiden dimensiot ja formalistinen muodonanto vaikuttavat Ylläsjärven pienipiirteisessä miljöössä vierailta.

Pienempien rakennusten Äkäslompolon teemaa toistava arkkitehtuuri on sinänsä innovoivaa, mutta maasta lähtevät katonlappeet näyttävät oudoilta lappilaisessa perinnemaisemassa. Korttelit eivät hyödynnä riittävästi olevaa tieverkostoa tai kasvanneen ominaispiirteistä. Rakennusmassojen rasterimainen jäsentely ei luo viihtyisää lomailumiljöötä.

Järvenrannan muokkaaminen virkistys- ja kalastuskeskuksen käyttöön on Ylläsjärven koskemattomien rantaniittyjen yhteydessä liian urbaani ratkaisu ja tekee rantaviivaan katkoksen.

Ehdotus № 4 "JÄRVILOMPOLO"

Uudisrakentaminen on sijoitettu molempiin kyläkeskustoihin aksiaalisina korttelisommitelmina nykyiselle kylärakenteelle vieraalla tavalla. Pitkien korttelilinjojen käyttäminen uudisrakentamisen jäsentelyssä, risteys- ja tiealueet ylittäen, tuntuu teennäiseltä ja mittakaavaltaan liian suurelta kylissä, joissa talot on perinteisesti sijoitettu maastoon tielinjauksia myötäillen ja luonnonolosuhteet huomioon ottaen. Uudet korttelit työntyvät kohdakkoin liian lähelle vilkkaasti liikennöityjä teitä ja jäävät toisin paikoin liian kauas niistä. Kumpaankaan kylään ei muodostu selkeästi hahmotettavaa keskustaa. Kylien liikennejärjestelyt ovat jäsentymättömiä ja korttelit jäävät usein autoliikenteen saartamiksi. Rakentaminen ei hyödynnä riittävästi vanhaa tieverkostoa vaan rakentuu suurelta osin uusien liikennejärjestelyiden varaan. Ulkoilureitistöille ei ole varattu riittävän väljiä puistoväyliä kyläkeskustoista tunturiin.

Ylläsjärventien varteen keskitetty hotelli-, liike- ja asuinrakentaminen näyttää avoimessa peltomaisemassa ylimitoitulta ja liikenteellisesti sekavalta.

Rautatieaseman sijainti on yleiskaavan mukainen ja raide on hyvin jatkettavissa Kittilän suuntaan. Aseman alue jää kuitenkin muusta kylärakenteesta irralliseksi ja sen potentiaali kylän luontevana painopisteenä on jäänyt käyttämättä.

Aksonometriassa esitetty majoitus- ja liikekortteli vaikuttaa sinänsä onnistuneelta. Sen perinteestä ammentava puuarkkitehtuuri sekä väri- ja materiaaailmaailma sopivat hyvin lappilaiseen kyläkuvaan. Saman korttelin identtinen toistaminen sijainnista riippumatta ei sen sijaan tunnu perustellulta. Yleissuunnitelman esitystapa on kaaviomainen ja vaikealukuinen: vanha rakennuskanta ei erotu uudesta.

Ehdotus № 5 "KISKOT VIEVÄT POHJOISEEN"

Nimimerkkinsä mukaisesti ehdotuksen keskiössä on Ylläksen uusi rautatieasema, jonka ympärille on rakennettu uusi Ylläsjärven kylä. Ylläksen aukio massiivisine liikekeskuksineen on solmukohta, jossa eri liikennemuodot hiihtohissistä ja ladusta moottori-kelkkareittiin ja rautatiehen risteävät. Asutus levittäytyy mattomaisena ympäröivälle suoalueelle. Vanha kylä perinnemaisemineen on säilytetty entisellään, mutta jää näin myös kehittämättä. Äkäslompolon puolella Jounin kauppa täydentää Urheiluhalli ja Tunturintien toisella puolella uusi liikekeskus osin katettuine toreineen ja kävelyraitteineen. Palvelurakentamisen raitti jatkuu Sivulantien toisella puolella pienmyymälöineen. Pysyvää asumista varten kylään on suunniteltu puistoalueeseen väljästi sijoitettavia säteittäin piireihin sommiteltuja, kolme- ja kaksikerroksisia lamellitaloja. Pienimuotoisempi asuin- ja

lomarakentaminen sijoittuu Iso-Ylläksentien varteen.

Ehdotuksessa Äkäslompolon kylään on rakennettu huomattavan vähän, mitä on pidettävä virheenä. Ylläsjärven puolella rakentaminen on tarpeettomankin laajaa ja raken-nuspaikka pääosin huono rakennusmaan osalta. Äkäslompolon kävelyraittien ja torin sijainti on hyvä, mutta liikekeskuksen mittakaava kyseenalainen. Kolmekerroksiset lähiötalot tuntuvat vierailta tähän ympäristöön, vaikka sommittelun muodollinen orgaani-suus yrittää niitä keventää. Ylläsjärven keskuksen ilme on ankea; visualisointi tuo mieleen logistiikkakeskuksen. Erilliseen uudisrakentamiseen perustuva ehdotus ei vastaa kilpailun ongelmanasetteluun vanhojen kylien keskusten kehittämisen ja täydentämisen osalta.

Ehdotus № 8 "SUOVVA"

Uudiskorttelit tukeutuvat molemmissa kylissä suurelta osin pääteiden varteen. Rakentaminen on tasapaksua ja jäsentymätöntä. Kumpaankaan kylään ei synny kaivattua keskustaa eikä turvallista ja viihtyisää kävely- ja ostosmiljöötä. Esitetyn tyyppi-korttelin hotelli-mökkikylä-idea on sinänsä kehityskelpoinen, mutta tienvarren majoitusrakennus on typologialtaan Ylläkselle vieras ja näyttää eripariselta takana olevien pienten lomamökkien rinnalla. Liikenne- ja pysäköintijärjestelyt on esitetty molemmissa kylissä puutteellisesti.

Ylläsjärvellä rakentamisen voimakas keskittäminen aivan Iso- Ylläksentien viereen muuttaa tiemiljöön liian kaupunkimaiseksi. Kortteleiden jäsentäminen puistokaistalein keventäisi tieympäristön urbaania ilmettä. Useat liittymät vilkkaasti liikennöidyn tien mutkassa heikentävät alueen liikenneturvallisuutta.

Metsäsaarekkeille sijoitetut mökkikorttelit pitkien pussikatujen varsissa eivät liity luontevasti kokonaissuunnitelman osaksi. Keskenään identtiset kortteliryppäät jäävät lomailumiljöönä vaille riittävää vaihtelua.

Rautatieasema on esitetty viitteellisesti ja se jää irralliseksi muusta kylärakenteesta. Radan jatkaminen tulevaisuudessa Leville on mahdollista.

Karttapiirroksessa on mainittu useita ideoita kylän kehittämiseksi, mutta ne ovat jääneet sanallisen kuvailun asteelle, eikä niitä ole esitetty suunnitelmissa.

Myöskään rakentamisen määrää ei ole ilmoitettu.

Ehdotus № 10 "EMERALD NECKLACE"

Tekijä kyseenalaistaa reippaasti kilpailuohjelman suunnitteluohjeen ja ehdottaa molempien kylien keskustoissa rakentamista runsaasti järvien rannoille. Esitetyt korttelit ovat kuitenkin rikkonaisia ja hierarkisesti jäsentymättömiä: niillä ei ole luontevaa suhdetta olemassa olevaan kylärakenteeseen. Kävely-yhteydet järvenrantoihin muodostuvat katulinjausten ja pysäköintialueiden vuoksi väkinäisiksi. Kumpaankaan kylään ei muodostu selkeää keskustaa eikä toivottua mielenkiintoista ja turvallista kävelymiljöötä. Useat ajoliittymät pääteille heikentävät merkittävästi keskustojen liikenneturvallisuutta. Äkäslompolossa Jounin kaupan olemassa oleva laajennusosa on unohtettu esittää, joten kaupan ympäristön suunnitelma on niiltä osin epärealistinen. Ylläsjärvellä Kittiläntien risteyskeskuksen kaupunkimainen rakentaminen muuttaa Ylläsjärven luonteen kokonaan. Ylisuuri rantaan rakentaminen Tirronniemen perinnekorttelin lähellä heikentää kyläkuvausta ja peittää liikaa järvinäkymiä.

Omakoti- ja mökkialueet on sijoitettu maastoon rasterimaisesti, ilman määrätietoista suhdetta tiestöön ja ympäristöön. Tekijä ei ole oivaltanut lapinkylien ominaislaatuja vaan on päätenyt ehdotuksessaan niille vieraaseen ratkaisuun.

Ehdotus № 16 "YLLÄS 1."

Pääosa Äkäslompolon uudisrakentamisesta on toteutettu keskitetysti samalla umpikorttelityypillä Sivulantien ja Ylläksentien väliselle alueelle. Ehdotettu rakentamistapa on kylän mittakaavaan liian kaupunkimainen ja jäykkä. Linnoitusmaisella korttelistolla ei ole luontevaa kontaktia vanhaan rakennuskantaan eikä kylään ei synny elämyksellistä kävelymiljöötä. Ulkoilureitistöt tunturista järvelle ovat väkinäiset: latu kortteleiden läpi, kadun vartta pitkin ei ole parasta hiihtomaastoa eikä Tunturien alitus rampeineen paranna tapahtuma-aukion käyttökelpoisuutta.

Rannan puolen täydennysrakentaminen on jäsentymätöntä. Osa rakentamisesta on sijoitettu kilpailualueen ulkopuolelle, mikä ei tuo ratkaisulle lisäarvoa.

Äkäslompolon tapaan Ylläsjärven rakentaminen on liian kaupunkimaista ja formalistista. Rautatieaseman sijoittaminen lähelle

Kittiläntien risteystä on virhe. Aseman ja junaliikenteen edellyttämät aluevaraukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ehdotuksessa esitetyt.

Tekijä ei ole kyennyt eläytymään Ylläsjärven ominaispiirteisiin ja ehdotuksen anti on jäänyt vaatimattomaksi.

Ehdotus № 18 ”NOITARUMPU”

Pelkistyneesti esitetty, suurpirteinen ehdotus on mittakaavaltaan liioiteltu; se ylittää yleiskaavan rakentamistavoitteen kolminkertaisesti. Uusi kaupunkimainen rakentaminen ei eheyttä kylien pienipiirteistä lapinkyläidentiteettiä vaan muuttaa niiden luonteen kokonaan. Olemassa olevat kylät saavat visiossa sivustakatsojan roolin. Ylipitkät, jopa satametriset rakennusmassat ovat toteutuksen kannalta epärealistisia. Mittakaavaa pehmentävät pienemmät rakennusosat näyttävät harjakattoisuudestaan huolimatta vieraalta viitaten ennemmin keskieuropalaiseen kuin lappilaiseen rakennusperintöön. Suuret rakentamisen yksiköt tekevät vaiheittain toteuttamisen haastavaksi, jolloin kokonaisuus on vaarassa jäädä torsoksi.

Äkäslompolon rannan hotellien ketju on sinänsä looginen jatke Äkäshotellille, mutta liian suuret rakennusmassat ruhoavat olemassa olevat rakennukset alleen ja sulkevat liiaksi näkymiä järvelle. Useiden hotellien keskittäminen rannan puolelle lisää runsaasti autoliikennettä ja edellyttää laajoja pysäköintialueita, mikä ei paranna aluetta lomailumiljöönä.

Jouin kaupan uudisosaa on jätetty esittämättä, joten niiltä osin rannan rakentamisen käsittely on epärealistista. Kylien kävelykeskustat ovat mittasuhteiltaan monumentaalisia. Toriaukeat ja raitit vaikuttavat toisistaan etäällä olevien rakennusten vuoksi tuulisilta.

Äkslompolossa uusi, Tunturitielle rinnakkainen tielinjaus on tarpeen näin tehokkaassa ratkaisussa ja se parantaa kaupunkimaisen ratkaisun liikenteen toimivuutta.

Paskatievan rinne sopii näkymiensä puolesta luksushuilarakentamiseen. Jyrkkään rinteeseen porrastetut kampamaiset korttelit avautuvat maisemaan kauniisti, mutta tiestä kaukana olevat huvilat ovat hankalasti saavutettavissa.

Ylläsjärvellä uuden rakentamisen mittakaavaero nykyiseen kylämiljööseen nähden on vielä räikeämpi kuin Äkäslompolossa. Suuret korttelit jäävät katulinjauksien vuoksi liikenteellisesti pussiin: luontevaa yhteyttä maastoon ja ei synny vaan ulkoilureille joutuu kulkemaan kadun poikki.

Rautatieasema ja hotelli aukioineen ovat looginen pääte kävelykatuakselille, mutta radan luonteva jatkaminen Kittilän suuntaan estyy torin ja asuinkorttelin sijoituksen vuoksi.

Pieni lomamökkiryppäs on mittakaavaltaan melko onnistunut kokonaisuus ja sopii Ylläksen kyläkuvaan, mutta menettää osan viehätystään identtisesti toistettuna läpi koko kyläalueen.

Pysäköintijärjestelyt on esitetty puutteellisesti.

4 KILPAILUN RATKAISU JA SUOSITUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

4.1 Palkinnot ja lunastukset

Palkintolautakunta päätti yksimielisesti jakaa palkinnot ja lunastukset seuraavasti:

1. palkinto	ehdotukselle № 7 ”KIEPIT”
jaettu 3. palkinto	ehdotukselle № 13 ”PUNOS”
jaettu 3. palkinto	ehdotukselle № 14 ”ELÄMÄNPUU”
lunastus	ehdotukselle № 1 ”LYLY”
lunastus	ehdotukselle № 17 ”ISOMUS”

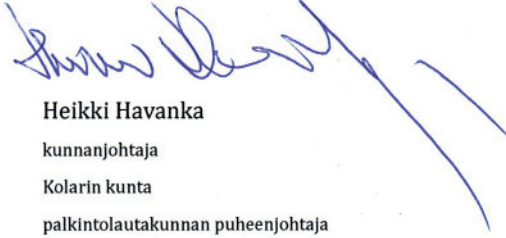
4.2 Suositukset jatkotoimenpiteiksi

Palkintolautakunta päätti suositella kilpailun järjestäjälle ehdotusta № 7 nimimerkki ”Kiepit” jatkotyön pohjaksi, ottaen huomioon myös muissa palkituissa tai lunastetuissa töissä olevat kehittämiskelpoiset ideat. Jatkotyön saajaksi palkintolautakunta suosittelee voittaneen kilpailuehdotuksen tekijää. Jatkotyön on hyvä käsitellä seuraavia suunnittelun osa-alueita: 1) molempia

kyliä käsittävän rakentamistavan ja ympäristörakentamisen ohjeiston laatiminen perustuen voittajatyön lisäksi ehdotuksessa "Punos" esitettyyn näkemykseen rakentamistavasta ja ympäristörakentamisesta, 2) kilpailualueita käsittelevä kaavarunko ja tarvittaessa osayleiskaavan tarkistus, 3) asemakaavoitus kylien keskeisten alueiden kehittämiseksi perustuen voittajatyössä esitettyyn kokonaisvisioon ja rakennemalliin. Palkintolautakunnan näkemyksen mukaan kilpailun tavoitteiden toteutumisen kannalta edellämainituista ensimmäinen on voimakkaasti kehittyvien kyläkeskusten rakentamisen ohjaamisen kannalta kii-reellisin.

4.3 Arvostelupöytäkirjan varmennus

Ylläksellä tammikuun 15. päivänä 2010

Heikki Havanka
kunnanjohtaja
Kolarin kunta
palkintolautakunnan puheenjohtaja

Kullervo Lauri
osastopäällikkö
Kolarin kunta

Mika Liikamaa
rakennustarkastaja
Kolarin kunta

Pekka Möykkynen
kunnanhallituksen jäsen
Kolarin kunta

Seija Järvirova
kunnanvaltuuston jäsen
Kolarin kunta

Marjaana Yläjääski
arkkitehti SAFA, aluesuunnittelija
Lapin liitto

Antti Pihkala
arkkitehti SAFA
Lapin ympäristökeskus

Henrika Pihlajaniemi
arkkitehti SAFA

Kyösti Meinilä
arkkitehti SAFA

Jorma Teppo
arkkitehti SAFA
palkintolautakunnan sihteeri

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

SAFA
SUOMEN ARKITEHTILIITTO
FINLANDS ARKITEKTÖRBUND
FINNISH ASSOCIATION OF ARCHITECTS

YLLAS
ON YKKÖNEN

4.4 Nimikuorien avaus

Kun palkintolautakunnan pöytäkirja oli tarkastettu ja varmennettu, avattiin ehdotusten nimikuoret. Palkittujen ehdotusten tekijöiksi paljastuivat:

1. palkinto ehdotus № 7 – nimimerkki ”KIEPIT”

Tekijä (tekijänoikeus): Markku Erholtz, arkkitehti SAFA
ARK-house arkkitehdit Oy

Avustaja: Eeva Simola-Erholtz

Jaettu 3. palkinto ehdotus № 13 – nimimerkki ”PUNOS”

Tekijät (tekijänoikeus): Serum arkkitehdit Oy
Sami Heikkinen, arkkitehti SAFA
Vesa Humalisto, arkkitehti SAFA
Antti Lehto, arkkitehti SAFA

Jaettu 3. palkinto ehdotus № 14 – nimimerkki ”ELÄMÄNPUU”

Tekijät (tekijänoikeus):
Kristina Karlsson, arkkitehti SAFA
Pauliina Koskinen Tonboe, arkkitehti SAFA, arkkitehti MAA

Avustaja: Munnu Merilaiti, arkkitehti SAFA

Lunastus ehdotus № 1 – nimimerkki ”LYLY”

Tekijä (tekijänoikeus): Arkkitehtitoimisto HVM Oy
Juha Huuhtanen, arkkitehti
Mikko Metsähonkala, arkkitehti SAFA
Jari Viherkoski, arkkitehti SAFA
Marja Salonen, arkkitehti SAFA
Jussi Tähtiö, arkkitehti

Avustaja: Heikki Ruski, arkkitehti

Lunastus ehdotus № 17 – nimimerkki ”ISOMUS”

Tekijät (tekijänoikeus):
Pihla Meskanen, arkkitehti SAFA, Arkkitehtuuritoimisto Meskanen & Pursiainen Oy
Olli Pursiainen, arkkitehti SAFA, Arkkitehtuuritoimisto Meskanen & Pursiainen Oy
Olli Sarlin, arkkitehti SAFA, Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy

Marja Sopanen, arkkitehti SAFA, Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy

Asiantuntijat:

Liikennesuunnittelu:

Björn Silfverberg DI, WSP Finland Oy

Matkailun tuotekehitys ja paikan markkinointi:

Teemu Moilanen, kauppatieteiden tohtori, Imagian Oy

Avustajat (1. vaihe):

Karla Gutierrez, arkkitehtiyo

Kaius Meskanen, arkkitehti SAFA

Sini Meskanen, arkkitehti SAFA

Liite:
KILPAILUEHDOTUKSET

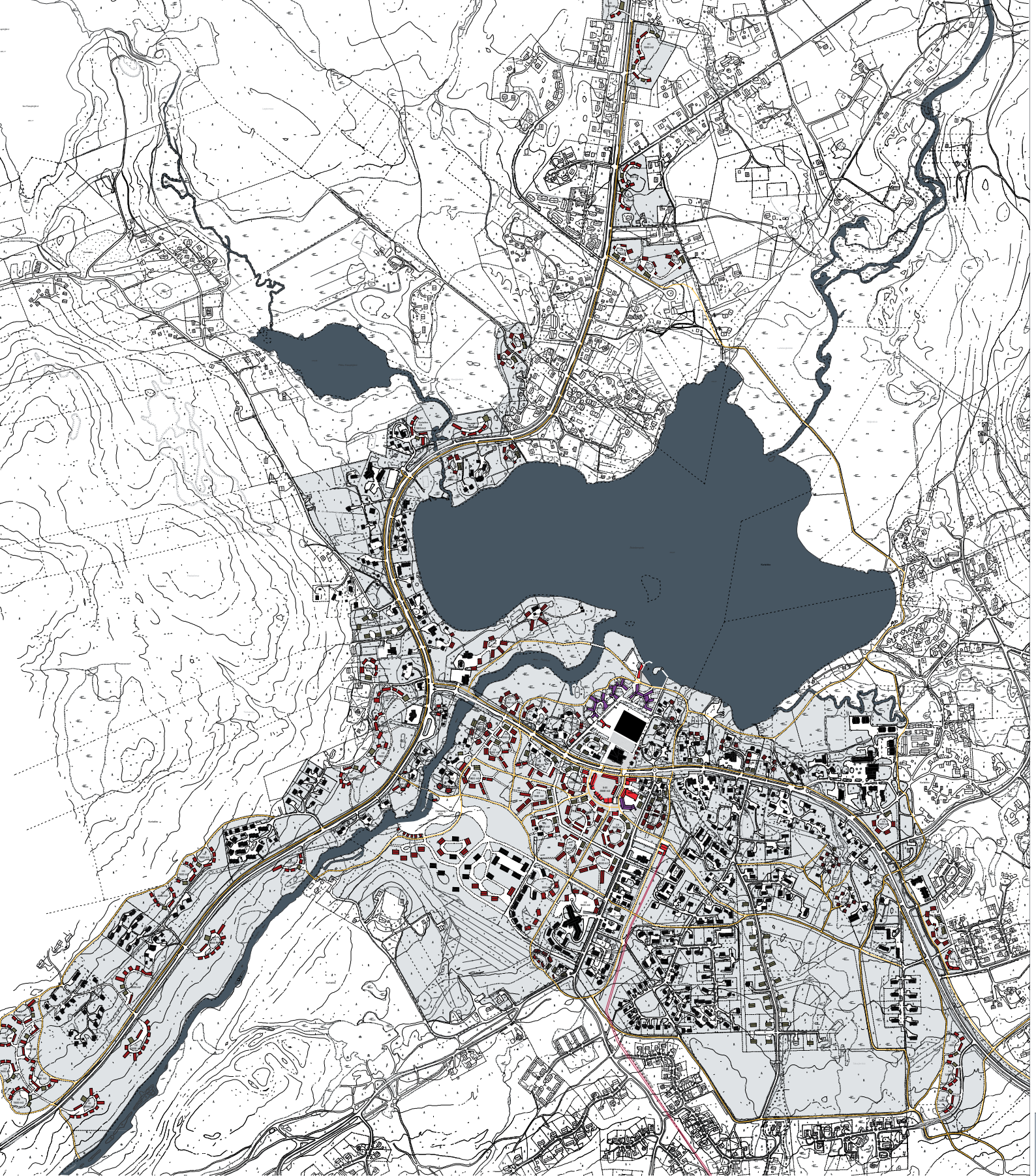

1. Palkinto: "KIEPIT"

Tekijä (tekijänoikeus):
Markku Erholtz, arkkitehti SAFA
ARK-house arkkitehdit Oy

Avustaja: Eeva Simola-Erholtz

ÄKÄSLOMPOLON KYLÄ 1:5250

Äkäslompolan kylä

Kylää kehitetään erityisesti Yläkeskian ja Sivalantien välisellä alueella. Sinne rakennetaan kylän keskusaukio, jonka äärelle ryhmittyvät kaupalliset ja julkiset palvelut. Aukiota reunustavien rakennusten ensimmäisessä kerroksessa on erikoisliikkeitä ja palvelutaloja: apteekki, asiamiesposti, ravintola, parturi... Myös sisäliikuntailloille on varattu tilaa toriaukion vierustalla. Ne palvelut sekä paikallista väestöstä että turisteja.

Rakennusten ylemissä kerroksissa on asuntoilijoita ja vuokrattavia huoneita turisteille sekä sesonkityöläisille. Tarkoituksena on, että julkisia ja liike-elämän palveluita keskitetään yhteen. Näin saadaan kylään selkeä ydin, jossa on elämää aamuvarhaisesta iltamyöhään. Keskustoria reunustavissa rakennuksissa on suojaisia katoksia, ja torin reunaan on sijoitettu myös erillinen katos, jonka suojaan voidaan asettaa esim. myyntipöytä. Näin ympäristön asukkailla olisi mahdollisuus tuoda luonnon antimia ja valmistamia tuotteita torimyyntiin.

On tärkeää että osa turisteista majoittuisi myös keskustaan. Tämä tukee keskustan palveluita ja tuo sinne tarvittavaa sykettä. Keskusta on suunniteltu siten että siltä on mahdollisuus siirtyä ympäröivään maastoon ja rinnekeskuksiin patikoiden, hiihtäen tai moottorikelkalla.

Kyläkeskustan ulommat vyöhykkeet koostuvat pihapiireistä, joissa on sekä asuntoilijoita että majoitustiloja. Yksi pihapiiri voisi olla esim. asunto-osakeyhtiö, jolla on yhtiössään liiketiloina majoitustiloja. Nämä liiketilat voidaan vuorata yrittäjälle, joka asuu esim. samassa yhtiössä. Samalla yrittäjällä voi olla majoitustiloja useammassa pihapiirissä.

Uuden kaupparakennuksen ja rannan väliselle vyöhykkeelle on sijoitettu hotellipalveluja. Uudet rakennukset pehmentävät rannan kyläkuva. Rantaan on muotoiltu uinti- ja leikkialueita, jossa on talvisin avantoimia. Siellä on myös "kokkosaa" jossa palaa juhannusjuhlien keskityön tuli.

Rinnekeskukseen johtavan hissin pääteasema on tuotu aivan kyläkeskustan reunaan. Näin kyläkeskuksesta on vaivaton ja elämyksellinen yhteys rinteesiin.

Rakennusten arkkitehtuuri jatkaa Suomessa vakiintunutta puurakentamisen traditiota. Pääosa rakennuksista on harjakattoisia suorakalteen muotoisia sekkaita kappaleita, joita liitetään yhteen muodostamaan ilmeikkaita pihapiirejä ja polveilevia muotoja. Rakennuksissa kirkaat värit ja harmaan eri sävyt tehostavat toistensa ilmaisuvoimaa yhdistettynä talven valkeuteen.

Perinnettä myös kehitetään erityisesti keskustassa käsittelemällä rakennusta harjakattoineen abstraktina muotona, jolloin saadaan muodostettua mielenkiintoisia sija- ja ulkotilan kudelmia.

Ehdotuksessa on esitelty rakentamisen kokonaismääräksi Äkäslompolan kylään noin 100 000 k-m².

- OLEMASSA OLEVIA RAKENNUKSIA
- PYSYVÄ ASUMINEN
- LOMA-ASUMINEN
- MAJOITUSPALVELUT / HOTELLI
- KAUPALLINEN PALVELU / KESKUSTATOIMINTO
- KEVYEN LIIKENTEEN TAI ULKOILUN PÄÄREITTI

NÄKYMÄ KESKUSTORILLE

Sauna- ja kokouspalveluja

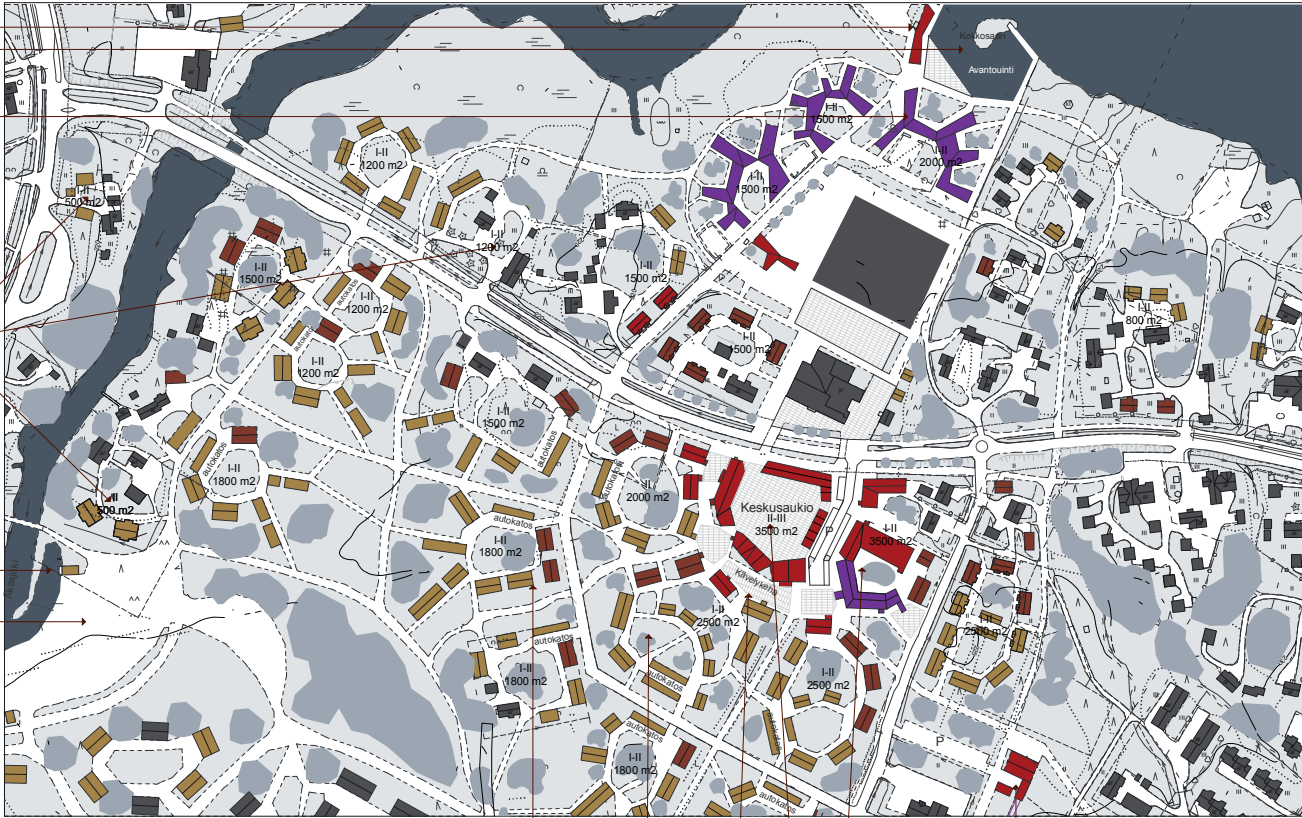
Uintiin varattu alue,
talvella avantointi

Majoitus- ja hotellipalveluja

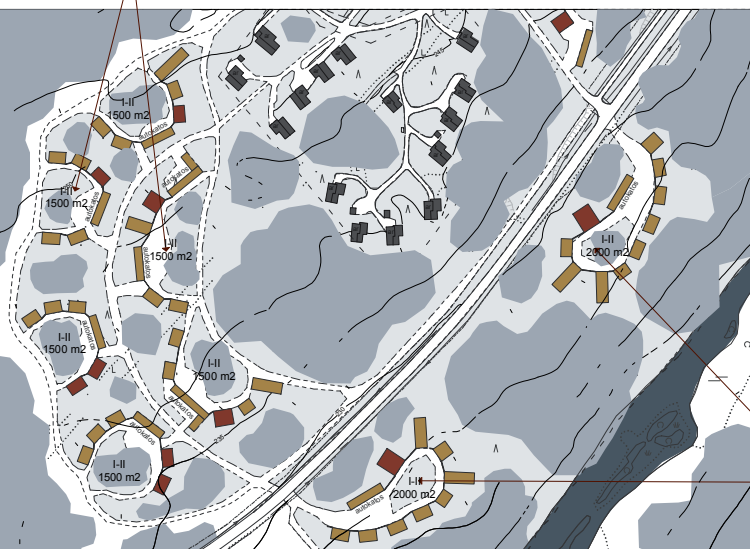
Nykyisiä pihapiirejä tädennetään
saarekemaisiksi kokonaisuuksiksi

Campin alueen sauna
ja uima-alue

Camping alue

Asuin ja majoituskortteli
- 2-kerroksinen päärakennus
- 1-kerroksisia vuokramäkkejä
- pitkissä yksikerroksisissa rakennuksissa
majoitushuoneita

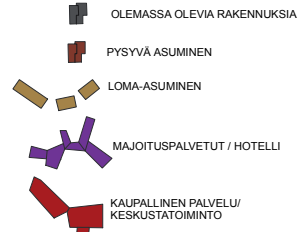
Asuin- ja majoituskortteli
- kortteli voi olla esim asunto-
osakeyhtiö, jossa
on liike- ja majoitustiloja vuokralla

Hotellirakennus
jonka yhteydessä
sisäliikuntatiloja

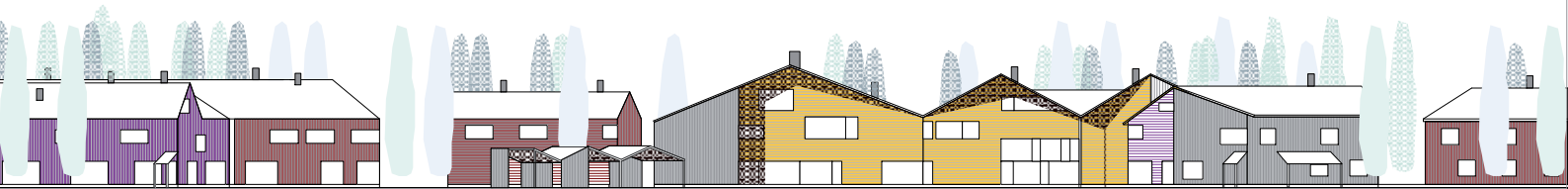
Siirtöihin pääteasema,
oheispalveluja

Keskusaukio
- aukion varrella ilmeikkäitä 2-3 kerroksisia
rakennuksia, joissa
ainaalla liiketiloja, ylemissä
kerroksissa asuin- ja majoitustiloja

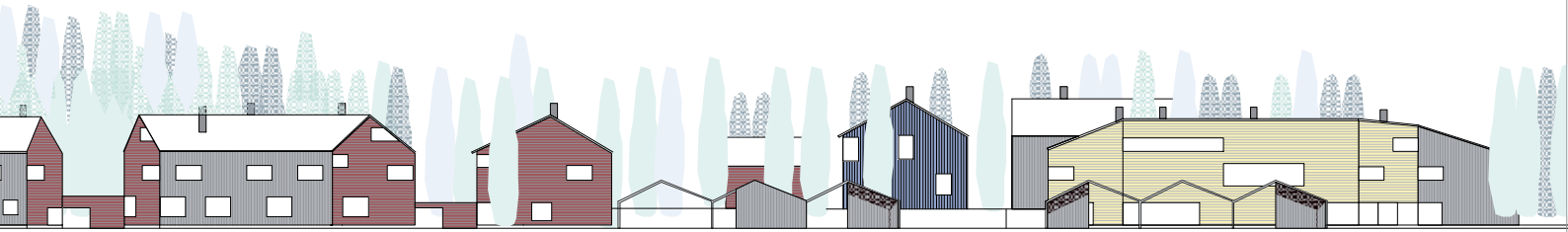
Kävelykehä
-kiertää keskusaukion rakennuksia,
kehältä sisään
käyntejä ulomman kehän rakennuksiin,
kehän varrella voi olla myös
liiketiloja

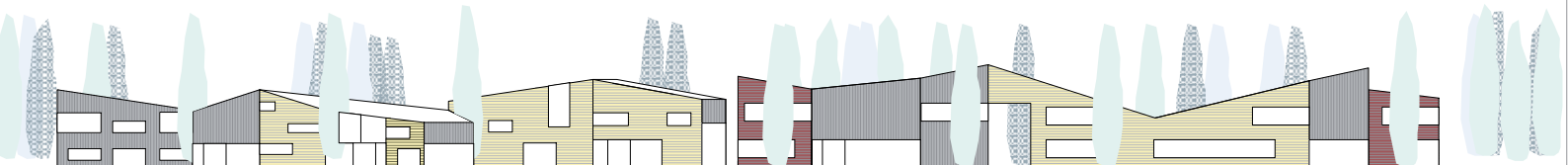
Asuin ja majoituskortteli
- 2-kerroksinen päärakennus
- 1-kerroksisia vuokramäkkejä
- pitkissä yksikerroksisissa rakennuksissa
majoitushuoneita

ALUELEIKKAUS JA JULKISIVU ÄKÄSLOMPOLON KYLÄN KESKUSAUKIOSTA 1:250

ALUELEIKKAUS JA JULKISIVU YLLÄKSEN RAUTATIEASEMAN ALUEELTA 1:250

ALUELEIKKAUS JA JULKISIVU ÄKÄSLOMPOLON KYLÄN RANNAN HOTELLEISTA 1:250

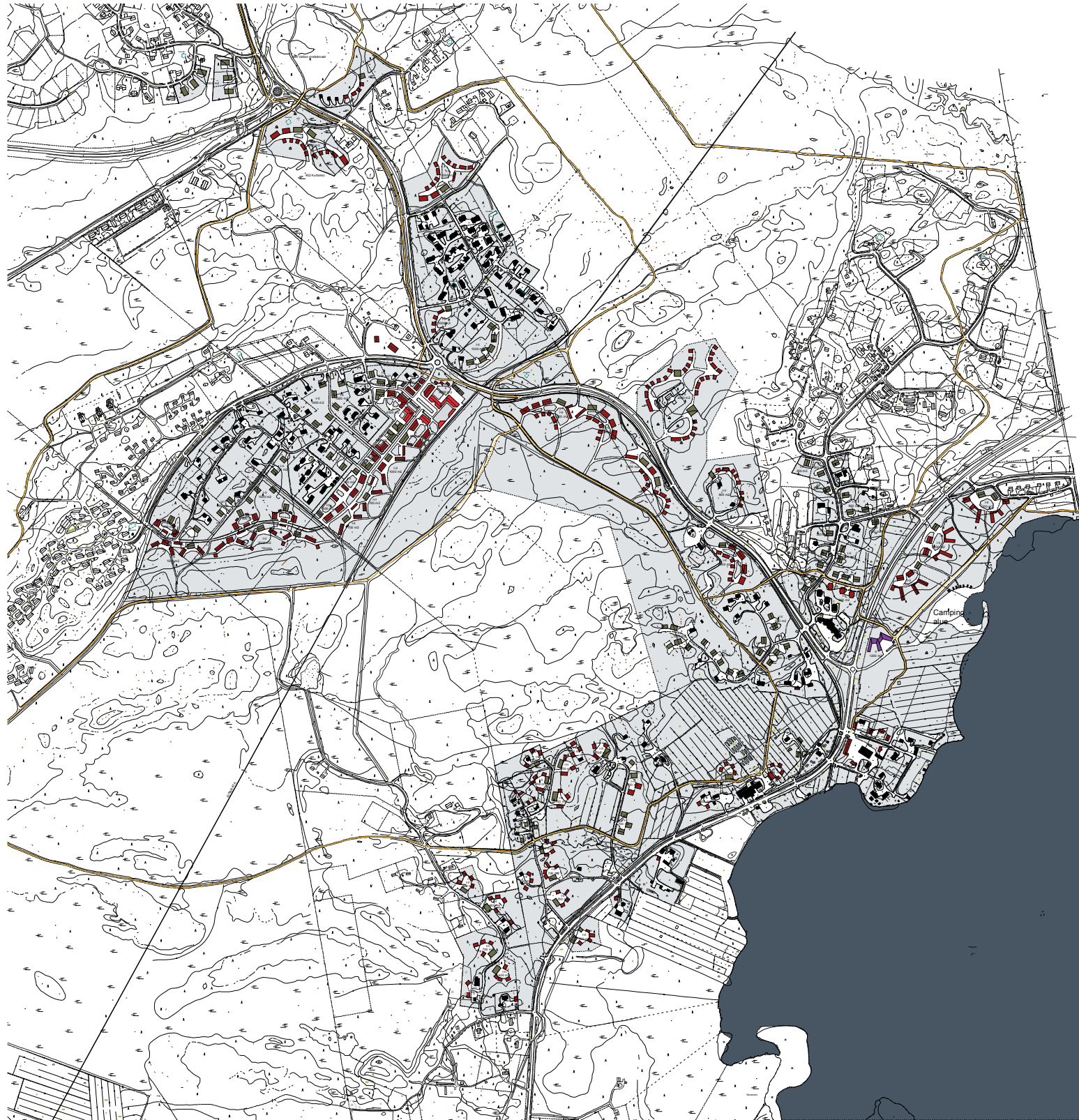
NÄKYMÄ ÄKÄSLOMPOLON KYLÄKESKUKSEN RANTARAKENTAMISESTA

Julkisivumateriaalit:

Pääasiallinen julkisivumateriaali on puu. Käytetään pysty- ja vakalautoitusta. Muos hirsirakenteen käyttöä suositellaan. rakennusten arkkitehtuurissa jatketaan jo vakiintunutta suomalaista puurakentamisen perinnettä. Perinnettä uudistetaan käsittelemällä esim kattomuotoja vapautuneesti.

Värisävyinä käytetään harmaantuneen puun sävyä sekä värkylläisiä maalattuja sävyjä

YLLÄSJÄRVEN KYLÄ 1:5000

Ylläsjärven kylä

Rautatieasema sijoitetaan Palovaarantien ja Iso -Ylläksentien risteysalueeseen. Sieltä on sujuvat jatkoyhteydet. Aseman edustalle on muodostettu asema-aukio, josta muodostuu kylän keskeinen julkinen tila. Aukion äärellä on linja-autojen lähtölaiturit sekä parkitusalue.

Aukiota reunustavien rakennusten ensimmäisessä kerroksessa on erikoisliikkeitä ja palvelutuloja. Rakennusten ylemmissä kerroksissa on asuntoja ja vuokrattavia huoneita turisteille sekä sesonkiyhtiöille. Tarkoituksena on, että julkisia ja liike-elämän palveluita keskitetään yhteen. Näin saadaan kylään selkeä ydin, jossa on elämää aamuvarhaisesta iltamyöhään. Aukiolla on mahdollista myös torimyynti.

On tärkeää, että osa turisteista majoittuisi myös keskustaan. Tämä tukee keskustan palveluita ja tuo sinne tarvittavaa sykettä. Aseman viereltä kulkee ulkoilureitti, joten sieltä on mahdollista jatkaa matkaa myös hiihtäen tai patikoiden. Palovaaran reunan aseman tuntumaan on sijoitettu pihapiireistä, joissa on sekä asuntoja että majoitustiloja. Yksi pihapiiri voisi olla esim. asunto-osakeyhtiö, jolla on yhtiössään liiketiloja majoitustiloja. Nämä liiketilat voidaan vuorata yrittäjälle, joka asuu esim. samassa yhtiössä. Samalla yrittäjällä voi olla majoitustiloja useammassa pihapiirissä. Samantyyppiset pihapiirit reunustavat myös tietä. Kaikista näistä pihapiireistä on suora yhteys ulkoilureiteille.

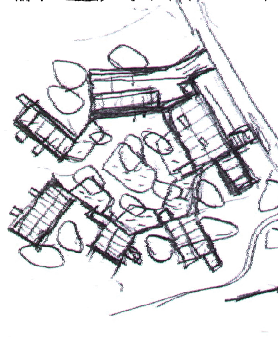
Ylläsjärven ranta-alueella on täydennetty olemassa olevia pihapiirejä ja muodostettu uusia mittakaavaltaan samanlaisia pihapiirejä. Tällä alueella on luontevaa maatilamatkailu sekä "peti ja aamiaisen" tyyppinen matkailupalvelu.

Camping-alue on sijoitettu rantaan. Siellä on myös jonkin verran vuokrattavia mökkejä ja ranta-sauna pesutiloineen. Uintia varten on tehty suojaisia lahdemia. Talvella on mahdollisuus avantointiin. Camping-alueen viereen tulee hotelli, jonka palvelut ovat myös caravaanareiden käytössä.

Rakennusten arkkitehtuuri jatkaa Suomessa vakiintunutta puurakentamisen traditiota. Pääosa rakennuksista on harjakattoisia suorakaitteen muotoisia selkeitä kappaleita, joita liitetään yhteen muodostamaan ilmeikkaita pihapiirejä ja polveilevia muotoja. Rakennuksissa kirkkaat värit ja harmaan eri sävyt tehostavat toistensa ilmaisuvoimaa yhdistettyinä talven valkeuteen.

Perinnettä myös kehitetään erityisesti keskustassa käsittelemällä rakennusta harjakattoineen abstraktina muotona, jolloin saadaan muodostettua mielenkiintoisia sisä- ja ulkotilan kudelmia.

Ehdotuksessa on esitetty uudisrakentamisen kokonaismääräksi Ylläsjärven kylään noin 85000 k-m².

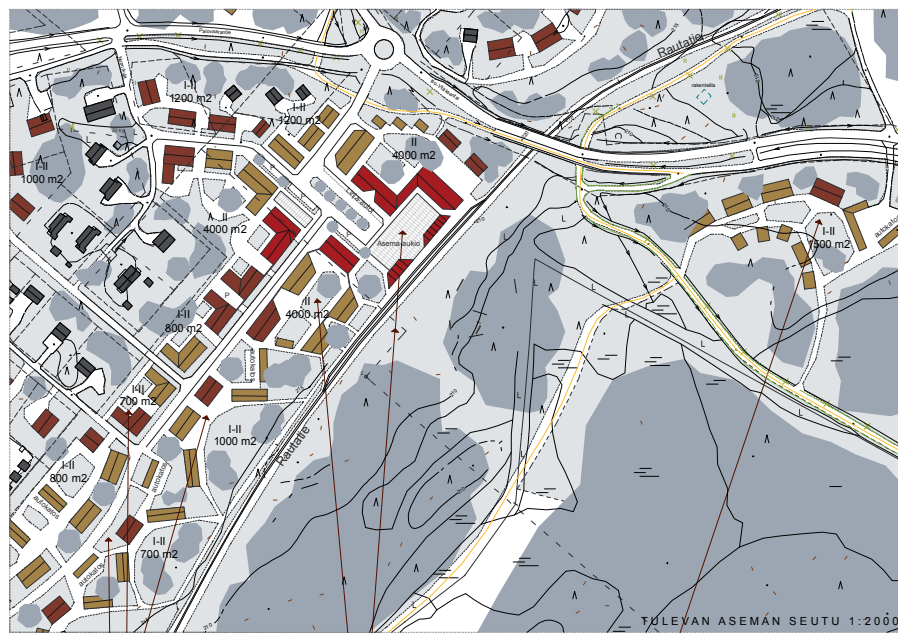

- OLEMASSA OLEVIA RAKENNUKSIA
- PYSYVÄ ASUMINEN
- LOMA-ASUMINEN
- MAJOITUSPALVELUT / HOTELLI
- KAUPALLINEN PALVELU / KESKUSTATOIMINTO
- KEVYEN LIIKENTEEN TAI ULKOILUN PÄÄREITTI

NÄKYMÄ ASEMAN SEUDUSTA

- OLEMASSA OLEVIA RAKENNUKSIA
  - PYSYVÄ ASUMINEN
  - LOMA-ASUMINEN
  - MAJOITUSPALVELUT / HOTELLI
  - KAUPALLINEN PALVELU/ KESKUSTATOIMINTO
- Asuin ja majoituskortteleita
 - ulkokehällä 2-kerroksisia rakennuksia joissa asintiloja ja majoitushuoneita
 - sisäkehällä 1-kerroksisia vuokramäkkejä
 - pitkissä yksikerroksisissa rakennuksissa majoitushuoneita
- Hotellirakennus rakennukseen sijoitettu camping alueen palveluja
- Campin-alue
 - pieniä vuokramökkejä
 - rantasauna, jossa pesutilat

- Asuin ja majoituskortteleita. Pieniä yksiköitä, esim yhden perheen ylläpitäviä yksiköitä.
- Täydennysrakentamista
 - aluetta tädennetään pihapiireillä, jotka ovat mittakaavaltan nykyisten kaltaisia
 - aluelle sopii maatilamatkailu tai "bed and breakfast"- tyyppinen majoituspalvelu
- Rautatieasema
 - asemaaukio
 - linja-autojen terminaali
 - taksiasema
 - yleisöpaikotus
 - aukion varrella 2-3 kerroksisia taloja joissa pohjakerroksessa liikkeitä ylempissä kerroksissa asuntoja ja työtiloja sekä "bed and breakfast"- tyyppisiä majoitustiloja
- Asuin ja majoituskortteleita
 - ulkokehällä 2-kerroksisia rakennuksia joissa asintiloja ja majoitushuoneita
 - sisäkehällä 1-kerroksisia vuokramäkkejä

Jaettu 3. palkinto: "PUNOS"

Tekijät (tekijänoikeus):
Serum arkkitehdit Oy
Sami Heikkinen, arkkitehti SAFA
Vesa Humalisto, arkkitehti SAFA
Antti Lehto, arkkitehti SAFA

PYSYVÄ ASUTUS
-TÄYDENTÄÄ ALUETTA

KOULU

RANTAMAISEMA
-VAPIAKT NÄKYMÄT SÄILYVÄT
-KIVYEN LIKENTEEN REITIN LÄTKOMINEN
-POHJOISEEN (VALAISTUS, PINNAT
-LITÄVÄT KESKUSKÄITIN)

VELHONEMI
-LEIRINTÄALUE TUKEE MASEMAN
-AVOIMUUTTA
-HAKITUIE-SARAKAN RAKENTAMISAVAN
-MUKAINEN LOMA-ASUMINEN VELHONEMEN
-KÄRSÄSSÄ JÄRVIMAISEMA HYÖDYNTÄIN

KÄSITYÖLÄMMÄKÄSINIT JA PUTKIT
-TÄYDENTÄVÄT MARKKIN TARJONTAA
-VILKAS KAUPPAKAPAKKA

RANTAREITTI
-KÄVELY- JA JUOKSUREITTI RANNASSA

NÄKYMÄT JÄRVELLE
-JUOKSIRAKENNUS HÄIRIÖTÄ, PENEET
-RYHMÄT

RAITIN TIVISTÄMINEN
-TIVIT RAKENNUSRYHMÄT
-MAHDOLLISTAA PALVELUITA ASUMISEN
-YHTEYDESSÄ (MAJOITUS, RAVINTOLAT,
-PUTIKOT)

UUSI KIERTOLITTYMÄ
-TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

MAJOITUSPALVELUT
-POHJAKEHÄIKÖKSESSÄ LIKTELÄÄ

PELTOAUKEA
-SÄILYTETÄÄN
-MASEMAN TILARAKENNE

ULKOILUN JA HIHDON
-LAHTOISITE

PYSYVÄ ASUMINEN
-SEKOITUNUT RAKENNE TEKEE
-KESKUSTASTA ELÄVÄN

OHJELMAPALVELUKESKUS
-YHTEYS KULKUKÄRÄITISTÖÖN
-VALJAKOT

MOOTTORIKELKÄREITTI

ULKOLUREITTI

JÄRVIHOTELLI

SAUNA

JÄRVITUPA

SIRTOISSI
-VAIHTO A

LÄHIMUKO
-TAPAHTUMIA- JA MARJONAPAKKA
-1. KRS LIKTELÄT (KAUPAT, RAVINTOLAT
-200-1000 M², 2. KRS MAJOITUSPALVELUT
-PYSYVÄ ASUMINEN
-1. KRS KÄSITYÖLÄT (SÄÄTILIT, SUUKAPALLO)
-KÄRSÄT PALVELUT

SIRTOISSI
-VAIHTO C

KEVYEN LIKENTEEN
-VÄYLÄ

SIRTOISSI
-VAIHTO D

KEVYEN LIKENTEEN REITTI RINTELLE
-VALAISTUS, PENEET "KOKOKOHDAT" REITIN VÄRRELLÄ
-KÄSIVÄ MAJOITUSPALVELUIDEN YHTEYDESSÄ
-SITUSKELPPAKAT

VIERHYTYEDET
-HITTO, ULKOILU

SIRTOISSI
-VAIHTO B

ULKOILUN JA HIHDON
-LAHTOISITE

- KESKUSTARAKENTAMINEN
- JÄÄKIVEN RAKENTAMINEN JA PALVELUT
- LIKTELÄT JA MARJONAPALVELUT
- PERHE- JA HUONEISTOHOTELLIT
- ASUMINEN
- LOMA-ASUNNOT

KEVYEN LÄKENTEEN REITTI

MOOTTORLEIKKAREITTI

UUSI KIERTOLUUTTIMA
TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

RAUTATIEASEMA
-VINKAUS AISALLE
-MUOOSTAA AKTIIVISELLE PALVELUASELLE
LUONTAINEN PÄÄTYSSTEEN PÖHJÖKSESSÄ

LAMMET
-MAJUTUSPALVELUJA
-PYSÄHTYMISPAIKKA RAITIN VARELLA

RAITTI
-PÄÄKESKIN 2 KERROKSESSA RAKENNUKSEN
-KOKOAJAT MAASTON MUOTOON
-MAJUTUSPALVELUJA
-SOMMAT RAKENNUKSET MUOOSTAVAT KYNTYISTÄ
-MÄSSÖSTÄ -> PERINTEISEN KYLÄRAKENTEEN
-SOPEUTTAMINEN
-1 KERROKSESSA LIKKEITILUJA JA PALVELUJA
-REITTI VARELLE SEKOITETTUN PYSYVÄ ASUMISEN
-MUOOSTAA ANNA ELÄÄN MÄLÖÖN

MAJUTUSPALVELUT
-ALUEEN TAVOENTAMINEN

PERHEHOTELLI

HUONEISTOHOTELLI JA PALVELUJA
-OHJELMAPALVELUT, AKTIIVISETTI
-HYVÄ SAAMATTAVUUS, YHTEYS LUONTOON

LÄHTÖSTE ULKOKULURELLE

PALVELUKESKUS
-RAITIN VARELLA
-JULKISET PALVELUT
-KALPPOJA, LIIKKEITÄ, RAIVTOLOITA

MOOTTORLEIKKAREITTI

PALVELUT
-KONTOINTILOJA
-KALPPOJA
-MAJUTUSPALVELUJA

VIERAILU
-TUUSKAVAN MUKAISESTI VIINITYSALUE
-JÄRVEN RANNOILLA

UUSI KIERTOLUUTTIMA
-TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

SUOLALUE
-YLEISRAKASSA VARATUT ALUEET AJÄTÄÄN
-RAKENTAMATTA
-SUOLALUE EI OLE LUONTAINEN RAKENNUSPAIKKA
-PERINTEINEN HYVIN RAKENNUSPAIKKON
-PERUSTUVA MAISEMARAKENNE SÄLYY
-RAKENNUSKOKOITTA SÄADÄNRIITTÄVÄSTI HYVIN
-MÄPERÄN ALUELLE

ULKOKULUREITTI

PYSYVÄ ASUTUS
-PENTALOT
-PUIHTIEN YMPÄRILLÄ KERTYVÄ RAKENNUSRYHMÄT
-RYHMEN VÄLISÄ NÄKYVÄ METSÄALUE HUOKOTTUJA
-AVOIN MAISEMAN LUONNE SÄLYY

LEPPENTÄLLE
-LAAJENNUKSEKSI PALVELUINEEN

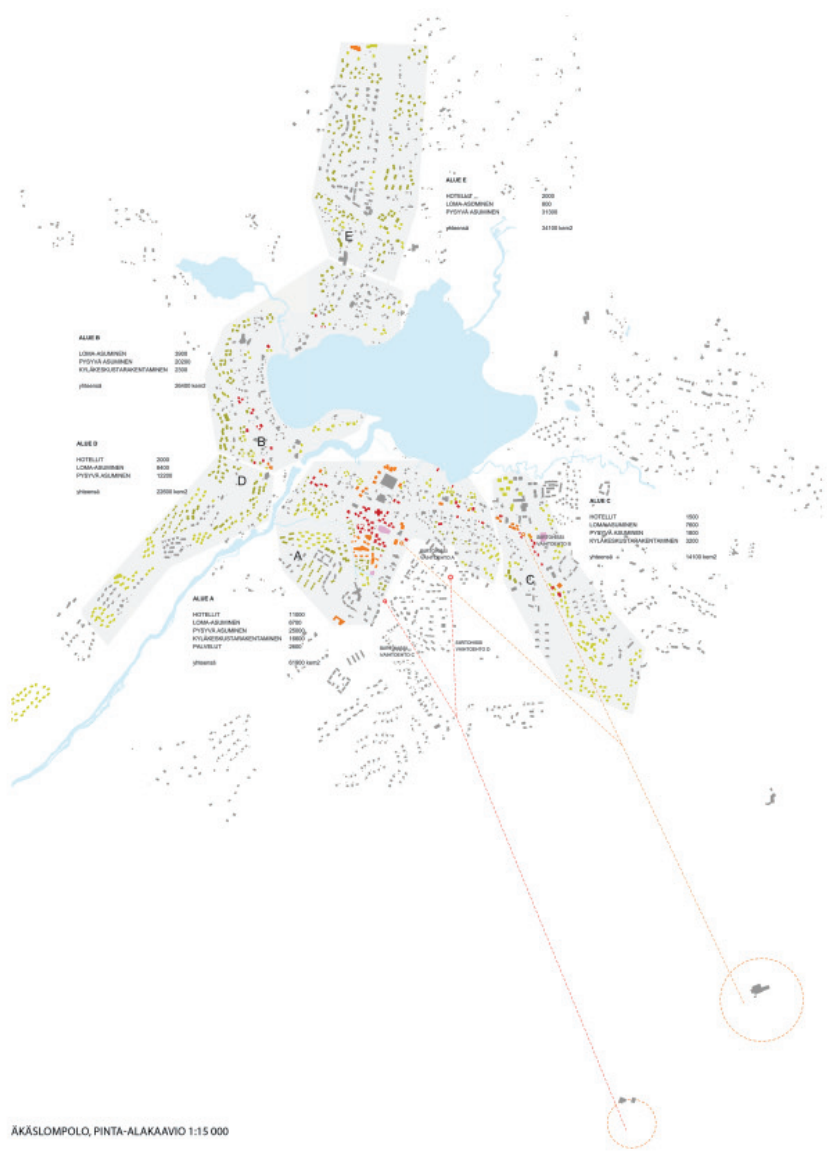
PYSYVÄ ASUTUS
-RAKENNUKSET JA PIKAT KERTYVÄT
-METSÄALUEEN YMPÄRILLÄ
-YHTIÖLLISYYS JA LUONNON
-KÄLLIMISEN RESURSSITÄMINEN

PYSYVÄ ASUTUS
-OMAKOTITALOT

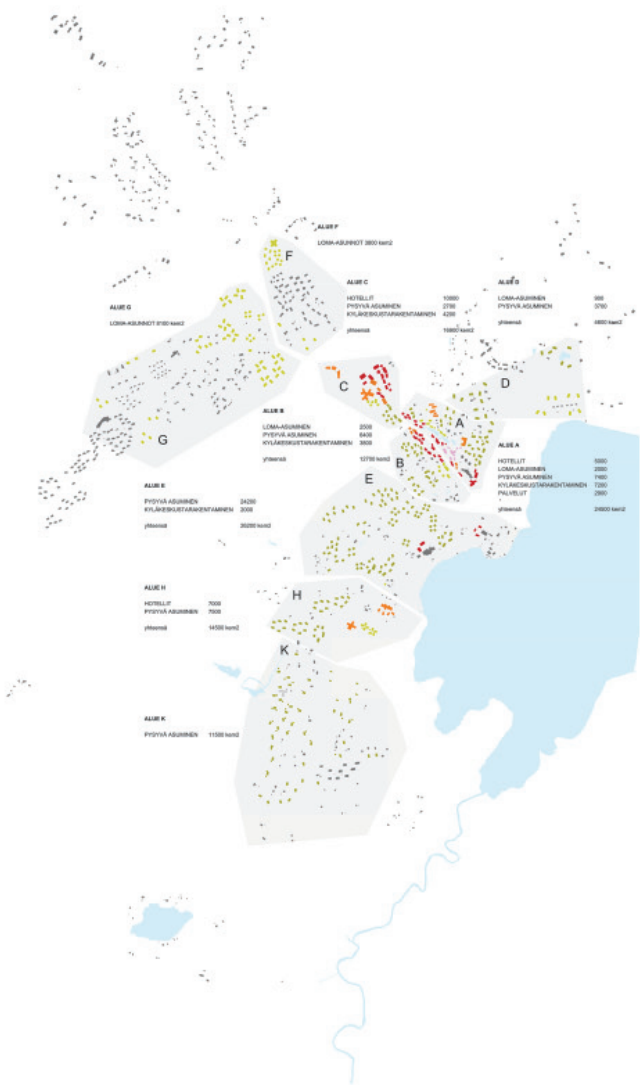
LOMA-ASUMINEN / PERHEHOTELLI
-JÄRVEN PUOLEISEN PELTOALUEEN AJÄTÄÄN AVOMEKSI
-LIITTYY OLEMASSA OLEVAAN PUUSAAREKKEESEEN
-TÄYDENNETÄÄN TARVITTAESSA PUUSTUTUKSIN

- KEISKUSTARAKENTAMINEN
- JÄLKKEN RAKENTAMINEN JA PALVELUT
- LINJETIET JA MATKALUPALVELUT
- PERHE- JA HUONEISTOHOTELIT
- ASUMINEN
- LOMA-ASUNNOT

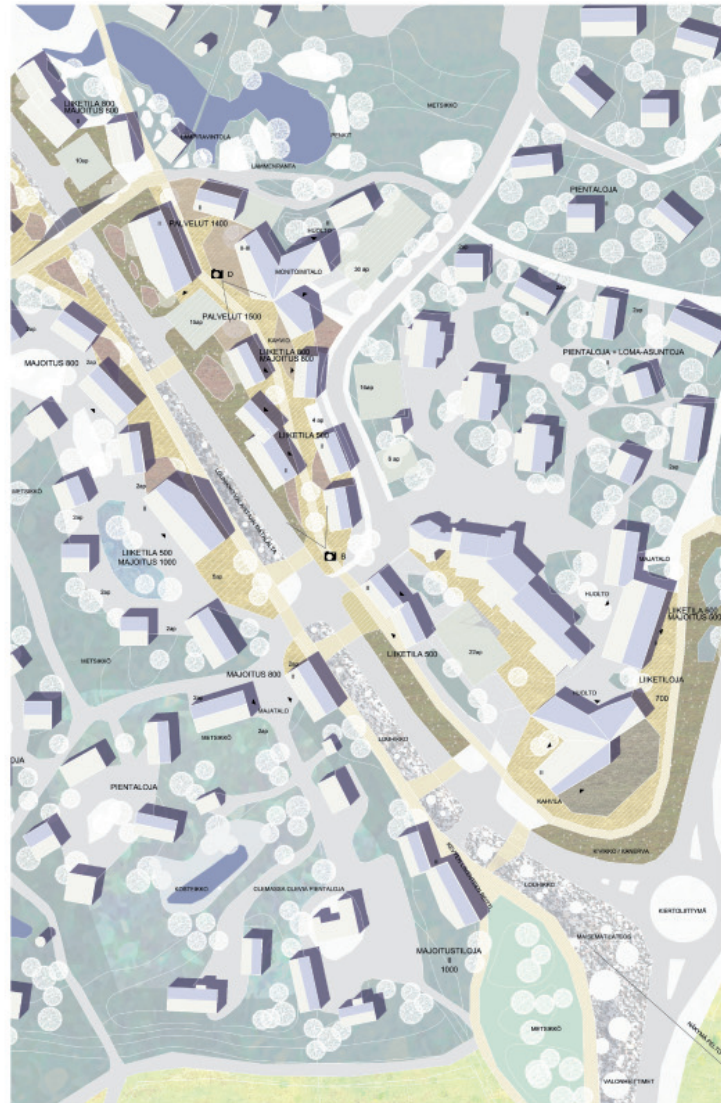

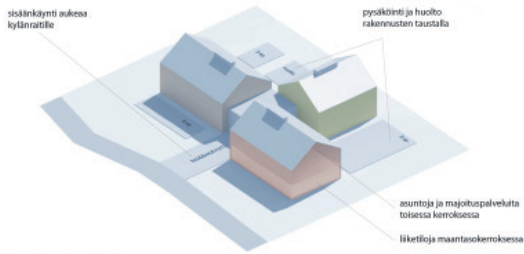

YLLÄSJÄRVI, PINTA-ALAKAAVIO 1:15 000

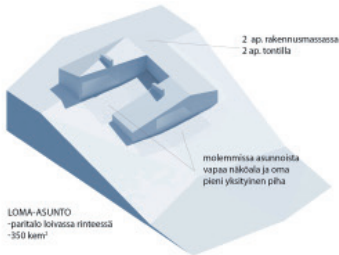
YLLÄSJÄRVI, KYLÄNRAITTI 1:1000

KYLÄKESKUSRAKENTAMINEN

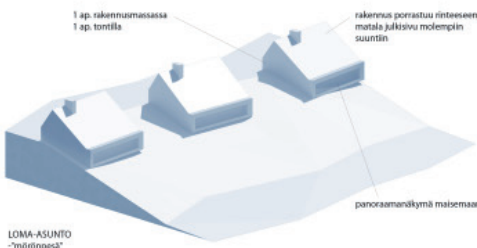

LIKERAKENNUS KYLÄNRAITILLA
-1300 kem²
-17 autopaikkaa

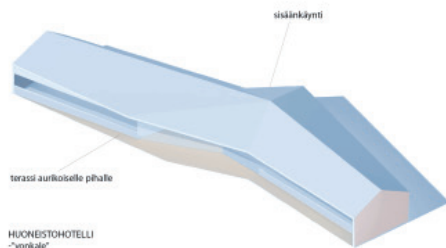
MAJOITUSPALVELUT

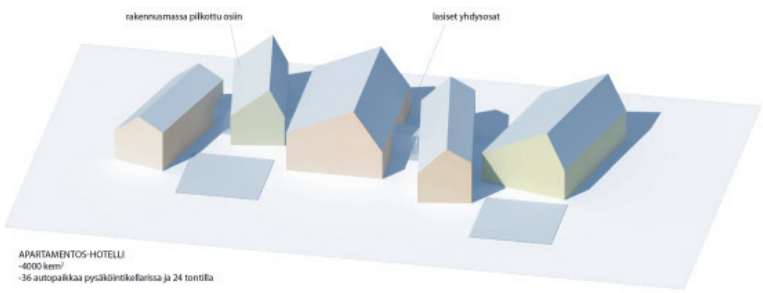
LOMA-ASUNTO
-paritalo loivassa rinteessä
-350 kem²

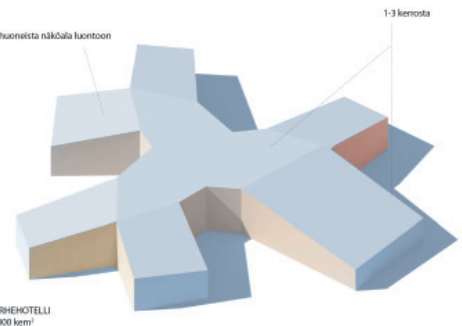
LOMA-ASUNTO
-"mörinpessa"
-200 kem²

HUONESTOHOVELLI
-"vorttala"
-3000 kem²
-43 autopaikkaa

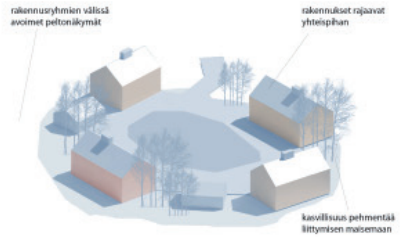

APARTAMENTOS-HOTELLI
-4000 kem²
-36 autopaikkaa pysäköintikellarissa ja 24 tontilla

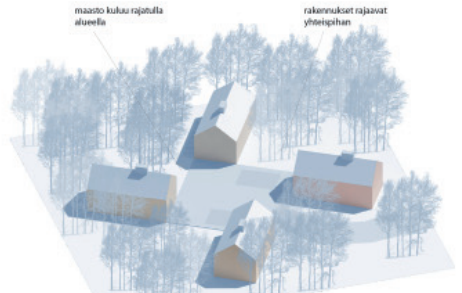

PERHEHOTELLI
-5500 kem²
-40 autopaikkaa pysäköintikellarissa ja 32 tontilla

PYSYVÄ ASUMINEN

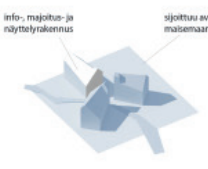

ASUINRAKENNUSRYHMÄ AVOIMESSA MAISEMASSA
-800 kem²
-10 autopaikkaa

ASUINRAKENNUSRYHMÄ METSÄSSÄ
-800 kem²
-6 autopaikkaa tontilla ja 4 rakennusmassassa

ERIKOISRAKENNUKSET

DESIGNLATO
-80-150 kem²
-ei autopaikkoja

RANTASALUNA
-40 kem²
-ei autopaikkoja

Jaettu 3. palkinto: “ELÄMÄNPUU”

Tekijät (tekijänoikeus):

Kristina Karlsson, arkkitehti SAFA

Pauliina Koskinen Tonboe, arkkitehti SAFA,
arkitekt MAA

Avustaja: Munnu Merilaiti, arkkitehti SAFA

huoltoasema
tekninen palvelu

rautateasema
ja matkakeskus

hijaisuuden retretti
lomakylät

loma-asuntoja

näköalatorni

kävelyratin varrella
asuntoja, majoitusiloja
ja pieniä liiketiloja

hoidon
huoneisto

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus
avartoumit

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

sauna- ja kylpykeskus

loma-asutusta
täydennettään

loma-asutusta
täydennettään

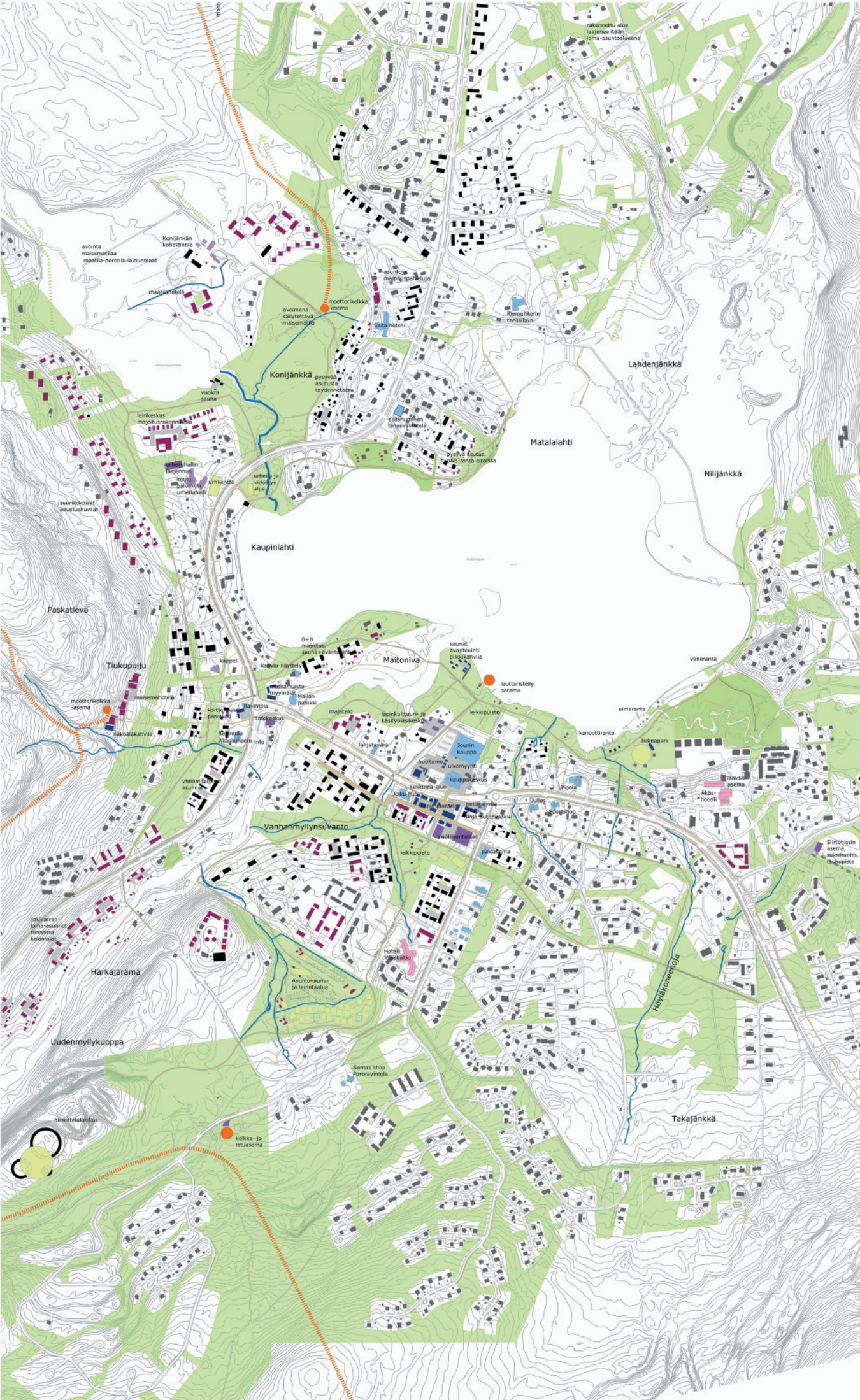
Ylläsjärven uuden rautateaseman ympäristöön toteutetaan tiivis kyläkeskus. Aseman edustan torialuetta rajaavat etelässä kyläkortteli ja pohjoisessa hotelli sekä matkakeskus. Aseman ympäristöön rakentaminen on pääosin kaksikerroksista.

Uusi kävelyraitti johtaa rautateasemalta Tirronniemeen. Raitin varrella on pysyvä asutusta sekä majoituspalveluja, ravintomuseo- ja muita pienimuotoisia liiketiloja.

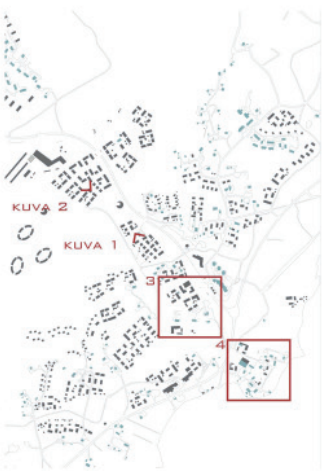
Sauna- ja kylpykeskuksessa voi rauhoittua suomalaisen saunan löylystä Lapin järvi- maisemaan äärellä. Tarjolla on kertalämpimiteistä- ja jatkuvalämpimiteistä saunaa sekä saunasuuna, lämpimiä ja kylmiä kylpyjä, hierontapalveluja, kuppausia, avantoimia jne. Aueella on myös rytmille vuokrattavia tiloja.

Ylläsjärven ranta-alue säilytetään perinteistä kyläaluetta noudattaen pääosin avoimena rakentamattomana alueena. Rantamaisema ylläpidetään luonnonmukaisena virkistysalueena, jonne toteutetaan kävelyreitistöjä, pienimuotoisia levähdyspaikkoja, lintubongausotimi, uimaranta jne.

Rannan tuntumaan sijoitetaan yksittäisiä maisemaan sovitettuja pienimuotoisia palveluja, kuten veneiden, kanoottien ja kalastusarvokkeiden vuokrausta. Järveä hyödynnetään myös talvikaana, jolloin siellä tarjoutuu mahdollisuudet mm. kiistelun, hiihtoon, piikkimiseen ja reikijäläun.

- uudet rakennukset**
- asuinrakennus, keskusta-alueella myös majoitus- ja liiketiloja 50 000 k-m²
  - loma-asunto tai majoitusrakennus yhteensä 33 000 k-m²
  - kaupallinen palvelu liikerakennus yhteensä 10 000 k-m²
  - yleinen palvelu yhteensä 4000 k-m²
  - hotelli 3000 k-m²
  - yhteensä 100 000 k-m²
- nykyiset rakennukset**
- asuinrakennus, majoitustila tai loma-asunto
  - kaupallinen palvelu liikerakennus
  - yleinen palvelu
  - hotelli

KUVA 1 NÄKYMÄ KÄVELYRAITILTA ETELÄÄ

KUVA 3 KESKUSTA-ALUE 1:1000

KUVA 4 TIRRONNIEMI 1:1000

KUVA 2 NÄKYMÄ KÄVELYRAITILTA, TAUSTALLA RAUTATIEASEMAN HOTELLI

Jalankulkuraitin eteläpäähen, Ylläsjärven uuden alatorin yhteyteen, on sijoitettu monitoimitalo, vanhusten palvelutalo ja liike- sekä majoitustiloja. Alue liittyy kävelyrailin ja puistokaisialteen välityksellä eteläpuoliseen laajaan puistoalueeseen. Puiston reunalle on sijoitettu mm. päiväkoti, pelikenttä ja mehubaari.

Rakentaminen on mittakaavaltaan pientalomaista ja kaksikerroksista. Hallitseva julkisivumateriaali on luonnolliseen sävyyn kuotokäsitellyt tai punaiseksia maalattu pystysuuntainen lauta- tai peilimaverhous. Rakennuksissa sovelletaan mm. suomalaisesta latoarkkitehtuurista tuttua pelkistettyä muotokieltä.

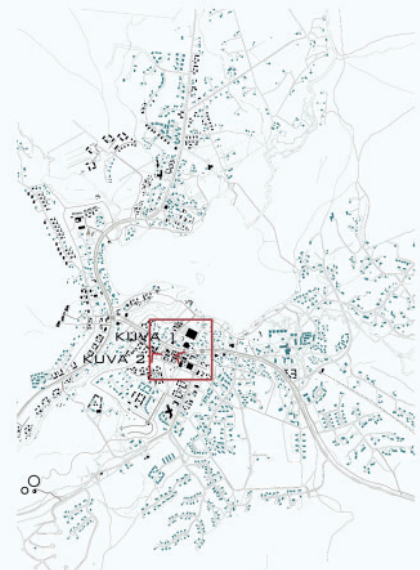
Raitin pintarakenteena käytetään pääosin soraa ja aukiolla pienikokoista harmaata betoni- tai mukulakiveä.

Tirronniemelle on osoitettu uutta liikerakentamista yhteensä 2100 km² ja asuinrakentamista 500 km². Rakennukset tulee erityisellä huolella sovittaa maisemaan. Nykyiselle Eelin kaupalle on varattu lisärakennusoikeutta ja kaupan yhteyteen on esitetty kaksi selkeästi maisemasta rajautavaa 1-kerroksista pienkorttelia, joissa kaupallisia palveluja ja ravitsemusliikkeitä.

Lisäksi piholle on osoitettu suojaisaa ulkomynttilää elintarvikkeille sekä pienimuotoiseen torimyyntiin. Uusien korttelien ulkopuolisissa julkisivuissa käytetään yhtenäistä puuverhousa, sisäpihalla voidaan käyttää värikkämpiä materiaaleja. Rakennusten ja peltoaiseman välivyöhykkeelle istutetaan puita ja pensaita. Ostoskeskittymän yhteydessä toimii edelleen huoltamo, grilli ja uutena toimintana myös sesonkiaikojen poro- tai huskytaksiasema.

NÄKYMÄ KAUPPAKUJALTA KUVA 1

Äkäslompolon keskustaa täydennetään asunto- liike- ja palvelurakentamisella. Uusi rakentaminen sovitetaan mittaavaan kyläympäristöön. Jounin kaupan länsipuolelle on sijoitettu lapinkulttuuri- ja käsityökeskustelu, jossa aukiota rajaavat myymälä-, työpaja- ja näyttelytilat. Jounin kaupan eteläpuolelle on esitetty tuoretori.

Jounin kauppakeskusta vastapäätä Tunturitie eteläpuolelle on osoitettu uusia pienimuotoisia keskustatoimintoja sekä taksi- ja linja-autoasemat. Torit ja kujat sekä osittain katetut kauppakujat muodostavat Äkäslompolon uutta kaupallista kyläympäristöä. Korttelirakenne jatkuu raitin molemmin puolin länteen, jossa raitin varrella on pysyviä asutusta ja majoituspalveluja. Keskustan uusina palveluina on sisäliikuntahalli, joka liittyy eteläpuolisiin puistoalueisiin.

ÄKÄSLOMPOLON KESKUSTA HAVAINNEKUVA 1:1000

NÄKYMÄ KAUPPAKUJAN TAKANA OLEVALTA PUISTOALUEELTA, KUVA 2

KUVA 1 NÄKYMÄ KÄVELYRAITILTA ETELÄÄN

KUVA 2 NÄKYMÄ KÄVELYRAITILTA, TAUSTALLA RAUTATIEASEMAN HOTELLI

Jalankulkuraitin eteläpään, Yläjärven uuden alatorin yhteyteen, on sijoitettu monitoimitalo, vanhusten palvelutalo ja liike- sekä majoitusliike. Alue liittyy kävelyraitin ja puistokaisialteen välityksellä eteläpuoliseen laajaan puistoalueeseen. Puiston reunalle on sijoitettu mm. päiväkotit, pelikenttiä ja mehubaari.

Rakentaminen on mittakaavaltaan pientaloista ja kaksikerroksista. Hallitseva julkisivumateriaali on luonnolliseen sävyyn kuotokäsitellyt tai punaiseksia maalattu pystysuuntainen lauta- tai peltierimaverhoitus. Rakennuksissa sovelletaan mm. suomalaisesta latoarkkitehtuurista tuttua pelkistettyä muotoilua.

Raitin pintarakenteena käytetään pääosin sora- ja aukiolla pienikokoista hamaata betoni- tai mukulakiveä.

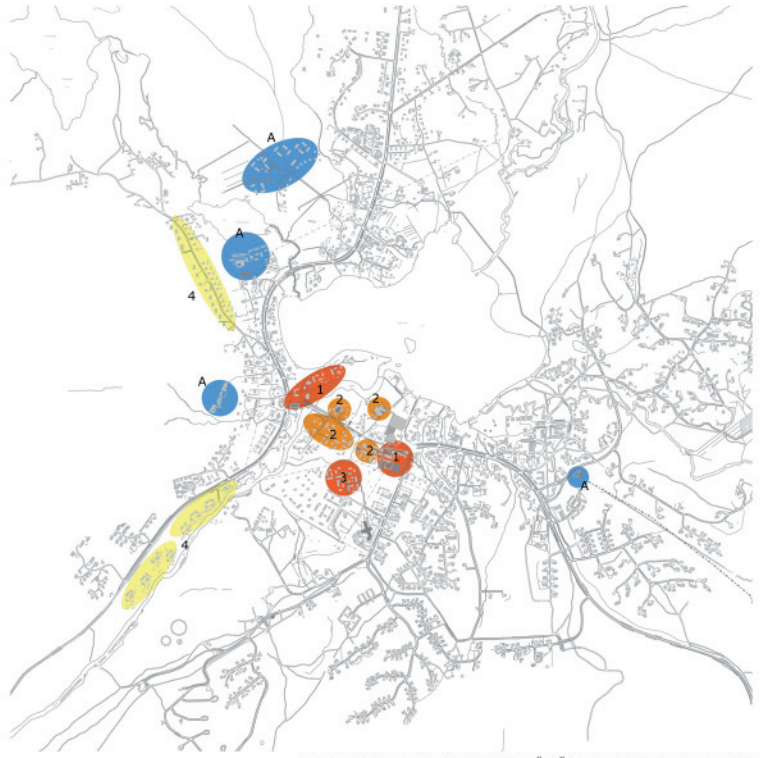
Tirronniemelle on osoitettu uutta liikerakentamista yhteensä 2100 kem² ja asuinrakentamista 500 kem². Rakennukset tulee erityisellä huolella sovittaa maisemaan. Nykyiselle Eelin kaupalle on varattu lisärakennuskeuhetta ja kaupan yhteyteen on esitelty kaksi selkeästi maisemasta rajautavaa 1-kerroksista pienkorttelia, joissa kaupallisia palveluja ja ravitsemusliikkeitä.

Lieäksi piholle on osoitettu suojaisaa ulkomyöntilaa elintarvikkeille sekä pienimuotoiseen torimyyntiin. Uusien korttelien ulkopuolisissa julkisivuissa käytetään yhtenäistä puuverhousta, sisäpihalla voidaan käyttää värikkämpiä materiaaleja. Rakennusten ja peltomaiseman väliväyhykkeelle istutetaan puita ja pensaita. Ostoskeskittymän yhteydessä toimii edelleen huoltamo, grilli ja uutena toimintana myös sesonkiaikojen poro- tai huskytaksiasema.

ÄKÄSLOMPOLO
 LIIKENNE- JA REITISTÖKAAVIO 1:10 000

- liikenne
- uudet kadut
  - pysäköintialueet
  - kevyen liikenteen reitti, virkistysreitti
  - hiihtolatu/ virkistysreitti
  - valaistu latu/ virkistysreitti
  - moottorikelkkareitti
  - siirtohissi
  - hiihtoladun/ virkistysreitlin lähtöpiste
  - moottorikelkka-asema

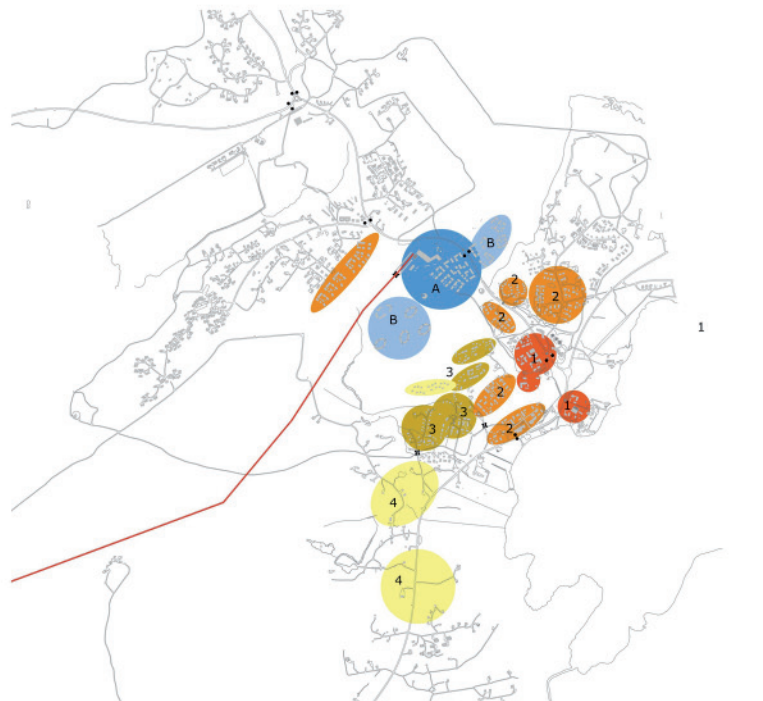
VAIHEITTAINEN TOTEUTUS ÄKÄSLOMPOLO 1:15 000

Kuvassa on numerojärjestyksessä esitetty täydennettävät ja muutettavat alueet kaavateknisesti edullisessa järjestyksessä. Kirjaimin on merkitty sellaiset alueet, joiden toteutusjärjestys ja -ajankohta on riippuvainen muista kuin aluerakenteen asettamista ehtoista.

YLLÄSJÄRVI
 LIIKENNE- JA REITISTÖKAAVIO 1:10 000

- liikenne
- uudet kadut
  - pysäköintialueet
  - kevyen liikenteen reitti, virkistysreitti
  - hiihtolatu
  - valaistu latu/ virkistysreitti
  - moottorikelkkareitti
  - hiihtoladun/ virkistysreitlin lähtöpiste
  - moottorikelkka-asema
  - linja-autopysäkki
  - uusi junarata
  - uusi ajotien ja kevyt liikenteen entaistoristys

VAIHEITTAINEN TOTEUTUS YLLÄSJÄRVI 1:15 000

Kuvassa on numerojärjestyksessä esitetty täydennettävät ja muutettavat alueet kaavateknisesti edullisessa järjestyksessä. Kirjaimin on merkitty sellaiset alueet, joiden toteutusjärjestys ja -ajankohta on riippuvainen muista kuin aluerakenteen asettamista ehtoista.

NÄKYMÄ JOKIVARREN ASUINKORTTELIN PIHASTA ÄKÄSLOMPOLLOSSA

YLLÄKSEN KYLIEN ARKITEHTIKILPAILU

Tavoite

Tavoitteena on ollut yhteensovittaa Äkäslompolan ja Yläsjärven kylien voimakkaasti kasvavan matkailun ja paikallisen kulttuurin tarpeet tavalla, joka sekä huomio alueen maisema- ja kulttuurihistorialliset arvot, että on luontoystävällinen ja kestävä kehityksen periaatteiden mukainen. Tavoitteena on ollut väijä pienimittakaavainen ympäristö joka muodostaa arkkitehtonisesti harmonisia kokonaisuuksia. Arkkitehtuuri juontaa perinteisestä suomalaisesta puurakentamuksesta.

Rakentamisen sijoittelu yleensä

Suunnitelma täydentää kyläalueita Ylläksen kylien perinteistä kylärakennetta noudattaen olemassa olevaa tiestä hyödyntäen. Järven rannoilla sijaitsevat alavimmat alueet on säilytetty avoimina ja rakentamattomina virkistysalueina, maisema- ja viljelypeltöinä. Rakentaminen on sijoitettu avoimia maisematiloja korkeammalle kokonaisuudeksi, jotka muodostavat luonnonmaisemaan sopeutuvia virkistysalueiden, reitistöjen ja luonnon ympäröiviä selkeitä osa-alueita. Rakentaminen muodostuu maatalomaisista pihapiireistä, 1-2 kerroksisista rakennusryhmistä, joissa on sekä majoituspalveluja että pysyviä asumieta. Osa pihapiireistä voidaan toteuttaa rivit- tai pienkerrostaloina. Toivottavaa on että alueiden täydennysrakentaminen toteutetaan ensisijaisesti riittävän tiiviinä palvelujen läheisyyteen. Vaihtoehtoisista erämaa-majoitusta voidaan alueella tarjota vain rajoitettuihin. Mahdollisesti myöhemmin toteutettavat laajennusalueet kauempana keskustasta on rajattu tämän suunnitelman ulkopuolelle.

Äkäslompola

Pysyvä asutus on sijoitettu yleiskaavaa noudattaen Tiuranjärventen varteen sekä keskusta-alueen kävelyraitin varrelle Äkäslompolan järven eteläpuolelle. Majoituspalveluja ja loma-asumista on esitetty pääosin olevien teiden varteen kylän keskustan läheisyyteen.

Kaupalliset palvelut on keskitetty keskustaraitin varteen jonne on myös sijoitettu Äkäslompolan uusi sisäliikuntahalli, jossa on liikuntatapahtumien lisäksi mahdollista järjestää konsertti ym kokoonmistilaisuuksia suurillekin yleisömaaille.

Yläsjärvi

Uusi rakentaminen painottuu nauhamaisena rakenteena Iso-Ylläksentien varteen, rautatieaseman ja Yläsjärven väliselle alueelle. Yläsjärven ranta ja kylän vanhimmat alueet on säilytetty suurilta osin nykyisellään. Yläsjärventien pohjoispuolelle on osoitettu metsän reuna-alueita uutta rakentamista, kuitenkin säilytettävä näkymä järvelle ja osan peltoalueesta avoimena. Pysyvää asutusta on täydennetty pitkälti osayleiskaavaa noudattaen. Majoituspalveluja ja loma-asumista on esitetty pääosin olevien teiden varteen kylän keskustan läheisyyteen.

Kaupalliset palvelut on sijoitettu rautatieaseman yhteyteen toteutettavaan kauppakeskittymään. Erikoisliikkeitä voidaan sijoittaa asemalla Yläsjärvelle suuntautuvalla keskustaraitilla. Pysyvien asukkaiden palvelut: on keskitetty keskustaraitin varteen. Vanhusten palvelut sijoitetaan keskustaraitin varteen. Monitoimitalo on sijoitettu Yläsjärventien ja Iso-Ylläksentien risteyskunnan tuntumaan. Uusi päiväkoti on sijoitettu keskustaraitin eteläpuolelle puiston reunalle. Rannalle on sijoitettu sauna-kylpyläkeskus.

Äkäslompolan ja Yläsjärven matkailupalveluja

Alueella pyritään tarjoamaan laajalti eri tyyppisiä majoituspalveluja, kuten pysyvien asutuksen yhteyteen sijoitettuja B&B palveluja ja maatilamajoitusta, korkeatasoista hotellimajoitusta, "lomakylät" jotka muodostuvat päärakennuksesta, (mahdollinen huoneistohotelli) sekä mökeistä ja asuntovuuna-alueista, kyläkeskuksen laidolle sijoitettuja vuokramökeistä ja edustushuoltoista. Reuna-alueilla sijaitsevat primitiivisemmät "erämaamökkit", mm. Äkäslompolaan on esitetty "hisuttelualue" erämaamaisemalla Matkailupalveluina on esitetty mm kausiluontoiset ravintolapalvelut majoituksen yhteydessä, virkistysalueilla luterilaisia, picnic-paikkoja, moottorikelkka- ja koiravaljakkosafarin sekä poro- ja kotieläinsafarin edellyttämät reitit ja lähtöpaikat, järven rannalla wellness- kylpylä. Äkäslompolan järven rannalla sijaitsevassa Lapin puistossa on talvisin mahdollista luistella jäämuodostelmien ja jääveistosten lomassa. Alueella on sauna- ja uimamahdollisuudet kesät ja talvet. Kesäisin alue toimii puistona ja Lapin kasveja esittelevänä puutarhana.

Arkkitehtuuri

Kaiken rakentamisen massoitelu, materiaalivalinnat ja värit noudattavat perinteistä suomalaista puurakentamistapaa. Rakennusten detaljoinni voi olla modernia ja yksilöllistä, kuitenkin siten että rakennukset ovat toteutettavissa paikallista (pohjoissuomalaisista) osaamista ja materiaaleja käyttäen. Keskusta-alueen palvelurakennukset ovat arkkitehtuuriltaan korkeatasoisia, detaljoinnillaan moderneja mutta massoiteltuja, mittasuhteiltaan ja materiaalivalinnoillaan perinteitä noudattavia puurakennuksia jotka sopeutuvat olemassa olevaan rakennuskantaan ja luontoon. Kerroskoko on 1½- 2 ½. Mahdollisuus sijoittaa liikelaita pohjakerrokseen raitin varrelle, tällöin mahdollista rakentaa 3 krs.

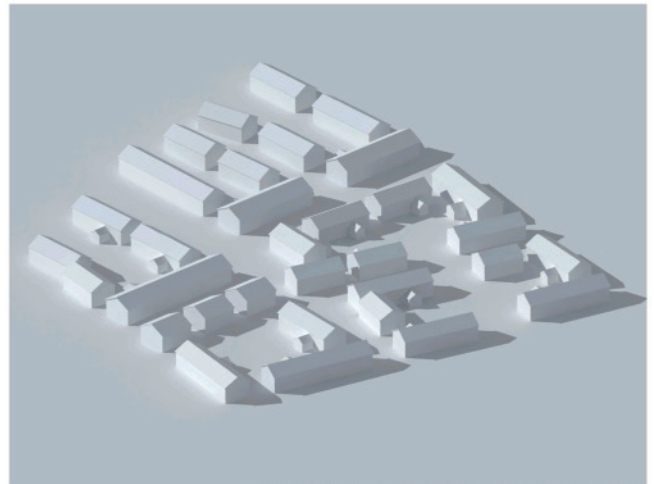
Asuinpienkerrostalorakentaminen on perinteistä rakentamistapaa noudattavaa tai soveltavaa pääosin 2 kerroksista puurakentamista. Rakentaminen muodostuu paikoin maatalomaisista pihapiireistä, rakennusryhmistä, joissa on mahdollisuus kausiluontoiseen majoitukseen modernissa aluissa. Osa pihapiireistä voidaan toteuttaa rivit- tai pienkerrostaloina. Yhtenäisen yleisilmeen takaamiseksi laaditaan mökkikylän yksilöllisistä rakentamistapaohjeet. Omilla tontillaan metsän keskellä sijaitsevat edustushuoneet voivat olla arkkitehtuuriltaan yksilöllisempiä ja yleisempiä, kuitenkin suomalaisia perinteitä noudattavia.

Liikenne

Viihtyisän jalankulkureitin sekä ja pyöräteiden, hiihtolatuojen ja vaellusreitien suunnitteluun ja kattavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Reitistöjen ja teiden risteyksien on pyynti esittämään eritasoristeyksinä.

Yksityisautollun määrää pyritään rajoittamaan mahdollistamalla hyvät julkisen liikenteen palvelut. Äkäslompolaan on sijoitettu Matkailijoita palveleva siirtohissi.

Myös moottorikelkat ja koiravaljakot kuuluvat Ylläksen julkisen liikenteen ja virkistyspalveluihin

YLLÄSJÄRVEN RAUTATIEASEMAN ETELÄPUOLINEN KORTTELIRAKENNE

KORTTELILEIKKAUS YLLÄSJÄRVEN MONITOIMITALON AUKION KOHDALTA

Uutta rakentamista on esitetty seuraavasti:

Äkäslompola	
Hotellit	3000 k-m2
Loma-asuminen, majoitus	33 000 k-m2
Pysyvä asuminen	50 000 k-m2 + laajennusalueet
Kaupalliset palvelut	10 000 k-m2
Julkiset palvelut	4000 k-m2
	100 000 k-m2

Yläsjärvi

Hotellit	10 000 k-m2
Majoitustilat, loma-asunnot	35 000 k-m2 + laajennusalueet
Pysyvä asuminen	60 000 k-m2 + laajennusalueet
Kaupalliset ja julkiset palvelut	8 000 k-m2
Julkiset palvelut	5000 k-m2
	118 000 km2

Lunastus: “LYLY”

Tekijä (tekijänoikeus):
Arkkitehtitoimisto HMM Oy
Juha HUUHTANEN, arkkitehti
Mikko METSÄHONKALA, arkkitehti SAFA
Jari VIHERKOSKI, arkkitehti SAFA
Marja SALONEN, arkkitehti SAFA
Jussi TÄHKIÖ, arkkitehtiyo

Avustaja: Heikki Ruski, arkkitehti

LYLY

Yläkäsen kylien yleinen arkkitehtuurikilpailu 1/4

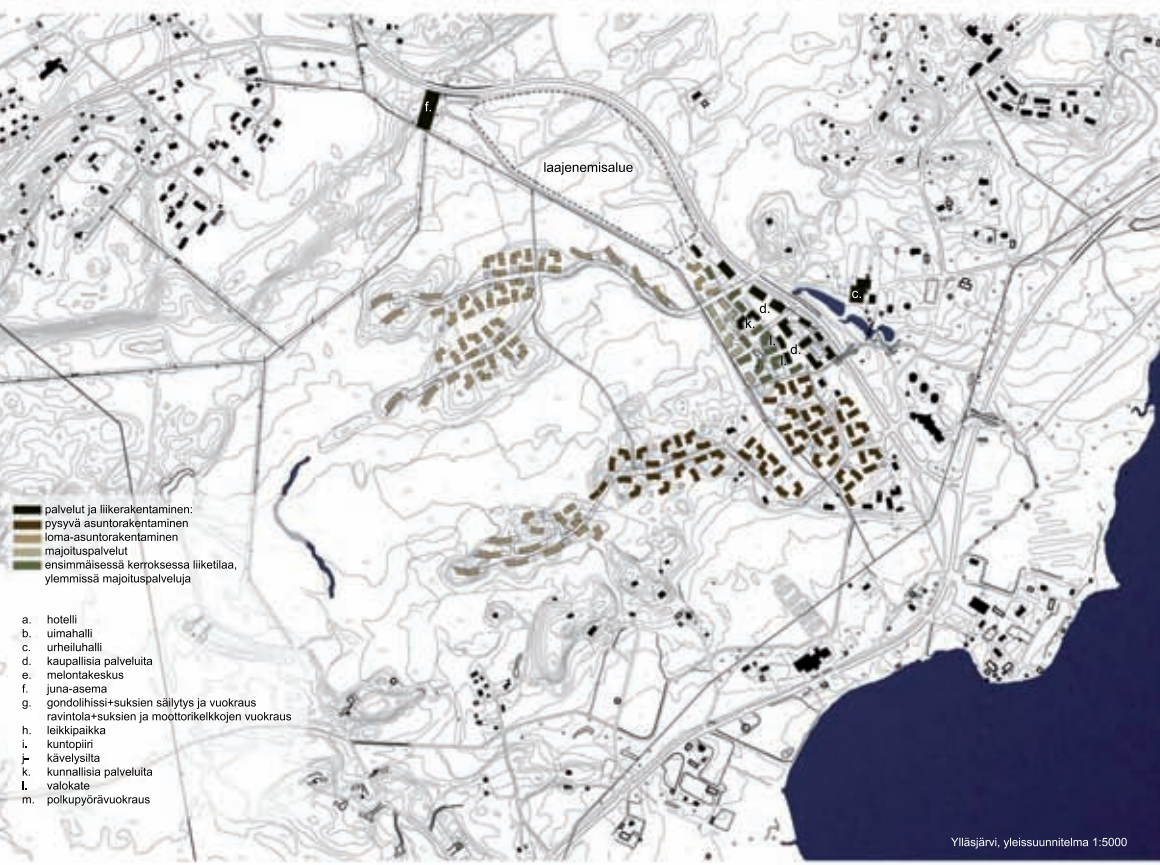
Kestävän kehityksen kyläraakenne
 Yläkäsen kylät profiloituvat kestävä kehityksen matkailukohteeksi. Kilpailutansa muhin Lapiin lomakohteisiin ovat kylän rakennus ja rauhallisuus. Rauhallisuus ilmenee näin arkkitehtuurissa kun otetaan huomioon "slow"-ajattelussa ja lomailuissa.

Kilpailuratkaisun keskeinen tavoite on ohjata Akaslompolan ja Yläjärven alueen maankäyttöä tiivistämällä kylän rakennusta sekä sekoittamalla erilaisia toimintoja läjän näin pienpaikojen elinvoimaisuutta. Tämä takooitaa ennen kaikkea pysyvän asutuksen, lomatuomisen ja palvelujen toimittamista samalla korttelitasolla.

Loma-asuminen
 Loma-asumisessa suostaan huonostomajousta, joka sisältää luonnonsuojelua ja suosi pienryhmissä. Majokkaan mallina voi olla esimerkiksi harrastajan puolella toimiva, yksityisyyttä arvostava "perhepaikka" tai "bed and breakfast" -tyyppinen majutus sekä lomaa-asuuhuoneistot.
 Akaslompolan asuusegmenttinä ovat:
 - seon-Asut, aktiiviset ihmiset, jotka ovat halukkaita viettämään "kaksoasumuksen" pitkiin aikoihin lomallaan
 - ulkomaiset ihmiset, jotka haavevat luonnonsuojelua, hiljaisuutta ja autenttisuutta vastakohtana trendikkäille lomakeskityksille.
 Paikallomali on melko väkijoukko ja mökkimajutus suosiva, mutta väestön ikääntymisen ja "vinkkuunsaama" entyisyyttä majutuspalvelut on kyettävä.
 - kaikki suostomat ilouudet

Majutuspalveluita on Akaslompolassa Turuntien läheisyydessä ja Yläjärven puolella Iso-Yläkäsen palvelukorttelien lomassa huonostotellit- ja "bed and breakfast"-tyyppinä yksikönä. Majustajat voivat ajata rakennuksen yläkerrassa maantasaaromuksen lomassa esimerkiksi myymälänä tai kahvila. Käynnäpuna kyläkeskittämällä, mutta edelleen kätevelytyöllisellä palvelusta sijaitsevat toisenryppiset lomasturvit. Pääasassa näitä lomahuoneistoja on ajateltu sijaitseviksi pikänoimisen, maaston muutoksiin sovelletuin rakennusmuotoihin. Rakennukset sijaitsevat kylän reuna-alueilla ja liittyvät suoraan ympäristöön.

Akaslompola, yleissuunnitelma 1:5000

Pysyvä asuminen
 Pysyväle asuusele luodaan tiiviltä kyläkerroksella puolella, jossa päivittäinen asuminen on luontevaa hoitaa ilman harrastuksia. Pienryppiset kortellit luottavat rauhalliseen ja monipuoliseen asumiseen. Puolellaassa pihapiirit suostaan viihtoisiksi kupa, jonka varrella sijaitsevat monet tarvittavat tilapalvelut. Näitä voivat olla ruokakaupat, kahteravintolat, paturiläikkeitä yms. Tiivis antaa mahdollisuuden kehittää entyisyyttä ekologiasuun ja rakentamaan malleja.

Pysyvän asutuksen ja välikäsen majokkaan toimittaminen:
 - pitää yllä pienpaikalla ympäri vuoden
 - tukee kyläraakennetta
 - mahdollistaa autottoman asutuksen
 - tukee perheiytystomontaa
 - luostaa kasvihuoneita. Kyllä houkuttelee muuta kuin paha-asuunaa hiihtoseuran.

Maisemalliset lähtökohdat
 Uudisrakentamisen korttelit muotoitavat suurimmaisen rauhanalaista rakennetta. Merkittävät maisemalliset lähtökohdat on järven ranta ja suostautuvat rantapolut ja nielit. Maisemalla on avoin laajen näkö alueita järvelle ja tunturialueille. Tiivis lomailun yhteyksien luontoon, esimerkiksi hiihtolaitteihin, on vaihtoa. Korttelirakenne on Akaslompolassa liivis Turuntien ja Yläjärven Iso-Yläkäsen varilla väljentäen suostautuu kausenaa päätteellä samalla kuin loma-asutuksen osuus lisääntyy.

Akaslompolassa kortellit on järjestetty järven eteläpuolella alueilla kolme Turuntien etäkanavaa kattaa suostautuvia ryhmiä sekä tiivistetään viiksempaan läänönnäköä Situntien. Uudet kadut liittyvät toiseen jätetään ja rakennettua Väliön alueen tiestön, mutta eivät tuo lämpökierrettä. Kadut ovat kapelle ja pihakaltemaan. Ajoneuvot pysyvät lukan mökköön ja pysäköintialueen asesta perään. Kortteliryhmittä väliä jäävillä laapilla viherkustanteilla on esteettön näkyä järvelle sekä hyvät käyrien lähteen yhteydet tunturialueelle. Akaslompolassa toinen uudisrakentamisen painopiste sijottus Lompolan länsipuolella nousevan Kuortunturin alueille. Rakennusten sijottustissa ja suostautumassa on huomiota näkyvät järvelle ja Yläjärvenille.

Yläjärvenlä maisemallensa lähtökohdista ovat maaston pienpiiritteet moodit. Rakentamolle varut alueet nousevat kapelle kannuksina ja kumpareina muuten tasaisesta suostautusta. Uudisrakentamista ei ole tuota lähelle Turuntien vanhas rakennuskanta. Rakentamisen luontevaa maisemallista rajauksena loma Kustantien ja Iso-Yläkäsen tien risteyskohdalla lähteen jalkaa "rantatyrki", jonka järven puolella sijaitt ovat rantapolut. Yläjärven jalkaa ravataan ranta-alueilla, jotka esteettömät näkyvät järvelle patautuvat.

Yläjärvi, yleissuunnitelma 1:5000

Pinta-ala
 Alueelle on esitetty uudisrakentamista yhteensä 211 500 m²
 Uudisrakentamista on esitetty Akaslompolan puolella 118 500 m², joka jakautuu seuraavasti:
 palvelut ja liikerakentaminen: 18 000 m²
 pysyvä asunorakentaminen 77 350 m²
 loma-asunorakentaminen 13 850 m²
 majoituspalvelut 9 300 m²
 Uudisrakentamista on esitetty Yläjärven puolella 93 000 m², joka jakautuu seuraavasti:
 palvelut ja liikerakentaminen: 14 900 m²
 pysyvä asunorakentaminen 33 700 m²
 loma-asunorakentaminen 37 300 m²
 majoituspalvelut 7 100 m²

■ palvelut ja liikerakentaminen
 ■ pysyvä asunorakentaminen
 ■ loma-asunorakentaminen
 ■ majoituspalvelut
 ■ ensimmäisessä kerroksessa liiketila, yleisissä majoituspalveluissa
 a. hotelli
 b. uimahalli
 c. urheiluhalli
 d. kaupallisia palveluita
 e. melontakeskus
 f. Juna-asema
 g. gondoliittis-suksien säilytys ja vuokraus
 h. ravintola-suksien ja moottorikelkkojen vuokraus
 i. leikkipaikka
 j. kuntopiiri
 k. kävelysilta
 l. kunnallisia palveluita
 m. valokate
 n. polkupyörävuokraus

Ekokaavio

Akasiempolo 1:2000

Ääskömpolo, korttelitutkielma 1:500

Yläjärvi, korttelitutkielma 1:500

Aetolon ympäristö
Korttelirakenteen mahdollistaa pysyvän asumisen ja lomien ilman omaa henkilöautoa. Yläjärven puolen suunniteltu kyläkeskus asuin- ja palvelukorttelinon on kävelytäyttyvillä luontevilla rautatienosomalla. Rautatienon ja Ääskömpolon välillä järjestetään säännöllinen ja ihävä bussiliikenne rneeksen kautta. Ääskömpolon puolella on kilpailukäytössä esitellyt uusi sirtosaama läheille nykyistä "joulupukin paikka". Gondolilyhtäys sieltä Ääskömpolon nykyiselle ala-asemalle on mahdollinen maastomuutolla seurustin. Näin myös rneekseen on suunniteltu katuosaston kävelymatkan päästä uusia korttelia. Sisäilma-tilat sijaitsevat kävelytäyttyvillä kummasataman kyläkeskuksessa.

Monet alueen pysyvät asukkaista tarvittavat löki myös autoa mm. työntä varten. Auton pysäköinti on hajautettu korttelien. Myös ihävä liikennöityn katuja varalla on pyykäntöpaikkoja. Tuulienon varalla sijaitsevien liiketoimien läheisyydessä on toimipaikkaterrassit kaupallisia palveluja varten.

Korttelirakenteet mahdollistavat sen, että asuin- ja palvelukortteleista on välittömästi yhteys patkanti- ja luontevuuteen.

Puurakentaminen
Koska parankostalon (max. 3 kerrosta) rakentaminen puusta ei Suomessa näytä käyvätyvään rakennustapavetoisesti, määrätään Ääskömpolon ja Yläjärven asemakaavassa, että rakennusten tulee sisältää sattu prosentiosuus puuta. Tällöin myös puurunkoiset perkerakentelot tulevat houkutteleviksi vaihtoehdoiksi. Näitä puurunkoisia kerrostaloja voidaan toteuttaa esim. korttopuurunkoisella pilari-palkki-rakentatratrakäytöllä, joka järjestelmällisesti soveltuu hyvin pieniä ja keskisuuria asuunoja sisältäviin kerrostalon tai rivitalon toteuttamiseen. Rakennusteknisiä lyhyempiä ja ymmärrätyväkäsivät ovat olemassa betonirakentamista pienemmät. Rautatienon ja sirtosaaman uusia kerrostaloista on puurunkoinen, mikä johtuu erityisesti puunگونon taloudellisesta kilpailukykyisestä betonirakentamiseen nähden, ei vain ekologisesti näkökulmasta.

Energian säästäminen
Rakennuksissa käytettävät multatienogarakentelot antavat samalla korttelille ja yksittäiselle rakennukselle niille ominaisen muodon. Rakennusten vapaa pinta-ala on pieni katon tomassa yhtenä julkisivuna. Varsinkin loma-asunnoissa katto suuruus pääsääntöisesti kymmeniin neliömetriin ja kuni toimii lämmöneristävänä. Rakennuksen lämmön mahdollisimman paljon energiaa säästävää toteutuskäytä. Korttelikonseptit saavat lämmitysenogarsa osaan maahanpönnä maaperästä tai vesistä. Lämmön talteenotto lämmittäjä viedävedestä on kehitysvaheessa.

Lumen arkkitehtuuri
Rakennusten muotoissa on pyritty liittämään lumi osaksi arkkitehtuuria. Samoin asuunien turvunsaamisen on ollut tavoitteena. Poikkeavat kateutu-kaudet antavat juustoa asuunogarsaan. Samassa rakennuksessa voi olla asuunoja yhteen kerrokseen ja toisissa loma-asuunoihinastaa suuriin, kolmekerroksisiin loma-asuunoihin. Loma-asuunot ovat sekä myytävissä loma-asuunoina että viikkovuokraukseen soveltuvia huoneita.

Kylän erilaista lähtötyyppiä ovat puurakentelut ja mittakaavallan loma-asuunot soveltuvia. Ensimmäinen pysyvään asuunien tarkoitettu ihävä korttelit koonnut katuja ja puolekkaisista rakennuksista. Tähtötyyppiä on kaksi kolmenastista kerrosta sekä harjat kolmekerrosta kohdalla mahdollisuus kahden kerroksen korkeuteen asuunon. Asuunon koko ja luumäärä voi vaihdella suhteellisen vapaasti tarpeen mukaan. Yhtenäiseen yleisluonteeseen tulvat vaihdella erilaista aukkoja, parvekkeita ja jalkavälikäitä sekä pohjakerroksen mahdollinen käyttö liiketilana. Loma-asuunien hyvin soveltuvaksi on ajateltu pilkkomasta katemuotoiltaan yhteen suuntaan nousevia rakennustyyppiä. Myös palvelukorttelien rakennukset voivat olla puurakentelut sekä mittakaavallan asuunorakentelun vertaustuvia. Pohjaiset olosuhteet on huomottu katteella osa liiketorttelien sisäpöytä suojaksi "piizzokki".

Rakentamisen volyyymi
Ehdotuksessa on esitellyt suunnitteluhajuden tavoitteista poiketen ihävä enemmän loma-asuunista ja vähemmän pysyviä asuunista. Osa loma-asuunista on ihävä ajateltu mm. kateutu-asuunoina, joiissa viiteiden kateutuun paljon aikaa. Kylän rakentelun peruste on kuitenkin juustoa, joten kateutuun ja pysyvään asuunien pönnötyksiä voi tarpeen mukaan sirtää. Esitellyn lähtötyyppiin voi sijoittaa monenlaisia asuunoja.

Tulvivaheudessa kylät saattavat kaavaa viittä nyl esitellyt laajoilla suuremmilla Ääskömpolon puolella olisi suotavaa ohjata kaavaa olemassa olevan rakentelun ihäväisessä, jotta kylän tuntu säilyisi, eikä rakentaminen tulmisi laajoja alueita herkässä maastossa. Yläjärven puolella luontevaa laajenemisvara on suunniteltu kyläkeskuksen pohjoispuolella esitellyn rautatienon suuntaan. Rakentamisen pönnötyksiä sirtäisi vähistä kortte rneekseksi.

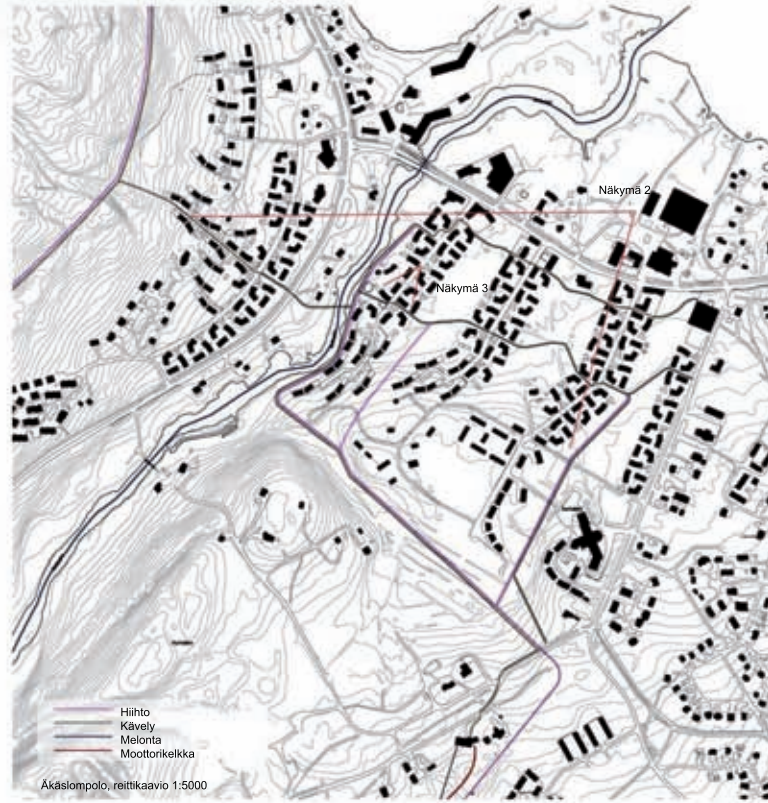
Katulleikkaus ja julkisivuotteita 1:500

LYLY

Yläksen kylän yleinen arkkitehtuurikilpailu 4/4

Lunastus: "ISOMUS"

Tekijät (tekijänoikeus):

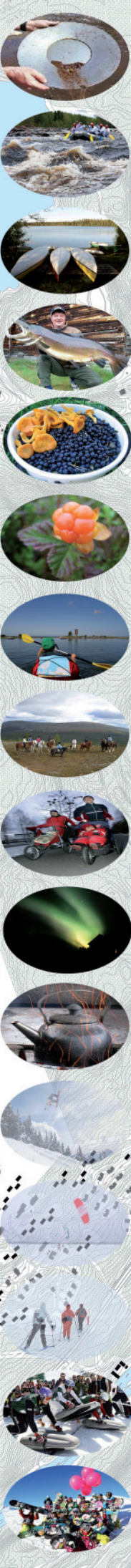
Pihla Meskanen, arkkitehti SAFA,
Arkkitehtuuritoimisto Meskanen & Pursiainen Oy
Olli Pursiainen, arkkitehti SAFA,
Arkkitehtuuritoimisto Meskanen & Pursiainen Oy
Olli Sarlin, arkkitehti SAFA,
Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy
Marja Sopanen, arkkitehti SAFA,
Arkkitehdit Sarlin+Sopanen Oy

Asiantuntijat:

Liikennesuunnittelu:
Björn Silfverberg DI, WSP Finland Oy
Matkailun tuotekehitys ja paikan markkinointi:
Teemu Moilanen, kauppatieteiden tohtori, Imagian Oy

Avustajat (1. vaihe):

Karla Gutierrez, arkkitehtiyo
Kaius Meskanen, arkkitehti SAFA
Sini Meskanen, arkkitehti SAFA

METSÄKORTTELI

PIIPPIRI
KOLU
MERTOLITTYMÄ PUOTOPPI

LUKINTAMALLI

URHEILUOPISTO
URHEILUENTTA
RINNEKOTI

MERTOLITTYMÄ
YVESCOLA
RANTARAVINTOLA

RANTALAVAT JA KILLAN-ELIHOONTA
JOKIKOTTELI

HOTELLI

MERTOLITTYMÄ LAHTOPISTE
RINNEKOTI

MELONTA / RATSASTUS / LEIKOLAMA

KORVA-
VALAJAIDEN
LAHTOPISTE

SANTA-
APAT

ASUNTO-
VAUNUT JA
LEIRINTÄ

HEIDON
OPETUS-
LADUT

MAKO KAKOITUS
TORNIN KESKUS

JONKORON
KESKUS JA
RAVINTOLA

MERTOLITTYMÄ
"REKONSTRY"

PERHE-
PUSTO

JÄÄ
CURLING

ARKKITEHTI
PUSTO

POROKUJAT

HEHTOLATU

UMARANTA

VENESATAMA

RANTARATU

HOTELLI
RUKONISORHOTTELI

RUKONISORHOTTELI

CITY OIKO

HALF PIPE

MARKKOTTELI
RINNE

HOTELLI
KILMANTU

MOOTTORIKELKKAVESKUS

AKAKOTTELI

MERTOLITTYMÄ
MERTOLITTYMÄ
LAHTOPISTE

VARAUS
KOHOKALASAMMALLA

ERILLISTALOT

- HUONEISTOHOTELLI
- VANHUS SOSIAALISUUSKESKUS
- LIINA-AUDET
- RAUTATIEASEMA
- KOMMUNIKATIONIN LAITTOPISTE
- YHTIÖSTÖITTEEN LAITTOPISTE
- KESKISUOJELTUVA "NOTKALAMMI"
- SIIRRETTY YLLÄSJÄRVENVE
- REKRYTYKSEN YLLÄSJÄRVEN
- PELTOALUE
- HOTELLI
- PÄIVÄKOTI
- PALVELUTALLO
- KOTIELÄINPÄIVÄ
- REKRYTYKSEN LAITTOPISTE
- SHARED SPACE -ALUEKOTIKAT
- SAVUSALUNAT
- KELLUVA LUMALAMMI, AVANTOINTI
- HÄIKÖTILALATU
- MELOINTI- JA SOUTUKESKUS, RANTAKAVERNI
- KYLÄKAVERNI JA LEVIÄKOTIKAVERNI
- KESKISUOJELTUVA
- SIIRRETTY YLLÄSJÄRVENVE
- CAMPING ALUETUNNUSKAT
- RANTAKAVERNI

① NÄKYMÄ JÄRVELTÄ RANTAKORTTEILEILLE

"ISOMUS" -YLLÄKSEN KYLIEN ARKKITEHTUURIKILPAILUN 2. vaihe

YLLÄSVISIO 2020

Vuonna 2020 Ylläsbrändin tuntevat kaikki; Pohjoisen Lapin luonto – liikunnan ilo – palvelut vuodenajan ja asiakkaan tarpeiden mukaan.

Ylläs on kahdesta elävästä uuden aikakauden Lapinkylästä ja niitä ympäröivästä matkailu- ja erämaa-alueista muodostuva kokonaisuus. Se on Skandinavian kansainvälinen ja laadukain ympärivuotinen hiihto- aktiiviteetti- ja luontolomakeskus. Ylläs tunnetaan myös ympäristöllisesti kestävänsä, Lapin kulttuurin kunnioittavana kohteena. "Ylläs for all" kiteyttää tavoitteen tarjota Lapinkokemus niin aktiivihiihlijälle, lapsiperheelle, kuin iäkkäämmälle luonto- ja liikunnanharrastajille.

KAHDEN ELÄVÄN KYLÄN STRATEGIA

Suunnitelman tavoitteena on luoda Lapin vanhaa kylähenkeä ja kulttuuria henkivä mutta tarjonnaltaan, palveluiltaan ja arkkitehtuuriltaan moderni matkailu- ja asutuskeskittymä Ylläksen kylän alueelle. Suunnitelma vahvistaa Ylläksen brändiä ja sen viestejä luonnonläheisestä, puhtaasta ja korkealaatuisesta Lapista, jota sävyttää rikas paikallinen kulttuuri ja voimakas, osin mystinenkin historia. Imagossa on rauhan, yhdessäolon ja rentoutumisen sekä toisaalta aktiivisten luonto- ja liikuntakokemusten elementtejä. Tarinat, myytit ja perinteiset elinkeinot yhdistettyinä kahden elävän Ylläskin nykykulttuuriin tuovat matkailuun sisältöä, jolla Ylläs tulevaisuudessa erottuu muista matkailukeskistä.

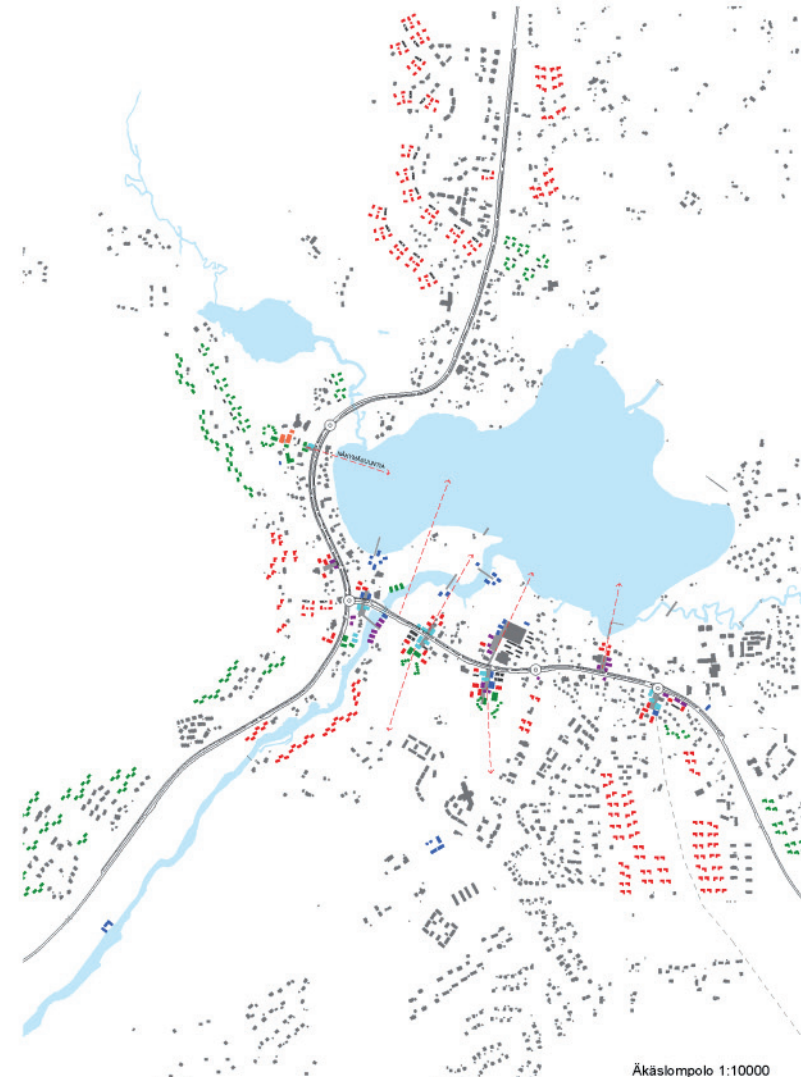
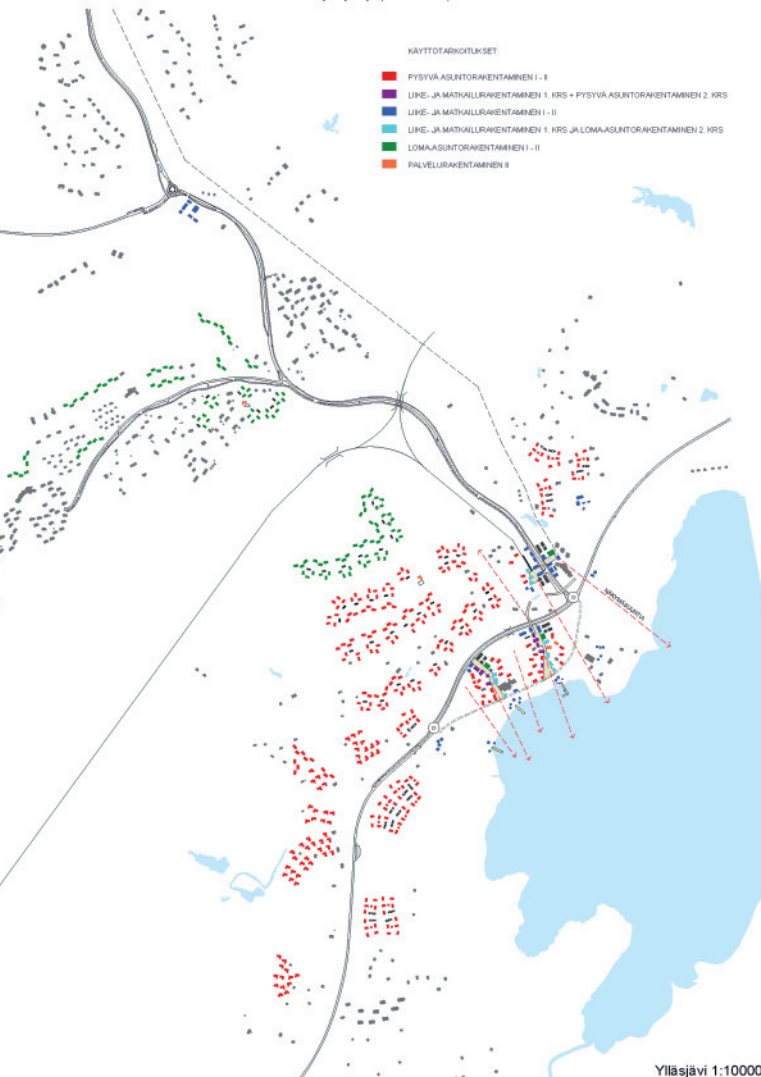
Ylläsjärven ja Äkäslompolon kylille on luotu omat identiteettinsä ja kylien ominaispiirteitä on vahvistettu. Rakennuksiin ja kylärakenteeseen on sommiteltu eritasoisia kerroksia Lapin kulttuuriperinteestä ja historiasta. Molemmissa kylissä korostetaan arkkitehtuurin keinoin vahvaa yhteyttä ympäröivään Lapin luontoon.

MAANKÄYTÖN PERIAATTEET

Ehdotus perustuu rakentamisen keskittämiseen kylien keskustoihin sekä asumisen osalta olemassa olevien asuin- ja loma-asuntoalueiden täydennysrakentamiseen. Ylläksen kylien yhdyskuntarakennetta tiivistetään ja toiminnot keskitetään ydinalueille, joihin laajat luontoalueet jäävät koskemattomiksi ja helposti saavutettaviksi. Kyläkokonaisuudet muodostuvat luonteeltaan vaihtelevista kyläkortteleista. Muutama sadan metrin välein sijoittuvien kyläkorttelien perustan muodostavat majoitus- ja ravintolatoiminta, kaupan palvelut tai ohjelmapalveluyritysten keskus. Teemoitetut keskittymät sijoittuvat psykologisesti riittävän lähelle toisiaan, jotta henkinen kynnys paikasta toiseen kävelemiselle ei muodostu korkeaksi.

Kyläkeskusten ympärille sijoittuva nykyistä rakentamista täydentävä ja maisemarakennetta eheyttävä asuin- ja majoitusrakentaminen perustuu rinnealueille spoituvien pientaloryhmien sekä pihapiirin ympärille kootuihin tiivisiin kortteleihin, joissa sysäköinnin jäsentely ja keskuspa-alueiden avulla säätetään ympäröivää luontoa mahdollisimman paljon. Rakennusryhmät sovitetaan huolellisesti maaston ja luonto niiden ympärillä säilytetään ennallaan.

Ylläsjärven puolella Ylläsjärventie on siirretty kulkemaan kauempana rannasta, mikä vapauttaa rakentamiselle laajan maa-alueen arvokkaimmalta alueelta järven rannalla. Rannan tuntumaan ulottuvia uusia kyläkortteleita ympäröivät avoimet peltoalueet. Uudisrakentamisen alueet on sijoitettu siten, että Tirroniemen ympärille jää vapaata tilaa ja perinnettä säilyy koskemattomana.

2 ÄKÄSLOMPOLON KESKUSKORTTELI

KYLÄMILJÖÖN TUNNELMA

Perinteistä armituntavan puurakentamisen ja korkeatasoisen arkkitehtuurin avulla luodaan omaleimainen ja traditioita kunnioittava eheä ja penimittakaavainen kylämiljö. Rakennusmassoiltaan enimmäkseen kaksikerroksiset uudisrakennukset sijoittuvat vaihdellen suhteessa toisiinsa, kuten perinteisissä pihapiireissä. Kyläkorttelien rakentaminen luo perinteistä, väljän tunnelmaa loppilaista kylämiljöä, jossa palvelut kuitenkin ovat hyvin saavutettavissa. Aukioiden perustavalla rakenteella voidaan korostaa kylämaisyyttä kapasiteetin merkittävästä kasvusta huolimatta. Kullakin kyläkorttelilla on oma teemansa ja rakentamisen avulla luodaan kyläkeskustalle myös selkeät alku- ja päätepisteet. Toiminnallisesti suunnittelussa on huomioitu erityisesti ympärivuotinen vetovoima, eri-ikäiset käyttäjäryhmät sekä esteettömyys. Molempien kyllien rakenne ja yksittäisten tilojen tarjonta luo joustavuutta erikoisten tapahtumien järjestämiselle ja vahvistaa kokonaisuuden käyttöä ympärivuotisesti.

Kyläkortteleissa rakennukset rajaavat kävelypainotteisia keskustoja. Rakennusten keskelle rajautuvat tilat muodostuvat lomittuvista, vaihtelevista aukiosarjoista, jotka ottavat huomioon olemassa olevat rakennukset ja ympäröivän kylärakenteen. Kyläkorttelien rakenne harvenee ja madaltuu järven suuntaan. Pysäköintiä on sijoitettu pysäköintialoihin, jotka elävöittävät rakennettua ympäristöä ja jäsentävät pysäköintialueita.

MAISEMA KYLÄSSÄ

Rakentaminen toteutetaan siten, että ainutlaatuiset maisemat tulevat osaksi kyläkortteleita ja luovat jokaiselle keskitetylle ainutlaatuisen tunnelman. Aukiot avautuvat ja rajaavat harjoitusta näkymiä niin järvelle kuin tuntureidenkin su-

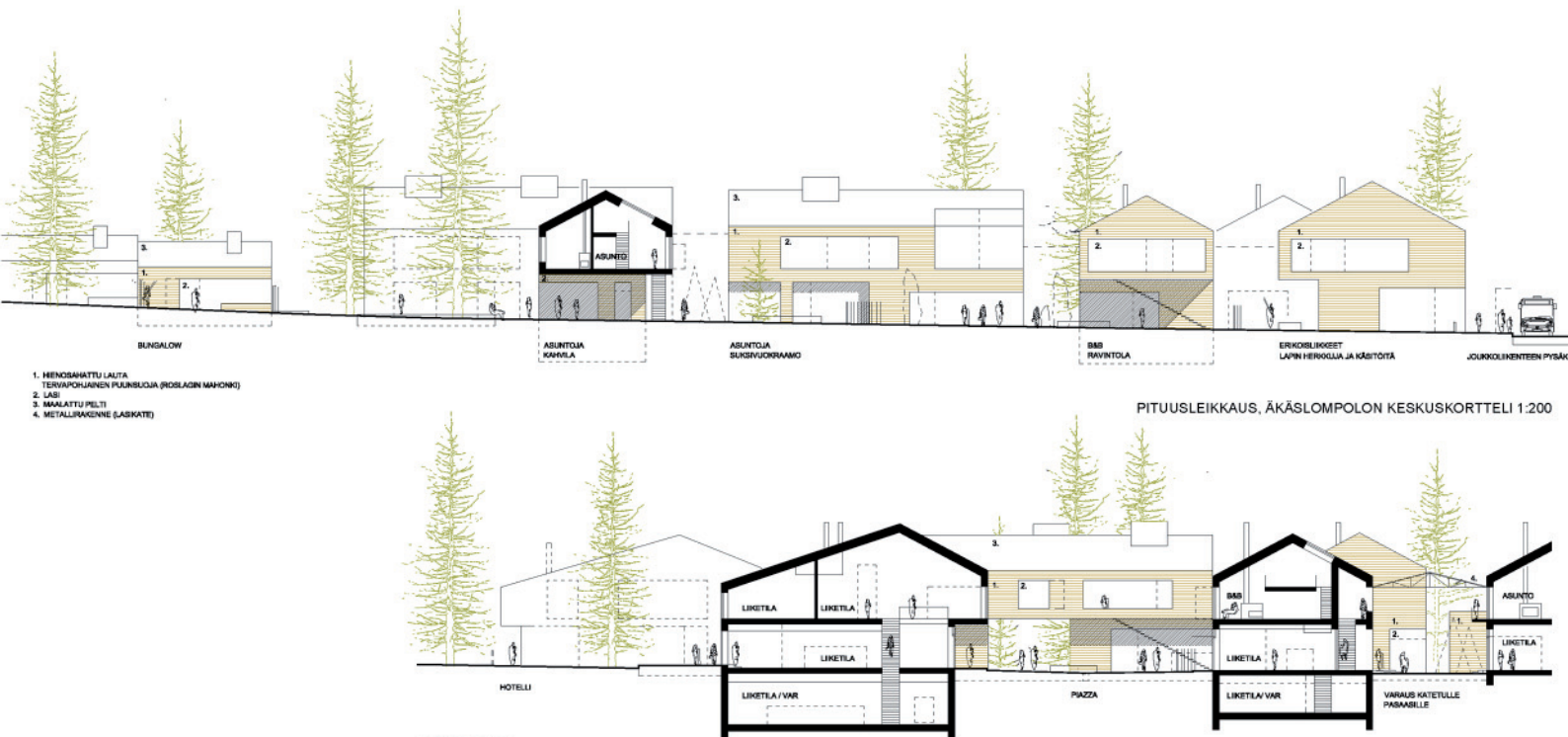
untaan. Rantojen puolella rakennetaan väljemmin ja näkymät huomioidaan teitä sekä kävelyreiteillä. Kyläkorttelien väliin sijoittuva rakentaminen rajataan siten, että kylänsisäiset näkymät ja jatkuvasti läsnä olevan lyhyen etäisyyden luonto.

ELÄVÄT KYLÄT

Majoitus- ja palvelurakennusten ryhmittely aukioiden ympärille tuottaa toimivan ja helposti saavutettavan ja esteettömän sisäisen palvelurakenteen luomiseen. Tiiveys tuo palvelut ja asiakkaat lähelle toisiaan ja luo turvallisuuden tunnetta. Eri majoitusmuotoja suunniteltaessa on huomioitu erilaiset turistit ja heidän kulutustottumuksensa ja toiveensa. Osa ulko- ja maaisista turisteista haluaa ehdottomasti asua kyläkeskustassa, jossa urbaanin palvelut ovat käsiillä, mutta luonto silti katseen ulottuvilla hotellin ikkunan välityksellä. Erämaahan eksymisen pelko vaihtuu sosiaalisen kohtaamisen mellyhyään.

Kyläkortteleissa uuden majoituskapasiteetin rakentaminen painottuu hotelleihin ja huoneistohotelleihin. Rakentaminen on luonteeltaan joustavaa ja rakennusten muotoilu mahdollistaa erilaisten käyttötarkoitusten sijoittumisen niihin. Aukioiden laidoille sijoitetaan katutasoon ravintolapalveluita sekä muita liikkeitä ja toiseen kerrokseen B&B majoitusta, kausityöntekijöiden asuntoja sekä pysyvää asumista. Pysyvään asumiseen tarkoitettuihin asunnoista voidaan sesonkihuippuina erottaa osia vuokrakäyttöön ns. HotBed periaatteen mukaisesti.

Pysyvään asumiseen on täydennysrakentamisen alueille ideoitu talotyypit, joka mahdollistaa sekä asunon osan vuokraamisen ulos kausijäsenille tai matkailijoille että muualla maillansa suosittu tavan, jossa omistajat muuttavat huippusesonin ajaksi itse siviisuntoon ja hankkivat tuloja vuokraamalla suuremman asunon pois.

PITUUSLEIKKAUS, ÄKÄSLOMPOLON KESKUSKORTTELI 1:200

POIKKILEIKKAUS, ÄKÄSLOMPOLON KESKUSKORTTELI 1:200

3 YLLÄSJÄRVEN KYLÄKORTTELIT, "SHARED SPACE" -AUKIOT JA SAUNAMAAILMA

AKTIIVINEN ÄKÄSLOMPOLO

Äkäslompolo tuodaan esille jokivarren kullanhuutojen, samoilijoiden ja metsästäjä-kalastajien kylänä. Teemaa korostetaan arkkitehtuurissa sekä palvelutarjonnan teemastossa. Kaupan keskeyttäviä vahvistetaan ja sisäilukunnan tarjontaa lisätään. Osa sisäilukuntaliosta on sijoitettu koulun läheisyyteen, jolloin kokonaisuudesta muodostuu urheiluoistotyypinen kampus. Samalla koululaisten liikuntamahdollisuudet lisäntyvät. Äkäsjoen virkistysalueita omainsuusia korostetaan ja sen ympärille luodaan kullanhuudontaan keskittyvä teemakylä joen rantaan sijoituvin kahvila-, ravintola- ja majoituslaittoineen ja jokimaiseman ulkoilureitteineen. Ranta-alueelle on sijoitettu myös koskimelontakeskus, Lapin luontoa esittelevä puisto sekä jokiluontokeskus.

Talviruhon monimuotoisuutta on lisätyä tuomalla pienimuotoista rinnetoimintaa aivan kylän keskustaan aktivoimaan sitä. Pipe, street ja hiihdon harjoituslata kyläkorttelin läheisyydessä mahdollistavat erilaiset yleisötapahtumat, ja lasten ja turistien hiihdonopetuksen. Kesällä streetin paikalla voi olla skeittipuisto ja tapahtumana vaikkapa yöttömän yön skeittikisat.

HARMONIAN JA UUSIUTUMISEN YLLÄSJÄRVI

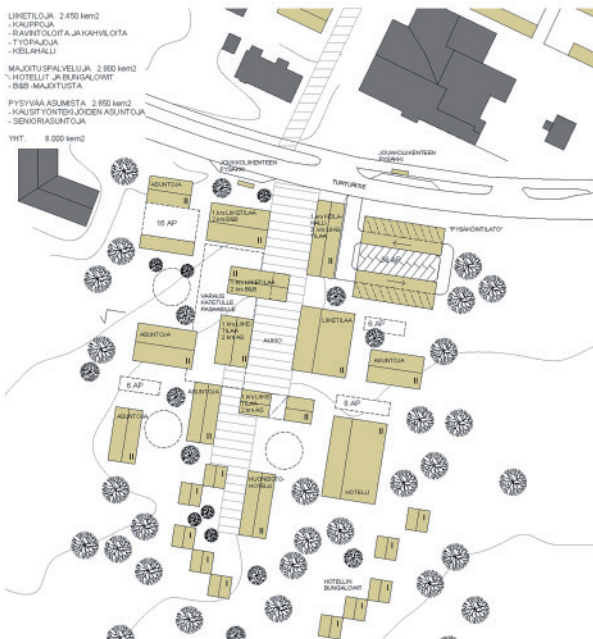
Äkäslompoloa pienemmäksi ja rauhallisemmaksi suunniteltu Ylläsjärven kylä ammentaa teemansa puhtaan erämaisen luonnon harmoniasta ja lapplaisesta mytologiasta. Ylläsjärven te siirretään pohjoisemmaksi ja näin vapautuu alueelle tien ja rannan väliin sijoitetaan kaksi kyläkorttelia, jotka hyödyntävät komeimpia näkymiä ja esteettöntä yhteyttä järvelle. Rantaa kohti madaltuva ja harvaneva rakentaminen sulautuu herkkään maisemaan ja päättyy saunamaailmaan

rannan tuntumassa. Rantaan pieniä ryhmiä sijoittuvan saunamaailman tavoitteena on tarjota ympärivuotinen paikka rauhoittumiseen, niin fyysiseen kuin henkiseen puhdistautumiseen ammatissaan maaisessa. Saunamaailmat rakennetaan erilaisina arkkitehtuuriltaan, rakenteeltaan ja puumateriaaliltaan. Ne toimivat myös saunanäyttelyinä ja puurakentamisen esimerkkeinä.

Nykyisestä Ylläsjärventien alueesta muokataan aukiot yhdistävä, mittakaavaltaan pienimuotoinen kävelyraitti, jonka levähdyspaikat hyödyntävät avautuvia kulttuuri- ja luontomaisemia. Revontulien katseluun sopivalta Tirronniemen rannan aukiolta sammutetaan valaistus talvikaudella, kun revontulit leimuavat taivaalla. Juna-yhteyden myötä toteutetaan asema-aukion ympärille rakentama kyläkortteli Iso-Ylläsjärventien varteen potentiaalisine gondolyhteyksineen.

EKOTEHOKKUUS JA ENERGIA

Tärkeimpiä tekijöitä alueen energiankulutuksen vähentämisessä ovat maankäytön tehokkuus suhteellisen tiiviisti rakennettujen alueiden avulla, rakennustekniset ratkaisut sekä hyvien yhteyksien tarjoaminen kevyelle ja joukkoliikenteelle. Rakentaminen keskittyy pääteiden läheisyyteen. Rakennuspaikkojen suotuisan pienilmaston vuoksi alueiden välillä on välitetty kosteita, alavia alueita sekä korkeimpia laski-alueita. Tuulisuutta on vähennetty korttelien tiiveydellä ja suojaavan puuston säilyttämisellä. Rakennusten mittakaava mahdollistaa puun käytön pääasiassa rakennusmateriaalina. Rakennusten ryhmittely sekä kyllien aukioilla että kyläkeskusten lähituntumaan sijoittuvan asuin- ja majoitus-rakentamisen alueilla mahdollistaa kortteli- tai aluekohtaisen energiantuotannon hyödyntämisen.

ÄKÄSLOMPOLON JOKIKORTTELI 1:1000

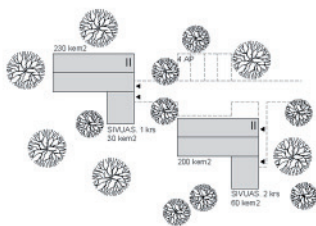

YLLÄSJÄRVEN RANTA-AUKIO 1:1000

④ METSÄKORTTELI "METSÄMÖKKI"

ERILLISTALOT 1-500

Talotyyppi, joka mahdollistaa sekä asunnon osan vuokraamisen ulos kausityöläisille tai matkailijoille että muualla maailmassa suosittu tavan, jossa omistajat muuttavat huippusesonin ajaksi itse sivasuuntoon ja hankkivat tuloja vuokraamalla suuremman asunnon pois.

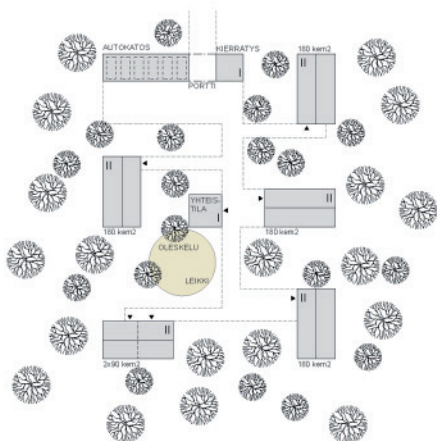
VAIHEITTAINEN ILMAN KESKENERÄISYYTTÄ

Toteuttaminen vie aikaa. Suunnitelma tarjoaa mahdollisuuden edetä niin että jokainen rakennusvaihe vahvistaa laatua. Kohde koetaan valmiiksi kaiken aikaa.

Kyläkeskustojen rakentaminen aloitetaan aukiosta. Aukioiden laidalle sijoitetut hotellit ja muut majoitusrakennukset luovat kysyntää myös muiden palveluiden syntymiselle. Kyläkeskustojen lähituntumaan sijoitettava asuin- ja majoitusrakentaminen vaiheistetaan täydentämään nykyistä rakentamista.

Akasiompolossa rakentaminen käynnistyy olemassa olevaa kaupan keskittymää ympäröivästä aukiosta ja jatkuu autoittain ensin itään ja sitten lännen jokivarteen.

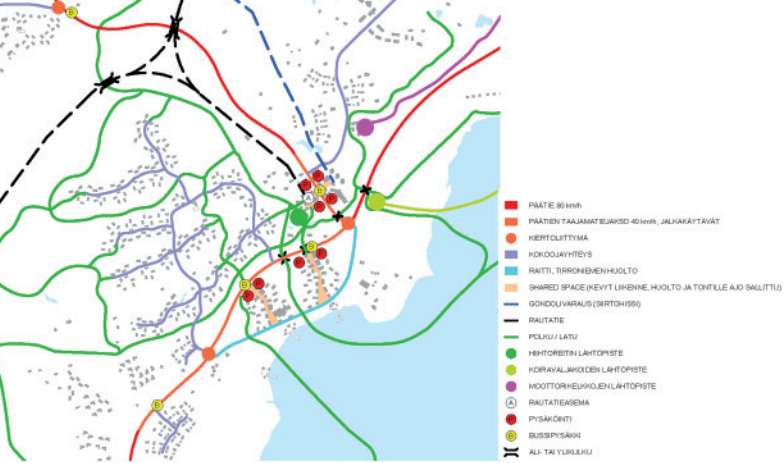
Ylläsjärvellä ensivaiheessa toteutetaan rannan aukiot ja toisessa vaiheessa asema-aukio. Joustava rakenne mahdollistaa kysynnän kasvun mukaisen ehjän kokonaisuuden toteuttamisen ilman rakentamisen aikaista keskeneräisyyden tuntua. Kyläkeskustojen täydennysrakentaminen on mahdollista toteuttaa tarpeen mukaan joko aukiokokonaisuus kerrollaan tai yhtäaikaisesti useissa pisteissä.

METSÄKORTTELI, TYYPI 1, "METSÄMÖKKI", 1:500

⑤ "MESÄMÖKKI" -METSÄKORTELEITA JA VANHAA RAKENNUSKANTAA

LIIKENNEKAAVIO YLLÄSJÄRVI 1:10000

LIIKENNEKAAVIO ÄKÄSLOMPOLO 1:10000

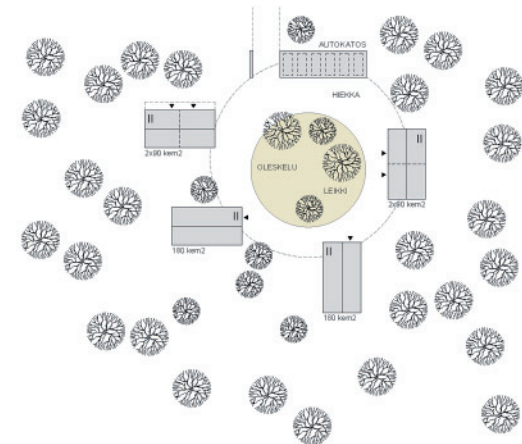
LIIKENNE, LIIKKUMINEN JA PYSÄKÖINTI

Ylläksen kylistä kehitetään liikenneympäristöitä kevytliikennepainotteisia kyliä. Kyläalueilla pääteosuudet muutetaan luonteeltaan taajamaliikettä ja nopeus asetetaan ympäristön viihtyvyyden ja liikenneturvallisuuden kannalta sopivalle tasolle (40-50 km/h). Ajoneuvoliikenteen sujuvuus taataan pääteillä järjestelmän hyvällä hahmotettavuudella. Liikenneliikenne muotoilu noudattaa kyläkortteilla ns. shared space -periaatetta. Tavoitteena on luoda miellyttävät puutiet jalankululle ja kevyelle liikenteelle niin kesä- kuin talviaikaan. Tätä tukee selkeä joukkoliikennepalvelu rinnaseineen. Kyläkortteilla kohdalle sijoitetaan linja-autojen pysähdyspaikat. Arvokas kyläilmiö säilytetään sijoittamalla pysäköintipaikkoja arkkitehtuuriltaan ja massoiltaan ympäristöön sulautuviin pysäköintilaitoihin ja -katoksiin. Muut pysäköintialueet jäsenöidään rajaavin aitausseinä istutuksin. Kylien alueet merkitään liikenteen nopeutta hidastavien ja kylän portteina toimivien kiertoliittymien, joiden välisellä alueella rakennukset muodostavat selkeästi hahmotettavan kyläilmiön.

Mahdollinen juna-asema on tuotu osaksi Ylläsjärven uutta kyläkeskustaa pistoraitteen avulla. Vastapäätä on suunniteltu varaus gondoliasemalle. Tulevaisuudessa asemalle saapuvat turistit voivat vaikkapa siirtyä suoraan junasta rinnekeskukseen vievään gondoliin tai jatkaa matkaa linja-autolla.

Eri liikuntamuotojen (mm. hiihto, vaellus, koiravälikot, moottorikelikat) lähtöpisteet on keskitetty omille lähtöalueilleen, reittikeskuksiin, jotka on sijoitettu kyläkeskusten päätteeksi tai kävelytäsäydyille kyläkeskuksista. Suunnittelualaueilla sijaitsevat lähireittit tarjoavat mahdollisuuden estettömään lajin tutustumiseen eri asiakasryhmillä. Tärkeimmät reittien lähtöpisteet sijaitsevat majoituspaikkojen välittömässä läheisyydessä aukoiden. Molempiin kyläkeskuksiin on sijoitettu varauksena gondolin lähtöasema, jolla kylät voidaan kytkeä liikenteellisesti osaksi hiihtokeskusta.

Asuntovuonalueita on muokattu siten, että Äkäslompolossa nykyinen paikka säilytetään rajatunpana ja Ylläsjärven läheinen alue on siirretty lähelle rantaa.

METSÄKORTTELI, TYYPPI 2, "PIHIPIIRI", 1:500

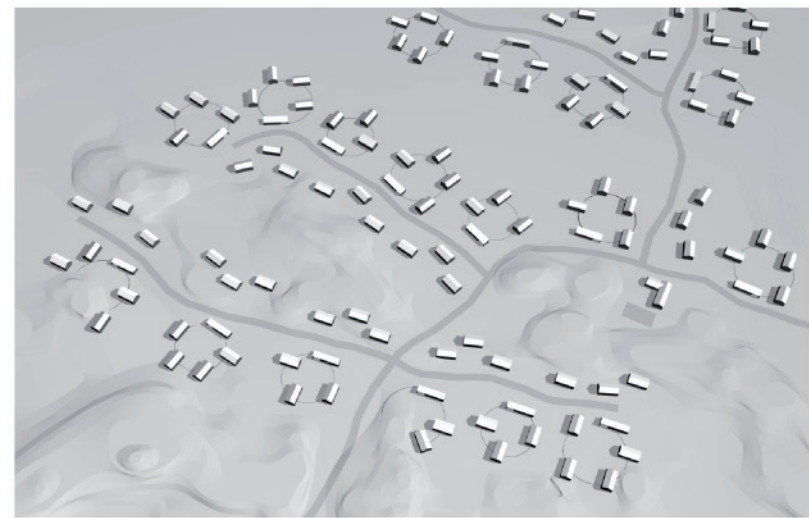

6 RANTA-AITAT ÄKÄSJOELLA

UUDISRAKENTAMISEN LAAJUUS

Yleiskaavassa suurin osa tavoitteiden mukaisesta kaupallisen majoituskapasiteetin lisäyksestä ja loma-asumisesta on osoitettu kilpailualueiden ulkopuolelle. Kyläkeskusten elävöittämisessä, liiketoimintaympäristön kehittämiseksi, kävelykeskusten luomiseksi sekä ekologisuuden ja kestävän kehityksen varmistamiseksi "ISOMUS" -suunnitelmassa keskitetään kaupallista majoituskapasiteettia merkittävässä määrin kyläkeskuksiin. Uudisrakentamisen laajuus majoitus-, ravintola- ja kaupan palveluiden kapasiteetin osalta on johdettu Ylläksen kehittämissuunnitelman tavoitteista vuodelle 2020.

	Äkäslompolo	Ylläsjärvi	Yhteensä
Liike- ja matkailurakentaminen	15 600 kem2	11 800kem2	27 400 kem2
Palvelurakentaminen	2 100 kem2	1 100kem2	3 200 kem2
Pysyvä asuntorakentaminen	75 100 kem2	71 600kem2	146 700 kem2
Loma-asuntorakentaminen	52 800 kem2	30 700 kem2	83 500 kem2
Yhteensä	145 600 kem2	115 200 kem2	260 800 kem2

7 RINNETALOJA JA "PIHIPIIRI" -METSÄKORTELEITA

